

[Ἐκ τῆς ἐν τῷ Ἱστορικῷ Μουσείῳ εἰκόνος τοῦ Δημ. Ὑψηλάντου].

»στρατιωτικοὺς νόμους. Ὅστις ἐξεναντίας τὸ παραλείψει θέλει σύ-
»ρει ἐναντίον του τὴν κατάραν τῆς Παναγίας Τριάδος καὶ τῆς
»Πατρίδος καὶ θέλει παιδεύεσθαι κατὰ τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους.
»Ἡ Ρούμελη, οἱ ἀδελφοί σας, τὰ τέκνα σας, ἀναμένουν τὴν ἐλευ-
»θερίαν των ἀπὸ ἐσᾶς. Φανῆτε ἄξιοι τῶν προτέρων σας κατορ-
»θωμάτων. Δεχθῆτε τὰς ἐφόδους τοῦ ἐχθροῦ μὲ τὴν φημισμένην
»εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἀνδρείαν σας» (1). Τὴν διαταγὴν ταύτην λαβὼν ὁ ὑπασπιστὴς Βοϊνέσκος διένειμεν εἰς τοὺς χιλιάρχους. Περὶ τὸ λυκαυγές, ἦν δὲ ἡ δωδεκάτη Σεπτεμβρίου 1829, βαρὺς κρότος πυροβόλου χιλιάκις ἀποδοθεὶς ὑπὸ τῆς ἠχοῦς τῶν πέριξ ὀρέων ἤγγελλεν εἰς τὴν ἐν Λεβαδείᾳ τουρκικὴν φρουρὰν ὅτι τὰ σουλτανικὰ στρατεύματα ἀναλαβόντα τὰ ὅπλα προελαύνουν ὅπως ἀνοίξωσι τὴν πρὸς αὐτὴν ὁδόν. Ὀτζὰκ-Ἀγᾶ Ὀσμάνης καὶ Ἀσλὰν-Μουχουρδάρης, οἱ δύο Τοῦρκοι ἀρχηγοί, ἐξελθόντες τῶν χαρακωμάτων αὐτῶν ἐσχηματίσθησαν εἰς δύο βαθείας φάλαγγας προσβολῆς, καὶ μετ' ὀλίγον τὰ πέντε αὐτῶν πυροβόλα ἤνοιγον τὸ πῦρ κατὰ τῶν πολεμίων θέσεων ὅπως σκορπίσωσι τὰ ἐκ ξηρολίθου ἑλληνικὰ ταμπούρια, κλονίσωσι τὸ ἠθικὸν τῶν ὑπερασπιστῶν καὶ παρασκευάσουν τοῦ πεζικοῦ τὴν ἐπίθεσιν. Οἱ ἱππεῖς καλύπτοντες τὰς κινήσεις τῶν πεζικῶν ταγμάτων ἔφθασαν μέχρι τῶν ὑπωρειῶν τῆς Πέτρας. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ πεζοὶ ὀκλαδὸν καθήμενοι, ταπεινοῦντες τὸ μέτωπον καὶ τύπτοντες δι' αὐτοῦ τὴν γῆν, ἐτέλουν τὸ *Σελαβὰτ*, ζητοῦντες παρὰ τοῦ προφήτου καὶ τοῦ Ἀλλὰχ τὴν νίκην. Ἀλλ' ἤδη ὁ Ὀτζὰκ-Ἀγᾶς καὶ ὁ Ἀσλὰν Μουχουρδάρης ξιφουλκήσαντες εἶναι εἰς τὰς θέσεις των, οἱ σημαιοφόροι σείουν τὰ γιουρούς-μπαϊράκ, οἱ κυλιόμενοι εἰς τὸ χῶμα στρατιῶται τυνάσσονται ὄρθιοι εἰς τοὺς πόδας των, οἱ πεζοὶ θέτουσιν ἐφ' ὅπλου λόγχην καὶ οἱ Ἀλβανοὶ γυμνοῦν τὰ γιαταγάνια. Τότε ὁ κεχαγιὰ μπεης ὑψοῖ τὸ σῆμα τῆς προσβολῆς, τὸν μετ' ἱππουρίδων κοντόν, καὶ οἱ πιστοὶ ὁρμῶσιν ἀθρόοι κατὰ τῆς Πέτρας καὶ τοῦ διασέλου, ἐνῷ αἱ προηγηθεῖσαι ἴλαι τοῦ ἱππικοῦ κλίνουσαι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐπανέρχονται εἰς τὰ

(1) Ταῦτα κατὰ τὰ μεταδοθέντα ὑπὸ τοῦ Μπούσγου καὶ ἄλλων ὁπλαρχηγῶν τῷ Σπυροπούλῳ. Δὲν ἠδυνήθημεν ν' ἀνεύρωμεν τὸ κείμενον τῆς ἡμερησίας ταύτης διαταγῆς ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ Φιλήμονος.

ὀπίσω τῆς παρατάξεως. Αἱ φάλαγγες τῆς προσβολῆς εἶναι εἰς τὸ μέσον περίπου τοῦ δρόμου ὅταν ἐπὶ τοῦ Κουτουμουλᾶ, εἰς χιλιομέτρων τινων ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Κορωνείας, μετεωρίζεται ἡ κυανόλευκος σημαία. Στεφάνη τότε πυρὸς περιβάλλει τὰ γύρω ὑψώματα. Ὅλα τὰ μετερίζια βροντοῦν ὁμοῦ, ἡμικυκλικῶς τεταγμένα ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου μέχρι τῶν ὀχθῶν τῆς Κωπαΐδος, ἡ Πέτρα ἄνω, τὰ ταμπούρια τῆς Βας χιλιαρχίας κάτω ἐν τῷ διασέλῳ. Τὰ μακρὰ ὅπλα τῶν κουρπετλήδων καλῶς ἐσφηνωμένα εἰς τὰ μασγάλια ἐξερεύγονται τὸν θάνατον. Μετὰ σύντομον καὶ κρατερὸν ἀγῶνα οἱ Τοῦρκοι ἀπωσθέντες ὑπεχώρησαν πρὸς τὰς πρώτας αὐτῶν θέσεις· τὸ μεταξὺ Βρεστεμιτῶν καὶ Πέτρας διάστημα εἶναι ἐγκατεσπαρμένον ὑπὸ τῶν πτωμάτων των. Αἱ οἰμωγαὶ τῶν τραυματιῶν καὶ τῶν θνησκόντων ἀνέρχονται μέχρι τῶν ἑλληνικῶν θέσεων. Παρὰ τὰς μεγάλας αὐτῶν ἀπωλείας Ἀσλὰν καὶ Ὀτζὰκ βλέπουν ὅτι ἡ ὑποχώρησις δὲν τοῖς εἶναι πλέον δυνατή. Προελθόντες μέχρι Βρεστεμιτῶν, ὑπερβάντες τὸ Σφίγγειον, συνεσφίγχθησαν ἐπὶ τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ διασέλου ὁδοῦ. Δὲν μένει πλέον εἰς αὐτοὺς ἢ νὰ διέλθωσι διὰ τοῦ διασέλου καὶ ἐπὶ τῶν χαρακωμάτων τῆς Βας χιλιαρχίας ἢ νὰ καταθέσωσι τὰ ὅπλα. Ὑποχωροῦντες διὰ τῆς ὁδοῦ ἐξ ἧς ἦλθον θὰ εἶχον εἰς τὰ πλευρά των τὸν Ὑψηλάντην, τρέχοντα μετὰ τῆς ἐφεδρείας Δυοβουνιώτου-Κριεζώτη ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων ἐκ Κουτουμουλᾶ πρὸς Βάγια-Κασνέσι διὰ νὰ τοὺς κόψῃ τὴν πρὸς τὰς Θήβας ὑποχώρησιν, καὶ ἐπὶ τῆς οὐρᾶς των τὰς χιλιαρχίας τοῦ Χατζηπέτρου καὶ τοῦ Στράτου. Ἀποφασίζουν λοιπὸν νὰ ἐπαναλάβωσι τὴν ἐπίθεσιν· τὸ πυροβολικὸν ἐργάζεται μέχρι ῥήξεως τῶν πυροβόλων του καὶ ὁ Ἀσλὰν κατευθύνει τὸ βῆμα κατὰ τοῦ διασέλου, ὅπου νῦν θέλουν νὰ συγκεντρώσουν τὰς προσπαθείας των (1).

Οἱ Ἕλληνες, τὴν φορὰν αὐτήν, τοὺς ἀναμένουν ἔξω τῶν προμαχώνων. Ἐν τούτοις ἡ ἔφοδος τῶν Ἀλβανῶν ὑποστηριζομένων ὑπὸ τῶν τακτικῶν εἶναι λυσσαλέα. Συνωθοῦσι τοὺς Ἕλληνας πρὸς τὸν προμαχῶνα τοῦ διασέλου καὶ ὁ ἀνδρεῖος Ἀσλάν-μπεης εἰσδύει

(1) Περραιβοῦ *Πολεμ. Ἀπομν.* Β' σ. 202. *Γεν. Ἐφημ* Δ'. 64. Πρβλ. Ρούκη *Αὐτοβιογρ.* ἐν Ἱστ. Ἀρχ. Φιλήμονος.

εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ τότε ὁ Ὑψηλάντης κινεῖ κατ' αὐτοῦ τὴν ἐφεδρείαν. Ἡγοῦνται οἱ πεντακοσίαρχοι Ἰωάννης τοῦ Γκούρα Μαμούρης καὶ Ψαροδῆμος καὶ ἀκολουθοῦν κατὰ πόδας οἱ χιλίαρχοι Κριεζώτης καὶ Δυοβουνιώτης. Ἂν ἡ ἐπίθεσις τῶν Ἀλβανῶν ὑπῆρξε λαμπρά, ἔτι λαμπροτέρα ὑπῆρξεν ἡ ὁρμὴ τῶν ἐπικουριῶν τούτων, εἰς τὰς τάξεις τῶν ὁποίων θὰ ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ ἀκόμη πλείονας τοῦ ἑνὸς μαχητὰς τῆς Γραβιᾶς καὶ τῶν Βασιλικῶν. «Τὸ πῦρ τοῦ πολέμου σημειώνει ὁ Περραιβός (1), ἄναψεν ἀμφοτέρωθεν μὲ ἀρειμανῆ τόλμην». Ἡ κρίσις τῆς μάχης δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ. Μὲ ὅλα τὰ θαύματα τῆς ἀνδρείας τοῦ Μουχουρδάρη, μὲ ὅλην τὴν ψυχραιμίαν τοῦ Ὀτζάκ, ὁ στρατός των ἐκάμφθη. Σκιπετάροι καὶ τακτικοὶ λογχοφόροι ἐδιώχθησαν μέχρι τινὸς ὑπὸ τῶν χιλιαρχιῶν μὲ τὴν σπάθην εἰς τὴν χεῖρα. Ἐπωφεληθεὶς τῆς στιγμῆς ταύτης ὁ ἀρχηγὸς τῆς φρουρᾶς τοῦ στρατάρχου Σπῦρος Μήλιος κατῆλθεν ἐκ τῶν ἐγγὺς ὑψωμάτων ἃ εἶχε καταλάβει, ἐπέπεσε κατὰ τῆς ἐν Βρεστεμίταις ἐφεδρείας καὶ ἐξέβαλεν αὐτὴν καὶ πάντες οἱ Τοῦρκοι ἔφυγον οὕτω πέραν τῶν προτέρων αὐτῶν θέσεων καὶ μετὰ κόπου ἀνεσυνετάχθησαν, καλυπτόμενοι ὑπὸ τοῦ πολυαρίθμου ἱππικοῦ των καὶ τοῦ «λεπτοβολισμοῦ τῶν κανονίων», ἤτοι τῆς διὰ βολιδοθηκῶν ἐνεργείας τοῦ πυροβολικοῦ των. Δύο σημαῖαι ἔμειναν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων (2). Οἱ Τοῦρκοι ἔβλεπον ὅτι καίτοι διπλάσιοι τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἀντιπάλου ἦτο ἀδύνατον πλέον νὰ διέλθουν. Τὴν πρωΐαν τῆς 13 ὁ ἵππαρχος Ἀχμέτ-μπεης φέρων λευκὴν σημαίαν προσήρχετο εἰς τὰς ἑλληνικὰς προφυλακάς. Ὁ Ὑψηλάντης ἔπεμψε πάραυτα εἰς συνάντησίν του τὸν στρατοπεδάρχην Λασσάνην καὶ τὸν γραμματέα Φιλήμονα. Οἱ Τοῦρκοι ζητοῦν νὰ διαβοῦν κατόπιν συνθήκης· καταλείπουν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν Λεβάδειαν, τὸ Κατοίκου Χάνι, τὸ Τουρκοχῶρι. Ἀλλ' ὁ Ὑψηλάντης ἀποστέλλει εἰς τὸ Τουρκικὸν στρατόπεδον τὸν Φιλήμονα καὶ θέτει ὡς ὅρον κύριον τὴν παράδοσιν καὶ τῆς στρατηγικῆς θέσεως τῆς Φοντάνας (3). Οἱ Τοῦρκοι ἐνδί-

(1) *Πολεμ. Ἀπομνημ.* Β' ἔ. κ. ἄ.

(2) *Ἱστορ. Ἔκθεσις* τοῦ συνταγματάρχου τῆς φάλαγγος Κ. Δυοβουνιώτου. Πρβλ. *Γεν. Ἐφημ.* Δ', 64-65: «Ἐπίσημος ἀναφορὰ τοῦ Στρατάρχου».

(3) Δασώδεις καὶ λίαν κατωφερεῖς διαβάσεις ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Λεβάδειαν

δουν καὶ ἡ συνθήκη ὑπογράφεται. Ὁμολογοῦσιν ὅτι πολεμήσαντες ἐν Πέτρᾳ ἡττήθησαν καὶ ζητοῦν παρὰ τοῦ στρατάρχου ὡς χάριν νὰ διέλθωσιν (1). Τὸ στράτευμα θέλει ἀπέλθει τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος· παραδίδει τοὺς αἰχμαλώτους του, παραδίδει τὰς εἰρημένας θέσεις, ὑπόσχεται νὰ μὴ κάμῃ ἀπὸ Πέτρας μέχρι Θερμοπυλῶν τὴν «παραμικρὰν ζημίαν εἰς τοὺς ἐγκατοίκους». Ὁ Ὑψηλάντης ἔλαβε τρεῖς ὁμήρους ἀνωτέρους ἀξιωματικούς, τὸν ὕπαρχον Ἀχμέτ-μπεην, τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ πεζικοῦ Καχραμᾶν Ἀγᾶ καὶ Νοὺρ Ἐδίν, ἔδωκε δὲ τοὺς πεντακοσιάρχους Νάκον Πανουριᾶν καὶ Τόλιαν Νικολάου καὶ τὸν ὕλαρχον Κ. Μοναστερλῆν.

Ἡ 14 Σεπτεμβρίου ὑπῆρξε διὰ τὰς χιλιαρχίας καὶ τὸν ἀρχηγόν των μεγάλη ἡμέρα. Ὁ καταπεπονημένος στρατάρχης, ὁ φθείρας τὴν ὑγείαν αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος, ὁ κατὰ τὸ διάστημα τῆς βραχείας ἀλλὰ πολυκυμάντου πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς αὐτοῦ ζωῆς τοσαύτας ποτισθεὶς πικρίας ἔσχε πραγματικῶς ἡμέραν μεγάλου καὶ δικαίου θριάμβου. Ἀπὸ πρωΐας ἤρχισαν νὰ ἠχοῦν οἱ κώδωνες καὶ τὰ σήμαντρα τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ἡμικατεστραμμένων χωρίων τοῦ Ἑλικῶνος καὶ νὰ τρέχουν διὰ τῶν δρυμώνων οἱ καλόγηροι τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ, τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς Δομποῦς μετὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων· νὰ προστρέχουν ἐν ἀπεριγράπτῳ ἰαχῇ οἱ πρὸ μικροῦ ἀκόμη εἰς τὰ κρησφύγετα τῶν ὀρέων περισωθέντες περίτρομοι πληθυσμοί, καὶ ν' ἀντιλαλοῦν τὰ πέριξ ὄρη ἐκ τῆς χαρμονῆς, τῶν ζητωκραυγῶν καὶ τῶν ἀσμάτων τῶν ἐλευθερουμένων. Περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ στρατάρχης κατῆλθεν ἐκ τῶν ὑψωμάτων πρὸς τὴν ὁδὸν κυκλούμενος ὑπὸ τοῦ ἐπιτελείου του. Ἔστη, καθ' ἃ λέγεται, ἐπὶ γεωλόφου τινὸς ἔναντι τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Ἀλιάρτου. Ἐκεῖθεν

ὁδοῦ. Κατὰ τὴν εἰς τὴν Ἀνατ. Ἑλλάδα στρατείαν τοῦ Καραϊσκάκη τμῆμα τῆς ὑπ' αὐτὸν δυνάμεως προσέβαλε ἐν Φοντάνᾳ τῇ 7 Δεκεμβρίου 1826 τὸν Ὀσμὰν Κόρτζα, συνετριψεν αὐτὸν καὶ ἠχμαλώτισεν ἐφοδιοπομπείαν τετρακοσίων ὑποζυγίων. Ιρβλ. Περρ. *Πολεμ. Ἀπομν.* σ. 110.

(1) *Συνθήκη 13 Σεπτεμβρίου 1829:* «Οἱ ὑποφαινόμενοι Ὀτζὰκ Ἀλῆς Ὀσμάνης καὶ Ἀσλάν-μπεης Μουχουρδάρης, πολεμηθέντες εἰς τὴν Πέτραν... κοὶ ἀδυνατήσαντες νὰ περάσωμεν μὲ πόλεμον .. παρεκαλέσαμεν τὸν στρατάρχην Δημήτριον Ὑψηλάντην, ὁδηγήσαντα τὴν ἐναντίον μας εἰρημένην μάχην, καὶ ἀξιούμεθα τὴν συγκατάθεσίν του διὰ τὸ ἐλεύθερον πέρασμά μας .. κατὰ τὴν ἀκόλουθον συνθήκην...».

μέχρι Φαγᾶ συνετάχθησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ οἱ Τοῦρκοι καὶ αἱ μέλλουσαι νὰ συνοδεύσωσιν αὐτοὺς ἑλληνικαὶ χιλιαρχίαι. Βολὴ πυροβόλου ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς ἐκκινήσεως καὶ ὁ Ὑψηλάντης ἔφιππος προέβη εἰς τὸ χεῖλος τῆς ὁδοῦ κρατῶν γυμνὴν τὴν σπάθην ὑπὸ τὴν ὁποίαν, ὡς ποτὲ οἱ Ρωμαῖοι ἐν τοῖς κατὰ τὸ Καύδιον στενοῖς ὑπὸ τὸν ζυγόν, ἔμελλον νὰ διέλθωσιν οἱ ἡττημένοι. Παρ' αὐτὸν ἵππευον οἱ λαμπροστόλιστοι ὅμηροι, οἱ ὑπασπισταί του, οἱ ἐπιτελεῖς. Πρώτη παρήλασεν ἡ χιλιαρχία Ρούκη, μετακληθεῖσα ἀπὸ τῆς προτεραίας ἐκ τῶν θέσεών της καὶ εὐθὺς ἀμέσως ἤρχοντο οἱ Ἀλβανοὶ ποιοῦντες τὸ σελὰμ πρὸς τὸν στρατάρχην, ἐνῷ οἱ Ἕλληνες συνωστίζοντο ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ: «ἐν ἀλαλαγμῷ καὶ ἀγαλλιάσει σαλπίζοντες καὶ τυμπανίζοντες» (1). Ἐπεφάνησαν εἶτα οἱ Τοῦρκοι ἀρχηγοὶ ἐπὶ τῶν χρυσοφαλάρων ἵππων των μεθ' ὃ τὰ αὐτοκρατορικὰ τακτικὰ τάγματα, τὰ φορτία καὶ οἱ ἱππεῖς. Τὴν παράταξιν ἔκλειον αἱ χιλιαρχίαι Δυοβουνιώτη καὶ Κριεζώτη. Οὕτως ἐπορεύθη τὸ μικτὸν τοῦτο στράτευμα διὰ Λεβαδείας, Φοντάνας, Τουρκοχωρίου, συναπάγον καθ' ὁδὸν ὅσας συνήντα τουρκικὰς φρουράς, ὅταν δ' ἔφθασεν εἰς τὸν Μῶλον τῆς Μπουδουνίτσας ἐγένετο ἐν τῇ θέσει Πλατάνια ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν ὁμήρων μετὰ νέας τελετῆς καὶ ὁ Ὀτζὰκ-Ἀγᾶς ἀφιππεύσας παρέδωκεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ὁπλαρχηγοὺς τὸν ἀραβικόν του ἵππον, ἵνα φέρωσιν αὐτὸν δῶρον εἰς τὸν στρατάρχην εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τῶν ὅρων τῆς συνθήκης καὶ τῆς τιμῆς ὅτι διεσταύρωσε μετ' αὐτοῦ τὸ ξῖφος. Τρεῖς ἄλλοι ὡραῖοι ἵπποι ἐδόθησαν εἰς τοὺς χιλιάρχους Κριεζώτην, Δυοβουνιώτην καὶ Ρούκην (2).

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ὑψηλάντης ὑπέβαλλε τὴν ἔκθεσίν του τῷ Κυβερνήτῃ καὶ ὁ ὑπασπιστὴς Κανούσης ἔφερεν εἰς τὴν ἕδραν τῆς Ἑλλ. Πολιτείας τὰς ἐν τῇ μάχῃ κυριευθείσας σημαίας (3). Αἱ χιλιαρχίαι τέλος εἰσήρχοντο ὁριστικῶς αὐτὴν τὴν φορὰν εἰς Λεβάδειαν, καὶ ὁ στρατάρχης ἀπηύθυνεν αὐταῖς τοὺς ἑξῆς συγκινητικοὺς λόγους:

(1) Τρικούπη, *Ἱστορία τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως*, Δ', 280.
(2) *Αὐτοβιογραφία Ρούκη*. Ἱστ. Ἀρχ. Ἐθν. Βιβλιοθήκης.
(3) 5377 Ἱστ. Ἀρχ. Ἐθν. Βιβλιοθήκης. Πρβλ. *Ἐπιστ. Καποδ.* τ. Γ' σ. 237.

Ὁ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατάρχης
Πρὸς ὅλους τοὺς ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικοὺς καὶ
στρατιώτας τοῦ Σώματος.

«Ἡ ἔνδοξος εἰς τὴν Πέτραν νίκη τῶν 12 τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ ἡ ἔντιμος πολιτεία σας ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης τῶν 13 τοῦ ἰδίου ἐνέπνευσαν ἰδιάζουσαν εὐχαρίστησιν πρὸς τὴν Σ. Κυβέρνησίν μας. Ἡ Α. Ε. ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος εὐαρεστήθη νὰ μὲ διατάξῃ διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 14,577 διαταγῆς, ὥστε νὰ διακοινώσω αὐτὴν πρὸς ὅλους ὑμᾶς καὶ συνάμα νὰ σᾶς βεβαιώσω τὰς διδομένας δεξιὰς ἀφορμὰς ἐκ ταύτης τῆς ξεχωριστῆς περιστάσεως ὡς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς πατρίδος.

Γενναῖοι μαχηταί! ἡ νίκη αὐτὴ τῶν χειρῶν σας προσφέρει πολυειδῆ τὰ ὠφελήματά της. Παραταχθέντες εὔτολμοι εἰς τόσον ἄνισον μάχην, ἐπεκυρώσατε τὴν καθιερωμένην ἰδέαν τῆς μεγαλοψυχίας σας κατὰ τοῦ πλήθους τῶν πολεμίων ὁδηγουμένων νῦν ἀπὸ δύο ἐπίσης ἐμπειροπολέμους ἀρχηγοὺς τὸν Ὀδζὰκ-ἀγᾶν Ὀσμάνην καὶ τὸν Ἀσλάν-μπεην Μουχουρδάρην. Ἀναιρέσατε συγχρόνως τοὺς διαφορετικοὺς ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν σας ὑπολογισμοὺς τῆς τελευταίας εἰσβολῆς τοῦ Ἀσλάν-μπεη, τοῦ ὁποίου τὴν τολμηρὰν ἐπιχείρησιν μόνον ἀνυπέρβλητος συρροὴ συμβάντων ἀπροσδοκήτων διηυκόλυνε.

Νικηταὶ ἑνὸς στρατοῦ ἐπαπειλοῦντος βέβαιον τὸν θρίαμβόν του, ἐνεργήσατε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καὶ ἠκούσατε τὰς εὐλογίας ἑνὸς λαοῦ, ὅστις δὲν ἔβλεπε πλέον ἄλλην ἀσφάλειαν εἰμὴ τὸν ἀπομακρυσμόν του εἰς τὰ δάση τοῦ Παρνασσοῦ καὶ εἰς τὰ νερὰ τῆς Κωπαΐδος· δὲν ἔβλεπε συγχρόνως ἄλλην ἐλπίδα εἰμὴ τὴν ἀνδρίαν τοῦ βραχίονός σας.

Κρίνω χρέος μου, στρατιῶται, νὰ ἑνώσω καὶ ἐγὼ τὰς εὐχαριστήσεις μου εἰς τοῦτον τὸν θρίαμβόν σας. Γνωρίζω τιμήν μου τὸ νὰ διοικῶ ἕνα στρατὸν ἀποδεικνυόμενον ἐπάξιον τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἐλπίδων τῆς Ἑλλάδος. . .»

Ἐν Λεβαδείᾳ τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1829.

Ὁ στρατάρχης
Δημήτριος Ὑψηλάντης.

Συγχρόνως σχεδὸν ὑπεγράφετο ἡ ἐν Ἀδριανουπόλει συνθήκη. Τὸ δέκατον αὐτῆς ἄρθρον ἐξ ἴσου ἀοριστολόγον μὲ τὴν ἐν Λονδίνῳ συνθήκην τοῦ 1827 ἤθελεν ἀφήσει ἡμᾶς πράγματι μόνον μὲ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς Κυκλάδας, ἂν μὴ ὁ Καποδίστριας, διπλωμάτης ὢν αὐτὸς οὗτος, δὲν ἐγίνωσκε καλῶς τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς διπλωματίας εἰς ὁριστικὴν τακτοποίησιν τῶν ὑποθέσεών μας καὶ ἂν μὴ Τσὼρτς καὶ Ὑψηλάντης καὶ Τζαβέλλας ἀνέκτων τὴν Στερεάν, ἧς πάντα σχεδὸν τὰ φρούρια κατέχουσα νῦν ἡ Ἑλλὰς ἀφήρει ἀπὸ τῆς Τουρκίας καὶ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα ν' ἀποκαταστήσῃ ἐν τῇ ἀπολεσθείσῃ χώρᾳ τὰ ἑαυτῆς πράγματα.

Τοιαῦτα ἐν συντόμῳ ὑπῆρξαν τὰ πολεμικὰ γεγονότα εἰς ἃ ἐνεργότατον μέρος ἔλαβεν ὁ Βοϊνέσκος, περὶ ὧν ἀπαύστως ἠγάπα νὰ λαλῇ μετὰ τῶν παλαιῶν συναγωνιστῶν, τῶν οἰκείων καὶ τοῦ υἱοῦ Εὐγενίου καὶ εἰς ἃ ἀνάγονται αἱ διαταγαὶ τοῦ στρατάρχου, αἱ καὶ χρονολογικῶς ἡγούμεναι τῶν λοιπῶν κατωτέρω δημοσιευομένων ἐγγράφων. Μετὰ πόσης συγκινήσεως ἠψάμεθα τῶν πολυτίμων τούτων ἐνθυμίων, τὰ ὁποῖα συνεσφιγμένα ἐντὸς τῶν σκυτίνων πιστολοθηκῶν τοῦ ἐφιππίου τοῦ ὑπασπιστοῦ περιέτρεξαν μετ' αὐτοῦ τὰ πεδία τῶν μαχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καὶ ἀναδίδουν ἔτι τὴν ὀσμὴν τῆς πυρίτιδος!

*
* *

Μετὰ τῆς ἐν Πέτρᾳ μάχης τελειώνει καὶ τὸ ἔργον τῶν χιλιαρχιῶν, αἵτινες τοσοῦτον βραχεῖαν, ἀλλὰ τοσοῦτον ἔνδοξον ἔσχον τὴν ζωήν. Ἡ νέα τῶν πραγμάτων τάξις ἀπῄτει νέου εἴδους στράτευμα, τὸ ὁποῖον νῦν ἐκαλεῖτο μᾶλλον τὴν ἐν τῇ χώρᾳ τάξιν νὰ ἐμπεδώσῃ ἢ κατὰ τοῦ ἔξωθεν πολεμίου ν' ἀντιταχθῇ. Ἡ εἰρήνη ἐφαίνετο ἠγγυημένη διὰ μακρὸν χρόνον. Ὅταν οἱ ἁρματωλοὶ ὁριστικῶς πλέον λύσαντες τὰς τάξεις ἀνεζήτουν ἕκαστος μίαν γωνίαν, εἰς τὴν ἐρημωθεῖσαν ἑλληνικὴν γῆν, ὅπως ἀναπαύσωσι τὰ ἐκ τῶν μακρῶν ἀγώνων κεκμηκότα αὐτῶν μέλη, ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Μεγάρων, ὅπου ἄλλοτε ἀκμαίους καὶ ὑπερηφάνους συνέτασσον αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ στρατάρχου οἱ *μπουλουκτσῆδες*, ὁ «γενικὸς διευθυντὴς τῶν στρατευμάτων» στρατηγὸς

Τρεζέλ, ὃν Κάρολος ὁ Ι΄ ἐδάνεισε τῇ Ἑλλάδι ὅπως τακτοποιήσῃ τὰ νέα αὐτῆς στρατεύματα, ὠργάνου καὶ ἤσκει τοὺς νεοσυλέκτους οἵτινες ἦλθον ν' ἀντικαταστήσωσι τοὺς παλαιοὺς *κουρπετλῆδες*. Ὁ Βοϊνέσκος παρὰ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰ προσόντα ὅπως συμμετάσχῃ τῶν νέων σχηματισμῶν δὲν ἠθέλησε ν' ἀποσπασθῇ τοῦ στρατάρχου του, ὃν ἠκολούθησεν εἰς Ναύπλιον καὶ παρέμεινε μόνος αὐτοῦ ὑπασπιστὴς ἄχρι θανάτου αὐτοῦ. Ὁ Βοϊνέσκος ἀπολαύων τῆς φήμης ἀνδρείου καὶ πεφωτισμένου στρατιώτου, παλαιὸς δὲ μαθητὴς τῶν Κυδωνιῶν καὶ τῆς Χίου, συνεδέθη ἐν Ναυπλίῳ μετὰ τῶν ἐπισημοτάτων λογίων καὶ πολιτευτῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἰδίως μετὰ τοῦ Ἰακωβάκη Ρίζου τοῦ Νερουλοῦ καὶ τοῦ Ζωγράφου, οἵτινες βραδύτερον γενόμενοι ὑπουργοὶ τοῦ συνταγματικοῦ λεγομένου ὑπουργείου ἀνεκάλεσαν τὸν φίλον αὐτῶν εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν, προαγαγόντες ἐν ἔτει 1832 εἰς ὑποταγματάρχην—βαθμὸν καταργηθέντα ἔκτοτε—καὶ τοποθετήσαντες εἰς τὸ γενικὸν ἐπιτελεῖον τοῦ στρατοῦ.

Τὰ δύο τελευταῖα ἔτη τῆς καποδιστριακῆς κυβερνήσεως ὁ στρατάρχης εἶχε ζήσει τελείως ἐν τῇ σκιᾷ. Καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ὑπασπιστής του, πνεύματα κατ' ἐξοχὴν φιλόνομα καὶ μετριοπαθῆ, ἵστανται ἁπλοῖ θεαταὶ τῶν διαδραματιζομένων καὶ ἀπέχουσι τοῦ δεινοῦ σάλου ὑφ' οὗ συνταράσσονται τὰ ἑλληνικὰ πράγματα, εἰ καὶ ὁπωσδήποτε καταλογίζονται μεταξὺ τῶν «δυσηρεστημένων». Ὅταν ὅμως τὰ πράγματα περιῆλθον, ἕνεκα τοῦ τραγικοῦ θανάτου τοῦ Καποδιστρίου, εἰς ἐντελῆ ἀναρχίαν, ὁ Ὑψηλάντης ἐθεώρησε καθῆκον του νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἑνώσῃ τοὺς παλαιοὺς ἀξιωματικούς του καὶ συγκεντρώσῃ εἰ δυνατὸν ἐν Ναυπλίῳ ὅπως προλάβῃ τὰς ἐμφυλίους ῥήξεις μέχρις ἐλεύσεως τοῦ ἐκλεχθέντος ἡγεμόνος. Ὁ ὑπασπιστής του Βοϊνέσκος ἀλληλογραφεῖ τότε ἐπὶ τούτῳ μετὰ τῶν ἐν Σαλαμῖνι ἡσυχαζόντων χιλιάρχων Βάσου καὶ Κριεζώτου(1): «Ἡ ἐπίρροια τῶν » δύο Σας, γράφει αὐτοῖς, εἶναι ἱκανὴ διὰ νὰ ἐπιφέρῃ καλὸν εἰς τὴν » Πατρίδα, καὶ ν' αὐξήσῃ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ ὑπο» κείμενόν Σας. Στοχάζομαι ὅτι συνακούεσθε βέβαια καὶ μὲ τοὺς » λοιποὺς καλοὺς Πατριώτας Σας (τοὺς Ρουμελιώτας) καὶ μὲ τοὺς

(1) Ὅρ. κατωτέρω δημοσιευομένην συλλογ. ἐγγράφων.

»ἐν Ὕδρᾳ πληρεξουσίους καὶ προκρίτους (1) καὶ μὲ τοὺς ἐδῶ ἐν τοῖς »πράγμασιν διὰ νὰ λάβετε ἕνα γενικὸν σχέδιον πρὸς κατάπαυσιν πά»σης ἐμφυλίου ταραχῆς καὶ ἐμφυλίων πολέμων, παρεπομένων τῆς »ἐνυπαρχούσης διαιρέσεως . . .» Τ' αὐτὰ γράφει καὶ ὁ στρατάρχης, ὅστις παρὰ τὴν ψυχρότητα ἥτις ἐκράτει τῶν πρὸς τὸν Κυβερνήτην σχέσεών του αἰσθάνεται βαθύτατα τὴν μεγάλην ἀπώλειαν ἣν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ὑπέστη τὸ ἔθνος.

Τὸ τέλος τοῦ Κυβερνήτου ὁ Βοϊνέσκος περιγράφει ὀλίγον τι διάφορον τῶν συνήθως περὶ αὐτοῦ παραδιδομένων. Κατὰ τὸν ὑπασπιστὴν τοῦ στρατάρχου ὁ Καποδίστριας «τὴν 27ην τοῦ παρελθόντος »(Σεπτεμβρίου 1831) εἰσερχόμενος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου »Σπυρίδωνος ἐφονεύθη, καὶ οἱ αἴτιοι αὐτοῦ τοῦ μεγάλου ἀνοσιουρ»γήματος ἐφάνησαν ὁ Κωνσταντῖνος Μαυρομιχάλης καὶ Γεώργιος »Μαυρομιχάλης καὶ δύο στρατιῶται τῆς Ἀστυνομίας, οἱ ὁποῖοι ἐφύ»λαττον αὐτοὺς διὰ νὰ μὴ ἐξέλθωσι τῆς Πόλεως, δύο πιστολιαὶ »ἐρρίφθησαν ἐναντίον τοῦ μακαρίτου καὶ μία μαχαιριὰ εἰς τὴν »κοιλίαν· ἡ μὲν πρώτη ἦτον τοῦ Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη ἥτις »καὶ ἀπέτυχεν, ἡ δευτέρα ἦτον τοῦ ἑνὸς στρατιώτου, ἥτις καὶ τὸν »ἐπέτυχεν εἰς τὴν κεφαλήν, καὶ τὸν ἔρριψεν εὐθὺς εἰς τὸν τόπον· »ἡ δὲ μαχαιριά, ἀγνοοῦσιν ἀπὸ ποῖον ἐδόθη, οἱ περισσότεροι λέ»γουσιν ὅτι νὰ ἦτον τοῦ Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη ἀφοῦ ἀπέ»τυχεν ἡ πιστολιά του· ἄλλοι πάλιν τὴν ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Γεώρ»γιον, μ' ὅλον ὁποῦ μήτε ῥανὶς αἵματος δὲν ἐφάνη ἐπάνω του, »καὶ οὗτος μὲν μετὰ τῶν δύο στρατιωτῶν ἐπρόφθασεν καὶ κατέ»φυγεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀντιπρέσβεως τῆς Γαλλίας Κυρίου »Ρουάν, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος φεύγων ἐπληγώθη ἀπὸ τὸν μονόχει»ρα Κρητικὸν φύλακα τοῦ Κυβερνήτου, συγχρόνως ἐπρόφθασαν »καὶ τακτικοὶ καὶ τὸν κατετρύπησαν μὲ ταῖς μπαγιονέταις, καὶ »σέρνοντες αὐτὸν ἀπὸ τοὺς πόδας τὸν ἔσυραν ἕως τὴν πιάτζαν »ὅπου καὶ ἐξεψύχησε».

Μετὰ μῆνας δεκαὲξ ἀπὸ τῆς τραγικῆς ἐκείνης ἡμέρας ὁ πρῶ-

(1) Ὡς γνωστὸν ἡ Ὕδρα ἦτο τὸ κέντρον τῆς κατὰ τοῦ Καποδιστρίου ἀνταρσίας καὶ ἡ ἕδρα τῆς «συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς», ἐξακολουθήσασα τὸν αὐτὸν ἀδιάλλακτον καὶ κατὰ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Αὐγουστίνου πόλεμον.

τος βασιλεὺς τοῦ νέου κράτους εἰσήρχετο ἐν μέσῳ ἀπεριγράπτου ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὸ Ναύπλιον. Ἀλλ' ὁ στρατάρχης τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ὅστις μετ' ἀνυποκρίτου χαρᾶς ἐχαιρέτισε τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ, δὲν ὑπάρχει πλέον ὅπως μετάσχῃ τῆς ἐνδόξου συνοδίας ἣν συνεκρότησαν ἔφιπποι περὶ τὸν νεαρὸν βασιλέα οἱ μεγάλοι στρατιωτικοὶ ἀρχηγοὶ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἣν ἀπεθανάτισεν ἡ γραφὶς τοῦ ζωγράφου Ἐς. Ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης εἶχε κατέλθει εἰς τὸν τάφον τὸν Αὔγουστον τοῦ 1832 εἰς ἡλικίαν τριάκοντα ἑπτὰ μόλις ἐτῶν, ἀφοῦ προσέφερε τελευταίαν τινα ὑπηρεσίαν εἰς τὴν πατρίδα του διὰ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὴν ἑπταμελῆ κυβέρνησιν ἥτις διεδέχθη τὸν ἀναγκασθέντα εἰς παραίτησιν Αὐγουστῖνον. Ξιφήρης ὁ ὑπασπιστὴς Βοϊνέσκος ἐφρούρησεν ἐπὶ δύο ἡμέρας τὸν νεκρὸν τοῦ προσφιλοῦς ἀρχηγοῦ, μεθ' ὃ βαρυπενθὴς συνώδευσεν αὐτὸν εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κατοικίαν. Μεγαλοπρεπῶς ἐγένετο ἐν Ναυπλίῳ ἡ κήδευσις τοῦ στρατάρχου τῆς Ἀνατολ. Ἑλλάδος. Ἡ συνοδία τῆς ἐκφορᾶς ἐχώρησε ἐν μέσῳ παραδειγματικῆς τάξεως πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ τῆς πύλης τῆς ξηρᾶς διὰ τῆς πλατείας τῶν Τριῶν Ναυάρχων. Προηγοῦντο τέσσαρες σειραὶ τυμπανιστῶν καὶ ἡ μουσικὴ τοῦ τακτικοῦ, δύο οὐλαμοὶ εὐελπίδων κατὰ φάλαγγα, ἡ ἀλληλοδιδακτικὴ σχολή, δύο πυροβόλα μετωπηδὸν μετὰ τῶν κιβωτίων των, ὁ ἵππος ὃν ὁ Ὑψηλάντης ἵππευεν ἐν Πέτρᾳ, δεκαοκτὼ ἀκόμη τυμπανισταί, δύο λοχαγοὶ φέροντες ἐστραμμένας πρὸς τὴν γῆν τουρκικὰς σημαίας, ἡ μουσικὴ τοῦ 54ου συντάγματος τοῦ γαλλικοῦ πεζικοῦ, τέσσαρες ἀρχιερεῖς μεθ' ὅλου τοῦ ἱερατείου Ναυπλίου καὶ Ἄργους, ἡ νεκρικὴ σορὸς βασταζομένη ὑπὸ ἓξ λοχαγῶν καὶ τῶν ὑπασπιστῶν του, ἡ κυβέρνησις, ὁ πρόεδρος τῆς συνελεύσεως, οἱ εὐρωπαῖοι ἀντιπρόσωποι, οἱ στρατηγοὶ καὶ ναύαρχοι, οἱ πληρεξούσιοι, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τακτικοῦ Γκραλλιὰρ καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀρχαὶ κατὰ τάξιν ἐν μέσῳ διπλῆς σειρᾶς συγκροτουμένης ὑφ' ἁπάσης τῆς φρουρᾶς Ναυπλίου ἐν ὅπλοις. Ἐκλείετο ἡ παράταξις ὑπὸ μοίρας ἱππικοῦ. Ὅταν τὸ φέρετρον κατετέθη παρὰ τὸν χαίνοντα τάφον ὁ Σχινᾶς καὶ ὁ Τερτσέτης ἐξύμνησαν τὰς ἀρετὰς καὶ ἐξῆραν τὰς ὑπηρεσίας τοῦ θανόντος, καὶ τὰ πυροβόλα τοῦ

Ἴτς-Καλὲ καὶ τοῦ Παλαμηδίου ἀπηύθυναν τὸν τελευταῖον χαιρετισμὸν τοῦ στρατεύματος πρὸς τὸν δαφνοστεφῆ στρατηγόν (1). Οἵου ἀρχηγοῦ καὶ οἵου φίλου ἐστερήθη ὁ Βοϊνέσκος! Εὐτυχῶς δι' αὐτὸν ὁ παλαιὸς ἐπιτελάρχης τοῦ στρατοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος Γκραλλιὰρ γενόμενος ἀρχηγὸς καὶ ὀργανωτὴς τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς προσλαμβάνει τὸν Βοϊνέσκον ὡς βοηθὸν καὶ ὀνομάζει μοίραρχον ἐν Βοιωτίᾳ πρὸς ἣν τοσαῦται πολεμικαὶ ἀναμνήσεις τὸν συνέδεον. Μετά τινα δὲ χρόνον εὑρίσκεται ἐν τῇ νέᾳ πρωτευούσῃ τοῦ βασιλείου, ἐν Ἀθήναις, καὶ ἐν αὐταῖς λαμβάνει μετὰ τοσαῦτα ἔτη χωρισμοῦ εἰδήσεις περὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴν τῆς ἀδελφῆς του. Γράφει τότε ἁπάντων πρὸς αὐτήν, ἥτις πρὸ πολλοῦ ἤδη εἶχε περιβληθῇ τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Πλῆρες στοργῆς καὶ σεβασμοῦ εἶναι τὸ πρὸς τὴν μοναχὴν ἀδελφὴν γράμμα:

«Ἐξ Ἀθηνῶν τῇ 10ῃ Αὐγ. 1835.

Φιλτάτη καὶ ἀκριβή μου ἀδελφή!

«Μὲ ἀνέκφραστον χαρὰν ἔλαβον διὰ τοῦ Πρίγκηπος Ἀλεξάν»δρου Καντακουζηνοῦ τὸ ἀγαπητόν μοι γράμμα σας, διὰ τοῦ »ὁποίου ἐπληροφορήθην τὰ τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας σας. Ἔχετε δί»καιον νὰ παραπονῆσθε, διότι δὲν σᾶς ἔγραψα ἀφ' οὗ ἀνεχώρησα »ἀπὸ τὸ Ἰάσιον· ἀλλὰ πῶς ἠμποροῦσα νὰ σᾶς γράψω, ἐνῷ δὲν »ἐγνώριζα μήτε τὸ ὁποῖον ἐλάβετε καλογηρικὸν ὄνομα, μήτε τὸ »Μοναστῆρι εἰς τὸ ὁποῖον κατοικεῖτε; Πολλάκις ἔγραψα περὶ τού»του τὸν θεῖόν μας πατέρα Ἰωάσαφ (2) καὶ τὸν ἐξάδελφόν μας »Ἀλέκον Μπράνον καὶ τοὺς ἐζητοῦσα πληροφορίας, ἀλλὰ ποτὲ »δὲν μὲ ἀπεκρίθησαν, ὥστε μέχρις οὗ ἔλαβον τὸ ἐφετόν μοι »γράμμα σας ἤμουν εἰς παντελῆ ἄγνοιαν περὶ τῶν φιλτάτων μοι »ἀδελφῶν. Ἐλπίζω εἰς τὸ ἑξῆς ἡ ἀλληλογραφία μας νὰ ᾖνε συ»νεχής, διότι μέσον τοῦ στενοῦ μου φίλου καὶ ἀξίου ἀγάπης Πρίγ-

(1) Ἐκ τῶν πρὸς τὸν υἱὸν ἀφηγήσεων τοῦ Βοϊνέσκου. Πρβλ. καὶ *Γεν. Ἐφημ.* 1832.

(2) Ἀρχιεπίσκοπος Ἰασίου οἰκοδομήσας πολλὰ μοναστήρια καὶ δὴ τὴν μονὴν Formosa ἐν ᾗ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Βοϊνέσκου μονάζει.

»κηπος Γεωργίου Καντακουζηνοῦ θὰ λαμβάνητε τὰ γράμματά »μου, καὶ μὲ τὸ ἴδιον μέσον εἰμπορεῖτε νὰ μὲ γράφετε. Ἐπι»θυμῶ νὰ μοὶ δώσητε πληροφορίας περὶ ὅλων τῶν συγγενῶν μας »εἰς ποίαν στάσιν εὑρίσκονται· δηλ. περὶ τοῦ θείου μας Θεοδω»ράσκου Βοϊνέσκου, περὶ τῶν Καζημούρων, Μπράνων, Σκορτζέ»σκων, Σταματίνων, Ἰουράσκων καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν πρὸς γνῶ»σιν μου· πολλάκις εἶχα κάμει τὴν ἀπόφασιν νὰ ζητήσω ἄδειαν »ἔξη μηνῶν καὶ νὰ ἔλθω νὰ σᾶς ἰδῶ, ἀλλὰ τὰ μέσα μ᾽ ἔλειπον, »διότι κατάστασιν δὲν ἔκαμα καμμίαν· ὁ μισθὸς ὁποῦ μὲ δίδει ἡ »Α. Μεγαλειότης ὁ Βασιλεύς, εἶναι ὁ μόνος πόρος μου. Ἡ προ»δοσία ὁποῦ μὲ ἔκαμεν ὁ συμμαθητής μου Γεώργιος (1) εἰς τὴν »ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως τῆς ἑλληνικῆς, δὲν λέγω τίποτε διὰ τὸν »Κύριον Νικολάκην Ματθαίου διότι ἦτο μικρὸς καὶ ὡδηγεῖτο ἀπὸ »τὸν Γεώργιον, ἀναχωρήσας χωρὶς νὰ μὲ δώσῃ τὴν εἴδησιν καὶ »χωρὶς νὰ μὲ περιμένῃ μήτε νὰ μὲ σημειώσῃ τὸν δρόμον ὁποῦ »ἔπιασε διὰ νὰ τὸν ἀκολουθήσω, μ᾽ ἔκαμε νὰ μείνω εἰς ξένον »τόπον χωρὶς νὰ θέλω καὶ χωρὶς νὰ γνωρίζω κανένα καὶ εἰς μίαν »περίστασιν, καθ᾽ ἣν ὁ πόλεμος εἶχεν ἀνάψῃ εἰς ὅλα τὰ μέρη. «Ἀγαθῇ τύχῃ κατ᾽ ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἔφθασε καὶ ὁ μακαρίτης »Πρίγκηψ Ὑψηλάντης, ὅστις μ᾽ ἔκαμεν ὑπασπιστήν του καὶ μὲ »εἶχεν ἐπιστήθιόν του φίλον καὶ ἀδελφὸν μέχρι τελευταίας του »ἀναπνοῆς· εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα δὲν ἐφρόντισα νὰ κάμω »κατάστασιν, ἀλλὰ νὰ συστήσω ὑπόληψιν· καὶ διὰ τῆς ἀμέμπτου »διαγωγῆς μου κατώρθωσα νὰ ἑλκύσω τὴν ἀγάπην ὅλων, ὅσοι »μ᾽ ἐγνώρισαν, καὶ τὴν εὔνοιαν τῶν ἀνωτέρων μου. Ἡ Α. Μ. ὁ »Βασιλεὺς πολλάκις μ᾽ ἔδωσε δείγματα τῆς Βασιλικῆς του πρὸς »ἐμὲ εὐμενείας ὄχι μόνον μὲ τὰς συνεχεῖς προσκλήσεις εἰς τὴν τρά»πεζάν του, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις. Ἔχω στάδιον καὶ »ἐλπίζω νὰ προοδεύσω. Ὁ καλὸς καὶ ἄριστος φίλος Πρίγκηψ »Καντακουζηνὸς θέλει σᾶς ἐγχειρίσῃ τὸ παρὸν καὶ θέλει σᾶς διη»γηθῇ τὰ κατ᾽ ἐμὲ λεπτομερέστερον. Ἐγὼ δὲν θέλω ἀμελήσῃ εἰς »τὸ ἑξῆς νὰ σᾶς γράφω συνεχῶς καὶ παρακαλῶ νὰ κάμητε τὸ

(1) Γεώργιος Μόγιτς πρώην page τοῦ Ι. Στούρτζα. (Σημ. τοῦ Βοϊνέσκου.)

»ἴδιον. Τὰ γράμματά σας εἰμπορεῖτε νὰ δώσητε καὶ εἰς τὸ Ῥωσ-
»σικὸν Κονσολάτον τοῦ Ἰασίου μὲ τὴν ἐπιγραφὴν ὁποῦ παρα-
»κάτω θὰ σημειώσω καὶ συστημένα ἐνταῦθα εἰς τὸν πρέσβυν τῆς
»Ῥωσσίας κ. Γ. Κατακάζην, μὲ τὸν ὁποῖον εἶμαι πολὺ καλά.

»Γράψατέ με καὶ διὰ τὰς ἀδελφάς τί γίνονται. Προσφέρετε
»τὰ προσκυνήματά μου εἰς τὸν ἄρχοντα Σπαθάρην Κ. Ματθαῖον κλπ.

»Σᾶς κατασπάζομαι μὲ ὅλην τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ μένω

ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

Γεώργιος Κ. Βοϊνέσκος

»Σᾶς γράφω γραικικά, διότι τὰ μολδοβανικὰ σχεδὸν τ' ἀλησμόνησα».

Μετ' οὐ πολὺ ὁ Βοϊνέσκος προβιβάζεται εἰς ταγματάρχην, τὸν Δεκέμβριον δὲ τοῦ 1841 διορίζεται πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἰασίῳ. Ἐνταῦθα δ' ἄρχεται τὸ δεύτερον στάδιον τῆς δράσεως τοῦ Βοϊνέσκου. Ἡ ἀποστολή του εἰς τὰς ἡγεμονίας δὲν εἶναι ἁπλῶς προξενική, ἀλλὰ καὶ διπλωματική. Παρὰ τὴν ἐκ τῆς Ὑψ. Πύλης ἐξάρτησιν αἱ ἡγεμονίαι ἐν πολλοῖς ζητήμασιν προσεπάθουν νὰ ἔχωσιν ἰδίαν πολιτικήν: ἡ Ῥωσσία παρ' αὐταῖς ἴσχυε τουλάχιστον ὅσον καὶ ἡ Τουρκία, ἐκτὸς τούτου καὶ τῆς λεπτῆς θέσεως ἥτις οὕτω ἐδημιουργεῖτο διὰ τὸν ἕλληνα ἀντιπρόσωπον, πλεῖστα ὅσα ζητήματα ἐνδιαφέροντα τὴν Ἑλλάδα ἔπρεπε νὰ διαπραγματευθῶσιν ἀπ' εὐθείας μετὰ τῶν αὐλῶν τοῦ Ἰασίου καὶ τοῦ Βουκουρεστίου, δὲν εἶχε δὲ ἡ Ἑλλὰς παρ' αὐταῖς διπλωματικὸν πράκτορα. Πολλὰ τῶν ζητημάτων τούτων ἦσαν λίαν ἀκανθώδη, μεγάλη ὅμως ἦτο καὶ ἡ πρὸς τὴν εὐφυΐαν καὶ ἑλληνικότητα τοῦ Βοϊνέσκου ἐμπιστοσύνη, ὃς προσωπικῶς γνωστὸς τῷ ἡγεμόνι Μιχαὴλ Στούρτζᾳ ἀπήλαυε τῆς ἐκτιμήσεως αὐτοῦ (1). Ἄλλως ἔχει ὁδηγὸν καὶ εἰλικρινῆ σύμβουλον εἰς τὸ νέον αὐτοῦ ἔργον τὸν πεπειραμένον «ἐπὶ τοῦ Βασιλικοῦ οἴκου καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων» γραμματέα τῆς ἐπικρατείας Ἰακωβάκην Ρίζον. Εὐτυχὲς δὲ γεγονὸς ἐπελθὸν εὐθὺς σχεδὸν ἅμα τῇ μεταβάσει τοῦ Βοϊνέσκου ἐν ἔτει 1842 εἰς Ἰάσιον κα-

(1) Ὅρ. ἐν Συλλογ. Ἐγγρ. ἐπιστολὴν Ι. Ρίζου πρὸς ἡγεμόνα Μ. Στούρζαν.

τέστησεν εἰς τὸνΒοϊνέσκον δυνατὸν ν' ἀναπτύξῃ πᾶσαν τὴν εὐπρόσωπον παράστασιν ἥτις ἀπαραίτητος σχεδὸν καθίσταται εἰς τοὺς διπλωματικοὺς ἀντιπροσώπους. Ὁ εὐσταλὴς ἀξιωματικὸς μὲ νωπὰς ἔτι τὰς δάφνας ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐκ τοῦ δεκαετοῦς μεγάλου ἀγῶνος ἔτρωσε βαθέως τὴν καρδίαν εὐγενοῦς καὶ πλουσίας Μολδαυίδος ἥτις καὶ ἐγένετο σύζυγος αὐτοῦ. Ἐπὶ μακρὸν δ' ὡμίλουν ἐν Ἰασίῳ περὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν γάμων οἵτινες, συμπαρισταμένου ὡς παρανύμφου· αὐτοῦ τούτου τοῦ ἡγεμόνος Στούρτζα ηὐλογήθησαν ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ περικόμψου καὶ ἱστορικοῦ ναοῦ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν τῆς πρωτευούσης τῆς Μολδαυΐας (1).

Ἰδιάζουσαν πρὸς τὸν Βοϊνέσκον ἐκτίμησιν ἐπεδείξατο ὁ Κωλέττης ἐπιδοκιμάζων τὴν παρὰ τῷ ἡγεμόνι τῆς Μολδαυίας πολιτικὴν αὐτοῦ (2). Αἱ προσωπικαὶ δὲ σχέσεις τοῦ Βοϊνέσκου πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ὡς καὶ τὸν ἀνθηγεμόνα Μπάλσαν εἶναι τοσοῦτον στεναὶ καὶ ἐγκάρδιοι, ὥστε αὐτὸς ὁ ἡγεμὼν γράφει πρὸς τὸν βασιλέα Ὄθωνα ἐξαίρων τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ἱκανοῦ ὑπαλλήλου. Ἐν ἔτει δὲ 1847 ὁ Βοϊνέσκος προάγεται ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἱεραρχίᾳ γενόμενος ἀντισυνταγματάρχης ἀκόλουθος, à la suite, κατὰ τὸ γερμανικὸν σύστημα (3), ὅπερ εἶχεν ἐπί τινα χρόνον ἰσχύσει καὶ ἐν Ἑλλάδι, αὐτὸς δ' οὗτος ὁ βασιλεὺς Ὄθων ἀναγγέλλει τοῦτο τῷ ἡγεμόνι τῆς Μολδαυΐας δι' ἰδιαιτέρας αὐτοῦ ἐπιστολῆς.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπῆλθον τὰ τοῦ ἐπεισοδίου τοῦ Μουσούρου πασᾶ (4) καὶ ἡ Πύλη ἐπιβάλλει ταῖς ἡγεμονίαις τὴν διακοπὴν τῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα σχέσεων, ἀπειλεῖ τὴν ἔξωσιν τῶν ὑπηκόων Ἑλλήνων καὶ τὸν ἀποκλεισμὸν ἐκ τῶν λιμένων τῆς αὐτοκρατορίας πάντων τῶν φερόντων ἑλληνικὴν σημαίαν πλοίων. Ἀλλ' ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαυΐας

(1) Biserica Treĭ-Erarchi, din Jasi, ναὸς ἀνεγερθεὶς περὶ τὸ τέλος τῆς ΙϚ' ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ τοῦ Βοεβόδα Βασιλείου Λούπου, ὑπόδειγμα ἀξιοπαρατηρήτου ἐπιχωριαζούσης τεχνοτροπίας, αἰσθητῶς ἐκτρεπομένης τῶν βυζαντινῶν κανόνων.

(2) Ὅρ. κατωτ. συλλογ. ἐγγράφων.

(3) Τὸ πρᾶγμα σημαίνεται ἐν τῷ γερμανικῷ στρατῷ διὰ τῆς ὡς εἴρηται γαλλικῆς φράσεως.

(4) Τὰ τοῦ ἐπεισοδίου ἐκτίθενται ἐν πλάτει ἐν τῷ ἔργῳ Ἐπαμ. Κ. Κυριακίδου *Ἱστορία τοῦ Συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ*, τομ. Α', σ. 557 καὶ ἑ.

εὐνοεῖ τὴν Ἑλλάδα βλέπει συχνὰ τὸν Βοϊνέσκον, «ἐπιθυμῶν νὰ βραδύνῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον, παρὰ νὰ φέρῃ εἰς ἐκτέλεσιν τὴν πρόσκλησιν ταύτην, ὠφελούμενος ἀπὸ τὰς ἀντιφάσεις ἃς ἀπήντησεν εἰς τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἔγγραφα». Οὕτως ἡ Ὑψ. Πύλη εἰς μὲν τὴν πρόσκλησίν της πρὸς τὸν ἡγεμόνα λέγει ὅτι οἱ ὑπήκοοι Ἕλληνες τίθενται ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων, ἐν δὲ τῷ σχεδίῳ τῆς διακοινώσεως πρὸς τὸν Ἕλληνα ἀντιπρόσωπον ὅτι οὗτοι μένουν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν τοπικῶν ἀρχῶν. Ὁ ἡγεμὼν ζητεῖ λοιπὸν νέας καὶ σαφεστέρας ὁδηγίας, διὰ νὰ κερδίσῃ δὲ περισσότερον χρόνον ἐπιχειρεῖ περιοδείαν πρὸς τὰ μεθόρια τῆς ἐπικρατείας του ἐπὶ τῇ προφάσει λήψεως προφυλακτικῶν μέτρων κατ' ἐπιπολαζούσης ἐπιδημίας ἐν τῇ Βλαχίᾳ, «κατόπιν δὲ θέλει μεταβῇ εἰς τὰ ὑποστατικά του». Ὅλη αὐτὴ ἡ περιοδεία θὰ διαρκέσῃ ἕνα μῆνα καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἐλπίζει νὰ εὕρῃ καὶ ἄλλα μέσα ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς Υ. Πόρτας. Λίαν ἐπιτηδείως παρακινεῖ ὁ Βοϊνέσκος τὸν ἡγεμόνα νὰ ζητήσῃ γνώμην καὶ ἐκ Πετρουπόλεως, φεύγει δὲ καὶ αὐτὸς οὗτος ἐξ Ἰασίου ὅπως μετὰ τῆς συζύγου του πασχούσης μεταβῇ εἰς τὰ λουτρὰ καὶ παρακαλεῖ τὸν ρῶσσον πρόξενον Τουμάνσκην νὰ τὸν ἀναπληρώσῃ. Οὕτως ἐπερχομένης τῆς διακοπῆς τῶν σχέσεων οἱ ἐν Μολδαυΐᾳ Ἕλληνες ὑπήκοοι ἤθελον εὑρεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ρωσσίας. Ἡ Πύλη ἐν τούτοις σπεύδει καὶ ἡ ἀπάντησις ἔρχεται ταχέως. Ὁ ἡγεμὼν ἀναγκάζεται ἄκων νὰ διακόψῃ τὰς σχέσεις. Τὸ ἐπεισόδιον Μουσούρου χάρις τῇ μεσολαβήσει τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας δὲν ἔλαβε τὰς διαστάσεις αἵτινες ἐξ ἀρχῆς ἠπειλήθησαν. Ἀποθανόντος τοῦ Κωλέττη (31 Αὐγούστου 1847), τοῦ κυρίως θεωρηθέντος αἰτίου τῆς κατὰ τοῦ Μουσούρου προσβολῆς, ἡ Τουρκία ἠρκέσθη εἰς ἔγγραφον τοῦ ὑπουργοῦ Γλαράκη, δι' οὗ ἐξεδηλοῦτο ἡ λύπη τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῖς γενομένοις (1).

(1) Περὶ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ὑπάρχει ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Βοϊνέσκου σημείωσις, ἣν καὶ δημοσιεύομεν ἐν τῇ συλλογῇ. Φαίνεται ἀπόσπασμα ἡμερολογίου. Φέρει δὲ μόνον ἡμερομηνίαν ἄνευ ἔτους. Ἡ σημείωσις φαίνεται γραφεῖσα ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ πιθανῶς ἀνήκει εἰς τὸν Βλαχούτσην γράψαντα αὐτῷ περὶ τοῦ ζητήματος.

Θανόντος τοῦ Κωλέττη ἡ θέσις τοῦ Βοϊνέσκου ὑπενομεύθη ἐν Ἀθήναις καὶ μίαν καλὴν πρωΐαν ὁ εὔορκος ὑπάλληλος εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ἀγώνων του, ἀπηλλάσσετο τῶν καθηκόντων του «δι' ἐν κρυπτῷ παρασκευασθείσης παύσεως». Ὁ ἑλληνισμὸς τῆς Μολδαυΐας ἐξηγέρθη καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἡγεμὼν ἐξεδήλωσε τὴν θλῖψιν του. Διδακτικὰ εἶναι τὰ περὶ τοῦ γεγονότος τούτου ἔγγραφα. Εὐτυχῶς δι' αὐτὸν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν ὁ Βοϊνέσκος ἱκανοποιήθη πληρέστατα καὶ ἀποστέλλεται μετὰ βραχεῖαν διαμονὴν ἐν Ἀθήναις εἰς Βουκουρέστιον ὡς γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν ταῖς δύο ἡγεμονίαις καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Π. Δεληγιάννης ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ, «ὅτι θέλει ἀναδείξῃ καὶ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τὸν γνωστὸν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος ζῆλον αὐτοῦ». Συγχρόνως δὲ σχεδὸν προάγεται τέλος εἰς συνταγματάρχην πρὸς πλήρη ἀναγνώρισιν τῶν κατὰ τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶν αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν. «Αἱ ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος κατὰ συνέχειαν στρατιωτικαί σας ἐκδουλεύσεις εἶναι πασίγνωστοι καὶ ἀναμφισβήτητοι» ἔγραφεν αὐτῷ εἰς τὰς ἐπιστολάς του ὁ Κωλέττης (1). Ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν ἡγεμόνων Γκίκα καὶ Στίρβαιη εὐδοκιμεῖ ὡς εἶχεν εὐδοκιμήσει καὶ παρὰ τῇ τοῦ ἡγεμόνος Στούρζα καὶ ἑλληνοπρεπέστατα διεξάγει τὰ καθήκοντα αὐτοῦ προκαλῶν συχνὰ τὰς γνώμας καὶ τὰς συμβουλὰς ὑπερόχων φίλων καὶ ὁδηγῶν οἷος ὁ Ρίζος, ὁ Ζωγράφος καὶ ὁ Π. Δεληγιάννης.

Ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ Βοϊνέσκου ὑπὲρ τῶν ἔργων προόδου ἐν Ἑλλάδι, τότε ποιουμένης τὰ πρῶτα αὐτῆς βήματα ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς καλαῖς τέχναις. Μόλις ἐν Ἰασίῳ ἐγκατασταθείς, ἓν τῶν πρώτων αὐτοῦ μελημάτων ἔσχε τὴν συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῆς νεοθεμελιώτου Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας καὶ αὐτὸς δ' οὗτος συνεισέφερεν ἐκ τοῦ ἰδίου βαλαντίου ὅτι ἠδύνατο. Διὰ τοῦτο τῷ 1844 ἡ Ἑταιρεία ἀνακηρύσσει αὐτὸν εὐεργέτην. Παροτρύνει δὲ τοῦ Κωλέττη τὰ αὐτὰ πράττει ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου, τοῦ κτιρίου τοῦ ὁποίου ὑπελείπετο ἀκόμη ἡ ἀνέγερσις τῆς ἑτέρας τῶν πλευρῶν μετὰ τοῦ μεσοδόμου, ὑπὲρ τῆς ἀνθούσης τότε Ἑταιρείας τῶν Ὡραίων Τεχνῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Σχολείου.

(1) Ἴδ. κατωτέρω συλλογ. ἐγγράφων.

Εἰς τὴν Ἑταιρείαν τῶν Ὡραίων τεχνῶν ἔδωκε δέκα ὅλους εὐεργέτας. Ὁ φύσει δὲ φιλελεύθερος στρατιώτης νομίζει καθῆκον του νὰ στείλῃ τὴν συνδρομήν του καὶ πρὸς τὸ ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς δουλεμπορίας ἐργαζόμενον «Ἰνστιτοῦτον τῆς Ἀφρικῆς» ἐν Παρισίοις. Αἱ ὑπὲρ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας διενεργηθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ συνδρομαὶ ὑπερέβησαν τὰς τριάκοντα χιλιάδας δραχμῶν. Εὐγλωττότερον τῶν γραμμῶν τούτων περὶ τῶν τοιούτων ἔργων τοῦ Βοϊνέσκου λαλεῖ ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη ἀλληλογραφία, ἡ σαφῆ δίδουσα εἰκόνα τῶν προσπαθειῶν τῶν πρώτων ἐκείνων ἡμερῶν τῆς ὀργανώσεως τῆς παιδείας παρ' ἡμῖν.

Ἐκτὸς τῶν ὑπηρεσιακῶν καὶ ἐπισήμων ἐγγράφων καὶ ἰδιωτικαί τινες ἐπιστολαὶ εὑρεθεῖσαι ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ Βοϊνέσκου δὲν εἶναι ἄμοιροι ἐνδιαφέροντος ὡς ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἱερολοχίτου, στρατοπεδάρχου καὶ τέλος ὑπουργοῦ Λασσάνη, διαβεβαιοῦντος αὐτὸν ὅτι οἱ φίλοι οὐδέποτε τὸν λησμονοῦν «διότι βαπτισθέντες εἰς τὴν κοινὴν κολυμβήθραν τῶν κακουχιῶν καὶ τοῦ αἵματος διατηροῦσιν εἰς πᾶσαν τοῦ παρελθόντος ἀνάμνησιν ζῶσαν πρὸ ὀφθαλμῶν τῶν συναδέλφων τὴν εἰκόνα». Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης μανθάνομεν ὅτι ὁ Βοϊνέσκος καίτοι ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του διαμένει ἐν Βουκουρεστίῳ ἀνατρέφει τὰ τέκνα αὐτοῦ ἑλληνοπρεπῶς ἐν Ἀθήναις (1).

Ὁ Βοϊνέσκος ἀπῆλθε τοῦ κόσμου τούτου τῷ 1858· δύναταί τις δὲ νὰ εἴπῃ ὅτι ἀπῆλθεν ἐν καιρῷ καὶ προτοῦ τὰ πράγματα μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν Ρουμάνων ὀξυνθῶσιν εἰς σημεῖον ἀφόρητον. Ἡ δήμευσις τῶν ἑλληνικῶν μοναστηριακῶν κτημάτων ἐγένετο ὡς γνωστὸν ἐπὶ ἡγεμόνος Κούζα, ὅστις αὐθαιρέτως καὶ παρανόμως ἔλυσε τὸ ζήτημα ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καταπατήσας τὰ δίκαιά μας. Τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπῆρχε καὶ πρότερον, ἀλλ' ὑπὸ ἠπιωτέραν οὕτως εἰπεῖν μορφήν. Ὑπῆρχεν ἀληθῶς ἀπὸ τοῦ 1821 ὅτε ὁ ἑλληνικὸς κλῆρος ὡς συμμετασχὼν τοῦ ἀγῶνος ἐξεβλήθη ἀπὸ τῆς κατοχῆς τῶν ἐν ταῖς ἡγεμονίαις κτημάτων διὰ σουλτανικοῦ φιρμανίου. Αἱ ρουμανικαὶ κυβερνήσεις ἀπὸ πολλοῦ ὠρέγοντο νὰ ἐπιβάλωσι χεῖρα ἐπὶ τῶν

(1) Βραδύτερον μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὰ τέκνα μετέβησαν παρὰ τῇ μητρὶ εἰς Ρουμανίαν ὅπου ὁ Εὐγένιος ἐπέζῃ μέχρις ἐσχάτων τῶν ἐτῶν.

κτημάτων τούτων. Ἀπεσοβεῖτο ὅμως ἑκάστοτε ὁ κίνδυνος καὶ ἐν τῷ ιγ΄ πρωτοκόλλῳ τῆς Παρισινῆς συνθήκης τοῦ 1856 ἐθεσπίσθη ἡ ἀποστολὴ εὐρωπαϊκῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς δικαίαν λύσιν τοῦ ζητήματος. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁ Βοϊνέσκος εἶχε γνώμην τινά, ἥτις ἐὰν ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν, τὸ μοναστηριακὸν ζήτημα θὰ ἐλάμβανεν ἴσως ἀλλοίαν τροπήν, διότι οἱ λόγοι ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη τὸ ἡγεμονικὸν διάταγμα περὶ καταλήψεως καὶ δημεύσεως τῶν κτημάτων δὲν θὰ ὑπῆρχον πλέον. Δημοσιεύομεν τὸ σχέδιον τοῦτο κατωτέρω ὡς καὶ τὴν ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Βοϊνέσκου εὑρεθεῖσαν ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχιμανδρίτου Δωροθέου, μετέπειτα ἐπισκόπου Βιθυνίας, παρέχουσαν πλήρη ἰδέαν περὶ τῶν καταχρήσεων αἵτινες συνέβαινον περὶ τὴν διαχείρισιν τῶν κτημάτων τούτων, ὧν τὰ μεγαλείτερα καὶ περισσότερα ἦσαν ἀφιερώματα εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον. Εἴτε ἕνεκα τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, εἴτ' ἕνεκα ἐλλείψεως καταλλήλων προσώπων ἱκανῶν νὰ συνεχίσωσι τὸ ἔργον τοῦ Βοϊνέσκου, αὐτοῦ ἐκλιπόντος, ἤρξαντο πνέοντες ἀντίθετοι ἄνεμοι μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα ἡ σημείωσις τοῦ Βοϊνέσκου ἀποδεικνύει πόσον ὀρθῶς ἐστάθμιζε τὰ πράγματα καὶ προέβλεπε τὸ ἀποβησόμενον. Αἱ καταχρήσεις, αἱ δυσφημίαι καὶ αἱ διενέξεις ὑπῆρξαν τὸ πρώτιστον ἔρεισμα τοῦ μέτρου τοῦ τολμηθέντος ὑπὸ τοῦ Κούζα δι' οὗ ἐπέβαλε χεῖρα ἐπὶ τῆς ἀπεράντου ταύτης ἑλληνικῆς περιουσίας (1).

Εἴπομεν ἐν ἀρχῇ τῆς εἰσαγωγῆς ταύτης ὅτι ὁ Βοϊνέσκος μεταλαβὼν ἑλληνικῆς παιδείας ὑπέστη τέλειον ἐξελληνισμόν. Τελευτῶντες πρέπει νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ ἐπίδρασις αὕτη ὑπῆρξε τοσοῦτον ἰσχυρά, τοσοῦτον βαθεῖα ὥστε ἐσβέσθη ἐν αὐτῷ πᾶν ἴχνος βογιαρισμοῦ. Ὁ ἐν ταῖς παρὰ τὸν Προῦθον στέππαις ἰδὼν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἀνήρ, ὁ κυκλούμενος ὑπὸ κοινωνίας ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ τεθῇ ὑπεράνω τῶν τίτλων καὶ τῶν κοινωνικῶν διακρίσεων, ἐκεῖ ὅπου Ἕλληνες ἐνηβρύνοντο καὶ ἀποκαλῶνται σλουντζιάριοι, ποστέλνικοι καὶ χάτμανοι, δὲν φοβεῖται νὰ τηρῇ ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ αὐτοῦ τὰς ριζοσπαστικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Σούτσου. Μεταξὺ τῶν

(1) Πρβλ. Ν. Λεβίδου, *Τὰ ἐν Ρουμανίᾳ Ἑλληνικὰ Μοναστηριακὰ κτήματα*. Ἀθῆναι 1893, ἔνθα καὶ ἱστορικὴ περὶ τοῦ ζητήματος σημείωσις.

ἐγγράφων τοῦ Βοϊνέσκου εὑρέθη μία ἐκ τῶν πικροτέρων σατυρῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Εὐγενὴς» μετ' αὐτογράφου τοῦ ποιητοῦ. Δὲν παραθέτομεν τοὺς στίχους τούτους τοῦ πικροχόλου καὶ ἀπαύστως ἐν στασιαστικῷ ἀναβρασμῷ διατελοῦντος ποιητοῦ, περιληφθέντας ἤδη ἐν τοῖς ἐκδοθεῖσι μέχρι τοῦδε ἔργοις αὐτοῦ. Δημοσιεύομεν δύο ἄλλα ποιήματα διασωθέντα ὑπὸ τοῦ Βοϊνέσκου, τὸν θούριον, τὸ ὄνειρον καὶ ἄλλους τινας στίχους ἀκόμη, γραφέντας ὑπὸ παλαιοῦ τινος στρατιώτου, τοῦ Φινίτου, κατὰ τὴν ἰδιόχειρον σημείωσιν τοῦ Βοϊνέσκου, χαρακτηριστικοὺς δὲ λίαν τῆς ἐποχῆς καὶ τῶν τόπων ἐν οἷς ἐκαρποφόρησεν ἰδίως ἡ «μεγάλη ἰδέα». Ὁ πρωτοσπαθάριος (1) Θεοδόσιος Χριστοδούλου Φινίτης ὑπῆρξεν εἷς τῶν συμμαχητῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου. Οἱ στίχοι του στεροῦνται πάσης τεχνικῆς ἀξίας, στίχοι μόλις χειριζομένου τὴν γραφίδα ἀξέστου πολεμιστοῦ. Εἶναι ὅμως λίαν χαρακτηριστικοὶ καὶ δεικνύουν μίαν ὁλόκληρον ψυχικὴν κατάστασιν ἀτυχήσαντος στρατιώτου, εἰκονίζουσι τὸ πολεμικὸν μένος, τὴν φλογερὰν φιλοπατρίαν, τὸν ἄσβεστον πόθον διαφυγούσης δόξης, τὴν πικρίαν τοῦ

(1) Πρωτοσπαθάριος ἢ μέγας σπαθάριος ἢ σπαθάρης καὶ ρουμ. σπατάρ, ἀνάλογόν τι τοῦ τουρκ. σερασκέρ, ὑπουργὸς καὶ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ συγχρόνως. Οἱ συνήθεις τίτλοι καὶ τ' ἀξιώματα τῶν κυκλούντων τοὺς Ἕλληνας ἡγεμόνας Μολδαυίας καὶ Βλαχίας μεγιστάνων ἦσαν κατὰ σειρὰν πρωτοκαθεδρίας οἱ ἑξῆς:

Μέγας Λογοθέτης, ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης. *Μ. Βόρνικος* (σλαυ.) ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν. *Μ. Χάτμανος* (ταταρ.) ὁπλαρχηγός. *Μ. Βεστιάριος* (λατ.) ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν. *Μ. Ποστέλνικος* (σλαυ.) ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν. *Μ. Σπαθάρης* ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ. *Μ. Μπᾶνος* (σλαυ.) διοικητὴς πλειόνων ἐπαρχιῶν. Οὗτοι πάντες ἐγενειαφόρουν καὶ ἔφερον ἀργυρᾶν ράβδον ἐν τῇ δεξιᾷ. *Μ. Ἄγος* (τουρ.) διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας. *Μ. Κλουσιὰρ* (σλαυ.) γενικὸς προμηθευτὴς τῶν στρατευμάτων. *Μ. Παχαρνὶκ* (ρουμ.) ἀρχιτρίκλινος. *Μ. Στόλνικος* (σλαυ.) ἐπιμελητὴς τῆς αὐλῆς. *Μ. Καμινάρης* (νεολατ.) ἀρχηγὸς τῆς σωματοφυλακῆς. *Μ. Κόμισσος* (λατ.) σταυλάρχης. Οὗτοι ἔφερον ἀργυρᾶν ράβδον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ γενειάδα Τέλος δὲ τὸ ξίφος φέροντες μόνον οἱ *Μ. Σερδάρης* (τουρ.) ἀρχηγὸς τοῦ ἱππικοῦ, *Μ. Σλουντζιὰρ* (σλαυ.) εἶδος μαγιορδόμου, *Μ. Πιτάρης* (νεοελλ.) ἀρχιεπιμελητὴς τοῦ στρατοῦ, *Μ. Ἀρμάσης* (ρουμ.) ἐπιθεωρητὴς τῶν φυλακῶν, *Μ. Πορτάρ* τελετάρχης, *Μ. Σατράρης* ρουμ.) στρατοπεδάρχης, *Μ. Κλουσιὰρ δὲ Ἀριέ*, ἐπιθεωρητὴς τῶν ἀποθηκῶν τοῦ στρατοῦ. Ἁπλοῖ τίτλοι πολλάκις χωρὶς νὰ συνοδεύωνται ὑπὸ τοῦ ἀξιώματος. Πρβλ. Ubicini, *Provinces Roumaines*, Didot, Paris, 1856 καὶ Ἀθ. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου *Τὰ σωζόμενα*.

ἡττημένου τοῦ Δραγατσανίου, τὸν ὁποῖον ὁ νικητὴς τῆς Πέτρας συμπονεῖ καὶ μετὰ στοργῆς διατηρεῖ ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ αὐτοῦ τοὺς στόνους τοῦ ἀτυχοῦς ἀλλὰ γενναίου στρατιώτου, σημειῶν περὶ αὐτοῦ ὅτι ζῇ δυστυχὴς μακρὰν τῆς Ἑλλάδος, καὶ μὲ ἓν μόνον ὄνειρον, πῶς νὰ ἴδῃ αὐτὴν πρὶν κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, πῶς νὰ πολεμήσῃ ἀκόμη διὰ νὰ τὴν κάμῃ μεγαλειτέραν.

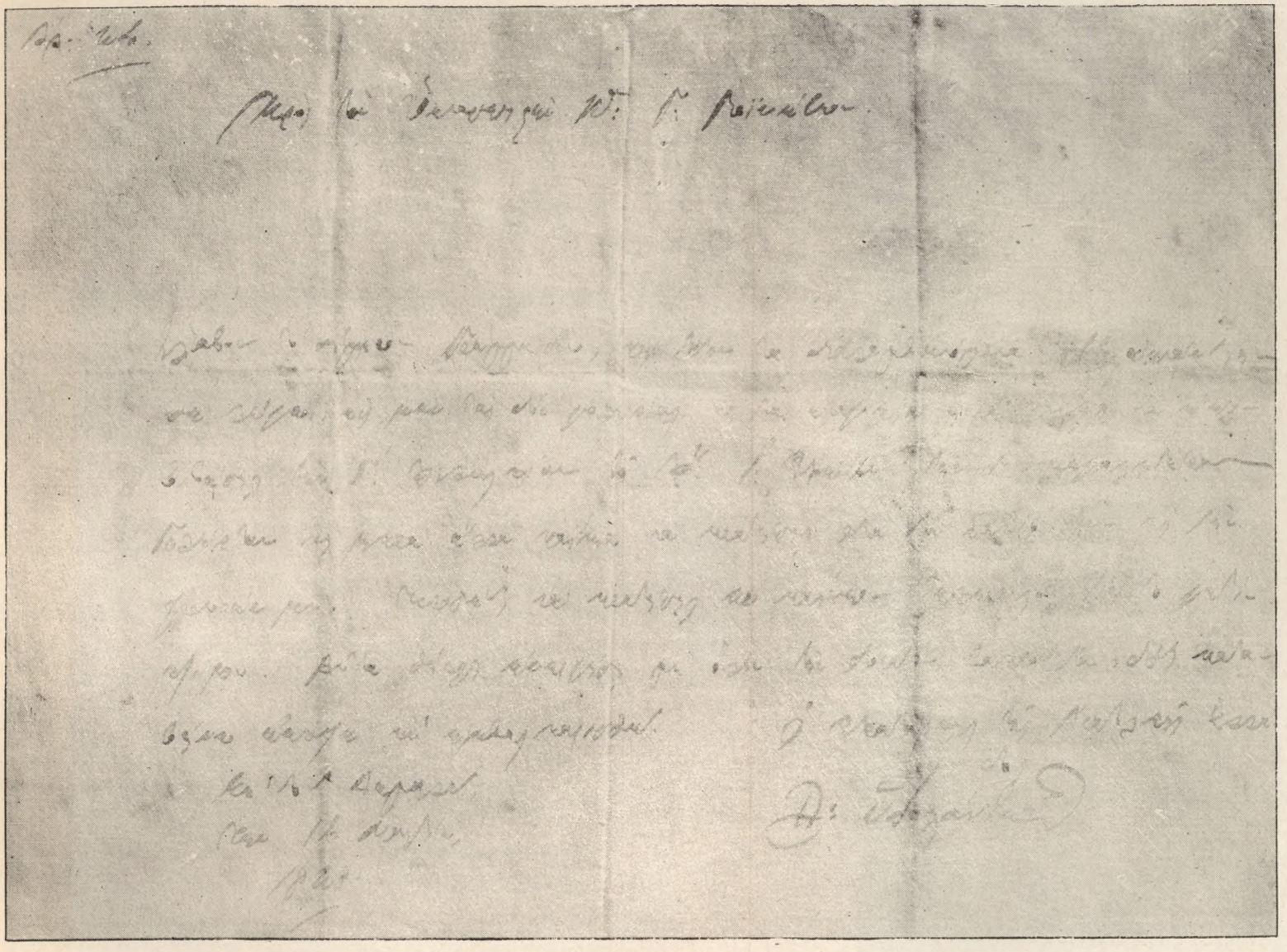
Τοιαῦτα ὑπῆρξαν τὰ γεγονότα καὶ τὰ πρόσωπα περὶ τὰ ὁποῖα περιστρέφονται τὰ κατωτέρω δημοσιευόμενα ἱστορικὰ ἔγγραφα καὶ σημειώματα, τὰ διασωθέντα ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου.

Διαι

ἠττημένου τοῦ Δραγατσανίου, τὸν ὁποῖον ὁ νικητὴς τῆς Πέτρας συμπονεῖ καὶ μετὰ στοργῆς διατηρεῖ ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ αὐτοῦ τοὺς στόνους τοῦ ἀτυχοῦς ἀλλὰ γενναίου στρατιώτου, σημειῶν περὶ αὐτοῦ ὅτι ζῇ δυστυχὴς μακρὰν τῆς Ἑλλάδος, καὶ μὲ ἓν μόνον ὄνειρον, πῶς νὰ ἴδῃ αὐτὴν πρὶν κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, πῶς νὰ πολεμήσῃ ἀκόμη διὰ νὰ τὴν κάμῃ μεγαλειτέραν.

Τοιαῦτα ὑπῆρξαν τὰ γεγονότα καὶ τὰ πρόσωπα περὶ τὰ ὁποῖα περιστρέφονται τὰ κατωτέρω δημοσιευόμενα ἱστορικὰ ἔγγραφα καὶ σημειώματα, τὰ διασωθέντα ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου.

Διαταγὴ Ὑψηλάντου πρὸς Βοϊνέσκον ἐκ τῶν ἐν ταῖς σκυτίναις θήκαις τοῦ ἐφιππίου τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ στρατάρχου περισωθεισῶν, συνεστραμμένων καὶ ἐξιτήλων τὰ πολλά.

Α

ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ 1828—1829

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΗΓΙΑΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

1.—

Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος

Πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν κατὰ τὴν παλαιὰν καὶ νέαν Ἐπίδαυρον στρατιωτικῶν σωμάτων.

Ὁ Κύριος Δημήτριος Ὑψηλάντης ἀποστέλλεται αὐτόσε ἐπιφορτισμένος νὰ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἰδιαιτέρως ὁδηγίας ἀφορώσας τὰ αὐτοῦ εὑρισκόμενα στρατιωτικὰ σώματα.

Διατάττεσθε νὰ τὸν ἀναγνωρίσετε κατὰ τοῦτο ὡς ἀντιπρόσωπον (1) καὶ εἰς ὅσα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν του ἤθελε σᾶς διατάξει νὰ ὑπακούσετε προθύμως, ἐπειδὴ τοιαύτη εἶναι ἡ θέλησις τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 8 Φεβρ. 1828.

Ὁ Κυβερνήτης
Ι. Α. Καποδίστριας

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρ.
Σ. Τρικούπης (2)

(1) Ὁ Ὑψηλάντης ὠνομάσθη στρατάρχης ὅταν τὸ στρατόπεδον μετετέθη εἰς Μέγαρα καὶ ὁριστικῶς ἀπεφασίσθη ἡ στρατεία.

(2) Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐλήφθη ἐκ τοῦ Ἱστορ. Ἀρχ. τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης. Ἀρ. 4773. Σημειοῦται πάντοτε ἡ προέλευσις ἐγγράφων ληφθέντων ἐξ ἄλλων συλλογῶν καὶ μὴ προερχομένων ἐκ τοῦ γραμματοφυλακίου Βοϊνέσκου.

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΟΪΝΕΣΚΟΥ ΩΣ ΥΠΑΣΠΙΣΤΟΥ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΡΑΤΑΡΧΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἀριθ. 1139. 2.—

Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος
πρὸς τὸν Κύριον Γεώργιον Κ. Βοϊνέσκον.

Διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα πιστὰς ἐκδουλεύσεις σου, διὰ τὴν πρὸς τοὺς νόμους εὐπείθειάν σου καὶ διὰ τὴν ἀξιόιητά σου ἡ Κύβέρνησις σὲ τιμᾷ μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἑκατοντάρχου, ὡς ὑπασπιστὴν τοῦ εἰς Ἀνατολ. Ἑλλάδα Στρατάρχου.

Ἔχει δὲ ὅλην τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὄχι μόνον θέλεις δικαιώσει τὴν ἐκλογήν της ταύτην, ἀλλὰ πολλὰ ὀγλήγορα θέλει λάβει νέας ἐνδείξεις τοῦ ἐνθέρμου ζήλου σου καὶ τῆς ἱκανότητός σου, ὥστε νὰ σοὶ ἐμπιστευθῇ βαθμοὺς ἀνωτέρους.

Τῇ 15 Μαρτίου 1828, ἐν Πόρῳ.

Ὁ Κυβερνήτης
Ι. Α. Καποδίστριας
Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρ.
Σ. Τρικούπης

ΔΙΑΤΑΓΑΙ ΤΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΝ ΑΥΤΟΥ ΒΟΪΝΕΣΚΟΝ

Ἀριθ. 104. 3.—

Πρὸς τὸν Ἑκατόνταρχον Ὑπασπιστὴν
Γ. Κ. Βοϊνέσκον
Εἰς Ἐλευσῖνα.

Ἐλήφθησαν τὰ δύο ποθητά ἔγγραφά σου, καὶ ἐθεωρήθησαν τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα. Τὰς ἐσωκλείστους δύο διαταγὰς θέλεις παραδώσει κατὰ τὴν ἐπιγραφήν των, ἐπιφορτομένος νὰ ἀκολουθήσῃς κατὰ τὴν ἐμπεριεχομένην ἔννοιαν εἰς αὐτάς. Καθ' ὅλας σου τὰς ἐργασίας θέλεις προσέχει διὰ τὴν εὔκολον πρόοδον τοῦ σχηματι-

σμοῦ τῶν ἑκατονταρχιῶν, τὸ νὰ μὴ γενῶνται δυσαρέσκειαι, ἐπιφέρουσαι φυσικῷ τῷ λόγῳ μυρία ἐμπόδια.

Εἰς τοῦτο θέλεις ἔχει φρόνιμα μέτρα χωρὶς νὰ ζητῶνται διαλύσεις καὶ ἄλλα.

Ἐκ τῶν Μεγάρων τὴν 9ῃ Μαρτίου 1828. (1)

Ὁ κατὰ τὴν Ἀνατ. Ἑλλάδα
Στρατάρχης
Δ. Ὑψηλάντης

4.—

Πρὸς τὸν Ὑπασπιστήν μου καὶ Ἑκατόνταρχον Κ. Γεώργιον Βοϊνέσκον.

Σοὶ ἐγχειρίζεται καὶ πρὸς τὸν Στρατηγὸν Βάσον (2) Μαυροβουνιώτην διαταγή· ἐξ αὐτῆς πληροφορεῖσαι, ὅτι διατάττεται νὰ διοργανίσῃ μετὰ σοῦ τὸ σῶμα του· διατάττεσαι λοιπὸν νὰ ἀπεράσῃς αὔριον πολλὰ πρωῒ εἰς Ἐλευσῖνα· ἐκεῖ θέλεις ἐνεργήσει μετὰ τὸν ἐφεξῆς τρόπον.

1ον. Θέλεις βάλει βάσιν νὰ διοργανισθῇ πρῶτον τὸ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὁδηγίαν σῶμα τοῦ Στρ: Βάσου· ὁ διοργανισμὸς θέλει εἶναι σύμφωνος μὲ τῶν προλαβουσῶν χιλιαρχιῶν· ἀλλὰ θέλεις ἔχει πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν νὰ μὴ δοθῇ εἰς κανένα ἀξιωματικὸν μήτε ὑπόσχεσις πεντηκονταρχίας, διότι ὁ βαθμὸς οὗτος ἐξήρτηται ἀπὸ μόνην τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἐξοχωτάτου Κυβερνήτου· τὸ ἔργον ὅποῦ ἐπιφορτίζεσαι νὰ διενεργήσῃς μετὰ τοῦ Στρ: Βάσου εἶναι τὸ νὰ σχηματισθῶσι μόνον ἑκατονταρχίαι.

(1) Τὸ διάταγμα τοῦ διορισμοῦ τοῦ Βοϊνέσκου ὡς ὑπασπιστοῦ χρονολογεῖται μόνον ἀπὸ τῆς 15 Μαρτίου. Εἶναι προφανὲς ὅτι ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα καὶ πρὸ τούτου τῇ προφορικῇ συνεννοήσει Κυβερνήτου καὶ Ὑψηλάντου, ἐλάμβανε δὲ μετά τινας ἡμέρας τὸν διορισμόν.

(2) Διατηρῶ τὴν ἐν τοῖς ἐγγράφοις ὀρθογραφίαν *Βάσος* ἀντὶ *Βάσσος* ὡς συνήθως γράφεται καὶ παρὰ τοῖς ἐκγόνοις ἐπεκράτησεν. Ὁ ἴδιος ὑπέγραφε: *Βάσος Μαυροβουνιώτις*. Ἐκ τῆς προφορᾶς ὅμως Vâschos προῆλθε τὸ Βάσιος, ὅπερ εὑρηται ἐν πολλοῖς ἐγγράφοις, καὶ κατόπιν Βάσσος.

2ον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑκατονταρχιῶν πρέπει νὰ ἦναι πλήρης, ἀλλὰ προτοῦ νὰ συμπληρωθῇ θέλεις προσέξῃ νὰ μὴ δοθῶσι βαθμοὶ ἀξιωματικῶν, καὶ μὴ ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στρατιωτῶν (sic), καὶ εἰς τοῦτο δὲν εἶναι συγχωρημένη καμμία συγκατάβασις.

3ον. Οἱ στρατιῶται ὁποῦ θέλουν σχηματίσει τὰς ἑκατονταρχίας, θέλουν εἶναι ὅλοι *κουρπετλῆδες* ἤτοι ἀεικίνητοι· (1) δὲν εἶναι δεκτοὶ οἱ μὴ ἀεικίνητοι καθὼς καὶ οἱ ψυχογοί, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς δύο περιστάσεις ἡ προσοχή σου πρέπει νὰ ἦναι μεγάλη (2).

4ον. Ἀφοῦ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον διοργανισθῇ τὸ Σῶμα τοῦ Στρ: Βάσου, θέλεις προσκαλέσει νὰ ἔμβωσιν εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν, ὅσα μικρὰ σώματα εὑρίσκονται εἰς Ἐλευσῖνα· εἰς ἕκαστον ὁδηγὸν τῶν τοιούτων σωμάτων, θέλετε προσφέρει τὸν ἀνάλογον βαθμόν, πάντοτε ὅμως εἰς τὸ τοιοῦτον θέλετε ἔχει ὁδηγὸν τὴν ἀξιότητα, καὶ βάσιν τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν, τοὺς ὁποίους ἕκαστος αὐτῶν διοικεῖ.

5ον. Ὅσα τοιαῦτα σώματα δὲν θέλουσι δεχθῆ νὰ συγκαταχθῶσιν δι' ὁποιουσδήποτε λόγους θέλεις φροντίσει ἐγκαίρως εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν πρακτικῶν σου νὰ μοὶ σημειώσῃς τὰ ὀνόματα αὐτῶν καὶ τοὺς σκοπούς των, ἂν δὲ ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, ἠμπορεῖς καὶ ἐκεῖθεν νὰ μὲ γράψῃς καὶ νὰ μοῦ ζητήσῃς τὰς ἀναγκαίας πρὸς αὐτοὺς διαταγάς. Ἐν τοσούτῳ θέλεις κοινοποιήσει εἰς ὅσους ἀπο-

(1) Οἱ *ἀεικίνητοι*, κουρπετλῆδες. ἦσαν ὁ ἐνεργὸς στρατός, ἡ active, ὡς λέγουσιν ἐν τῇ Δύσει σήμερον, ἡ πρώτη γραμμὴ τῶν στρατευμάτων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσους κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν ἐλάμβανον πρὸς ὥραν τὰ ὅπλα ὅπως συνδράμωσι τὸ *στρατιωτικόν*, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐμάχετο ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς περιοχῆς των. Οἱ κουρπετλῆδες ἦσαν οἱ κατ' ἐπάγγελμα καὶ πραγματικοὶ στρατιῶται. Περὶ τούτου καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς ἡμετέρας εἰσαγωγῆς.

(2) Γνωστὸν ὅτι Καποδίστριας καὶ Ὑψηλάντης μεγάλας καὶ ἐπιτυχεῖς κατέβαλον προσπαθείας πρὸς ἐξυγείανσιν τοῦ στρατεύματος καὶ ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ τουρκικῶν ἀκαθαρσιῶν, μεθ' ὅλας τὰς δυσχερείας τοῦ πράγματος ἕνεκα τῆς παντελοῦς σχεδὸν ἐλλείψεως ἑταιρῶν ἐν ἐρημωθείσῃ χώρᾳ. Οἱ ψυχογιοὶ ἀπεβλήθησαν ἀμειλίκτως ἐξ ὅλων τῶν ἑνωμοτιῶν (μαγκῶν). Δὲν ἀφέθησαν δὲ εἰς τὴν τύχην των οἱ δύσποτμοι μείρακες, ἀλλὰ συνεκεντρώθησαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σεβασμίων καὶ ἐναρέτων ἱερέων καὶ πολλοὶ αὐτῶν εἰσήχθησαν εἰς τὸ ἐν Αἰγίνῃ Ὀρφανοτροφεῖον καὶ κατέστησαν χρηστοὶ πολῖται. Ὁ Ὑψηλάντης ἐδέξατο, οὐχὶ ἄπαξ, ἐπὶ ταῖς φροντίσι ταύταις τὰ συγχαρητήρια τοῦ Κυβερνήτου. Πρβλ. *Ἐπιστολὰς Καποδιστρίου*, Α', 367, 380, Β', 18, 74, 187.

ποιοῦνται τοῦ νὰ συγκατατεθῶσιν, ὅτι εὐθὺς ὅπου μάθω τὰς αἰτίας τῆς ἀποποιήσεώς των, θέλω διαλύσει τὰ σώματά των, κ. τ. λ.

6ον. Οἱ καταλεγόμενοι εἰς τὰς διαφόρους ἑκατονταρχίας, πρῶτον ἐπιθεωροῦνται παρὰ σοῦ μετὰ τοῦ Στρ: Βάσου, καὶ ἔπειτα διευθύνει ὁ Στρ: Βάσος διὰ κάθε ἑκατονταρχίαν, ἰδιαιτέρως πρὸς τὸν Γεν. Φροντιστὴν διαταγήν, νὰ δίδῃ τὰ καθημερινά των ταΐνια(1) καθὼς διορίζει ὁ στρατιωτικὸς κανονισμός, ὄχι ὅμως προτοῦ νὰ κάμουν οἱ ἑκατόνταρχοι ἐγγράφως τὴν καθημερινὴν κατάστασιν τῶν ἑκατονταρχιῶν, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ γίνεται ἡ πρόσκλησις πρὸς τὸν φροντιστὴν διὰ τὰ ταΐνια καθ' ἡμέραν.

7ον. Κάθε δύο ἡμέρας θέλεις μοὶ διευθύνει ἔκθεσιν τῶν πρακτικῶν σου καὶ θέλεις ἐνεργεῖ, κατὰ τὰς ὁποίας ἠμπορεῖς νὰ λαμβάνῃς ἀκολούθους ὁδηγίας.

τῇ 19 Μαρτίου 1828.

Ὁ Στρατάρχης

Δ: Ὑψηλάντης

5—

Πρὸς τὸν Ὑπασπιστήν μου κύρ. Γεώρ. Βοϊνέσκον.

Ἐλευσῖνα

Τὸ δίκροτον ἡ «Ἑλλὰς» ἔφερε χιλίους περίπου στρατιώτας ἀπὸ Χῖον, τοὺς ὁποίους διευθύνω αὐτόσε. Φρόντισε νὰ καταμετρηθῶσιν ὅλοι καὶ κατὰ τὸν πραγματικὸν κατάλογον τῶν στρατιωτῶν νὰ δώσῃς διαταγὴν εἰς τὸ φροντιστήριον νὰ λάβωσι τὰ ταΐνια των. Ὁ στρατηγὸς Βάσος νὰ διορίσῃ μίαν φρουρὰν ἀπὸ γνωστοὺς ἰδικούς του στρατιώτας εἰς τὰ μαγαζεῖα διὰ νὰ ἐμποδίζουν ἐκείνους ὅσοι ἐξ αὐτῶν θέλουν νὰ περάσουν διὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Σαλαμῖνα. Ὁμοίως θέλει ἐμποδίσουν καὶ ἐκείνους ὁποῦ τυχὸν ἤθελον ζητήσει νὰ ἐμβαρκαρισθοῦν μὲ κανένα καΐκι ἀπὸ τὴν Ἐλευσῖνα κατ' εὐθεῖαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ καθὼς πληροφοροῦμαι οἱ στρατιῶται οὗτοι εἶναι ξεγυμνωμένοι καὶ βρωμισμένοι καὶ ἔχουν ἀνάγκην νὰ περάσουν εἰς Κούλουρην, διὰ νὰ μὴ φέρουν ζημίας καὶ ταραχὰς εἰς τὴν πόλιν, πηγαίνοντες συγχρόνως πολλοί, θέλεις δίδει ἔγγρα-

(1) Μερίδας.

φον ἀδείας νὰ περάσουν ἐκ διαλειμμάτων εἰς πολλὰ ὀλίγους καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνους μόνον ὁποῦ τῷ ὄντι ἔχουν ἀνάγκην νὰ ἔμβουν εἰς τὴν Κούλουρην· ποτὲ ὅμως δὲν θέλεις συγχωρήσει νὰ ἔλθουν περισσότεροι ἀπὸ εἴκοσιν συγχρόνως ἢ τριάντα. Θέλεις δὲ τοὺς βεβαιώσῃ, ὅτι πολλὰ ὀγρήγορα συγκροτεῖται πλούσιον παζάρι εἰς Ἐλευσῖνα καὶ ἀγοράζουν τὰ ἀναγκαῖα τους· καὶ διὰ νὰ βάλωμεν τῷ ὄντι εἰς ἐνέργειαν τοῦτο, ἐξέτασε ποῖα εἴδη πραγμάτων εἶναι ἀφεύκτως χρήσιμα δι' αὐτούς, καὶ ἐντεῦθεν φροντίζομεν νὰ περάσουν δι' Ἐλευσῖνα οἱ τοιοῦτοι ἔμποροι· ἡ μεγαλειτέρα φροντίς σου θέλει εἶναι τὸ νὰ καταπείσῃς τοὺς διαφόρους μπουλουκτζῆδες νὰ ἔμβουν εἰς τὸν νέον διοργανισμὸν καὶ συμφώνως μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Βάσου νὰ δώσητε ἀξιώματα ἀνάλογα εἰς τὸν καθένα, μὲ τὴν βάσιν πάντοτε τοῦ νὰ δίδηται ὁ βαθμὸς κατὰ τὴν προσωπικὴν ἀξιότητα καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν ἑκάστου. Μεταξὺ τῶν λοιπῶν μπουλουκτζήδων εἶναι καὶ ὁ καπ. Κώστας Λαγουμτζῆς.(1) Οὗτος εἶναι ἕνας ἐκ τῶν ἀξίων καὶ καλῶν πατριωτῶν, περὶ τοῦ ὁποίου ἔχω τὰς πλέον καλὰς πληροφορίας καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μένῃ εὐχαριστημένος ἀπὸ μέρους του, καὶ ἂν ζητήσῃ νὰ ἀπεράσῃ εἰς Κούλουρην εἰς τὴν φαμίλιαν του, θέλεις τοῦ δώσει τὴν ἄδειαν νὰ περάσῃ μὲ τέσσαρας ἢ πέντε στρατιώτας του.

Τοὺς λοιποὺς στρατιώτας ὅλους τοὺς ξαρμάτωσαν κατὰ τὰς ὁποίας ἔδωκα διαταγάς, δὲν εὑρέθη ὅμως νὰ ἔχουν ἐπάνω τους τίποτε. Ἐγὼ αὔριον ἀπερνῶ εἰς Μέγαρα καὶ ἐκεῖ περιμένω ἀπάντησιν. Ὑγίαινε.

τῇ 20 Μαρτίου 1828, Φανερωμένῃ.

Ὁ στρατάρχης

Δ. Ὑψηλάντης(2)

(1) Εἶναι ὁ περιώνυμος μηχανικὸς καὶ ὑπονομοποιὸς τῆς Ἐπαναστάσεως ὁ ἐν τῇ ἀμύνῃ τῆς Ἀκροπόλεως διακριθείς. Εἶχε βαθμὸν ἑκατοντάρχου.

(2) Ἐπὶ τῆς ᾠφας ὑπάρχει ἡ ἑξῆς σημείωσις διὰ χειρὸς τοῦ Βοϊνέσκου γεγραμμένη καὶ ἀφορῶσα εἰς τὴν ἐν ταῖς χιλιαρχίαις κατάταξιν διαφόρων μπουλουκτζήδων: τοῦ Γκίκα 57. τοῦ Δεμάλα 26. (Ἀναστάσιος Μοναστερλῆς) τοῦ Νεοφύτου 47. τοῦ Κάρπου 12. (Κυριάκος Τσάκωνας) τοῦ Δανιὴλ Καραθανάση 62. τοῦ Ἰμπροχόρη 12. τοῦ Κίτσου Καρακλιώτη 46. Στρατῆς Ἀλευτὸς 81. Διάκος τοῦ Δράμαλη 42 Γεώργη Νικόλα 142. τοῦ Σωκράτογλου ψυχογοὶ 10=596. τοῦ Ἰανάκου τὸ σῶμα 210=807.

Ἀριθ. 54. 6.—

Πρὸς τὸν Ἑκατόνταρχον Ὑπασπιστήν μου Γ. Κ. Βοϊνέσκον.

Εἰς Ἐλευσῖνα.

Ἔλαβον τὰ ἀπὸ 21 καὶ 22 γράμματά σου καὶ εἶδον τὰ διαλαμβανόμενα,

Σοὶ ἐγκλείεται διάταξις πρὸς τὸ ἐκεῖ στρατόπεδον, ἀπαγορεύουσα εἰς τὸ ἑξῆς τὰς ἐπιδρομὰς ἐναντίον τῶν ὑποκειμένων χωρίων. Αὐτὴν ἀμέσως θέλεις κοινοποιήσει, διὰ νὰ γνωρίσωσιν ὅλοι ὁριστικῶς, ὅτι δὲν συγχωροῦνται νὰ ἐξακολουθῶσι παρομοίας πράξεις, ἐπιβλαβεῖς καθ' ὅλους τοὺς λόγους εἰς τὰς πολεμικὰς ἐργασίας μας,

Εἰς τὴν τοπικὴν Δημογεροντίαν τῆς Σαλαμῖνος διέταξα νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐκεῖθεν ἔξοδον τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν Ἐλευσῖνα.

Περὶ τῶν Μπεϊλικτζίδων δὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ καμμία διάταξις ὁποίαν ζητεῖς, καθότι εἰς τὴν χρείαν τῆς ἀναπληρώσεως τῶν σχηματισθέντων (sic) χιλιαρχιῶν συγχωρεῖται νὰ λαμβάνωσιν ἄλλους, μὴ ἀσχημάτιστους εἰσέτι.

Περὶ τοῦ Γερογιουράκη ἐνήργησε νὰ πληροφορήσῃς εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιώτας, ὅτι συγκαταριθμούμενοι εἰς τὰ διοργανιζόμενα σώματα, δὲν ἀποξενώνονται μὲ τοῦτο ἀπὸ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ζητήσωσιν ἀπὸ τὸν Νοταρᾶν τοὺς μισθούς των· ἀλλέως ἂς γνωρίσωσιν ὅτι θέλουσιν ὑστερηθῇ ὅλας τὰς ἀπολαβὰς τοῦ στρατιώτου εἰς τὸ σιτηρέσιον καὶ τὸ μηνιαῖον. Εἰς τὴν ἐνέργειαν ταύτην εἶναι.....(1) κάθε ἄλλη ἄμεσος διάταξις.

Πρὸς τὸν Κὰν Ζορμπᾶν ὡμίλησα τὰ δέοντα. Αὐτὸς συγκατετάχθη εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Στράτου. Ἴδια καὶ τὰ περὶ τοῦ Γαρδιζίου (δυσανάγνωστον) ἡ τιμή του ἀκριβή· καὶ παρὰ τὰ προσδιοριζόμενα εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἀλόγων 300 γρόσια· μήτε ἠμπορῶ

(1) Ἐν τῷ κειμένῳ τῶν ἐπιστολῶν ἐλλείπουσιν ἐνιαχοῦ λέξεις τινες ἕνεκεν φθορᾶς τοῦ χάρτου. Τὸ μικρὸν τοῦτο ἀρχεῖον περιδεδεμένον διὰ θώμιγγος συνώδευε καθ' ὅλην τὴν ἐκστρατείαν τὸν ὑπασπιστὴν τοῦ στρατάρχου καὶ ἐκακόπαθεν ἐσφιγμένον ἐντὸς τοῦ μαρσίπου τοῦ ἐφιππίου.

νὰ σὲ προφθάσω μὲ ἄλλα· φρόντισε τὴν μετριωτέραν ἀγοράν του καὶ ἂν ἦναι τῆς εὐχαριστήσεώς σου δανείσου ὅπου στοχασθῆς διὰ νὰ τὸ πληρώσῃς, ἀλλὰ μὲ τιμήν, σὲ προσθέτω, ὀλιγωτέραν.

Εἰς τὸ πέραμα (1) διέταξα νὰ μὴ συγχωρῇ τὴν ἔξοδον κανενὸς ἐκεῖθεν στρατιώτου χωρὶς ἐγγράφου ἀδείας μου. Διέταξα ἀκόμη καὶ πρὸς τὸν Κτὰν Κυριάκον Κολανδροῦτζον διὰ νὰ μείνῃ αὐτοῦ μὲ τὴν γολέταν του μέχρι δευτέρας διαταγῆς μου.

Αὐτοῦ ἦλθον καὶ οἱ ἀπὸ τὴν Χίον στρατιῶται. Διωρίσθη εἰς τοὺς Καπεταναίους των παρουσιασθέντας πρὸς ἐμέ, νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα τούτων, καὶ νὰ τὰ παραδώσωσιν εἰς καθένα. Αὐτοὺς λοιπὸν διορίζεσαι νὰ καταμετρήσῃς ἀκριβῶς· καὶ ὅσοι θελήσωσι νὰ ἐπαγγελθῶσι τὸν ἀεικίνητον στρατιώτην, νὰ τοὺς κάμῃς καὶ ὀνομαστικὸν Κατάλογον, καὶ νὰ φανερώσῃς ἐγγράφως πρὸς τὸν Γενικὸν φροντιστήν, διὰ νὰ τοὺς δίδωνται τὰ ἀναγκαῖα ταΐνια. (Πρὸς τοῦτον διατάττω, διὰ νὰ γνωρίζῃ ὅσας θέλεις τοῦ στέλλῃ εἰδοποιήσεις περὶ ταϊνίων). Ἐπληροφόρησα δὲ καὶ τοὺς εἰρημένους στρατιώτας, ὅτι ἐν ὅσῳ δὲν καταταχθῶσιν εἰς τὸν στρατιωτικὸν ὀργανισμόν, δὲν θέλωσιν ἔχη ἄλλο, εἰμὶ ἁπλοῦν ταΐνι. Εἰς τοὺς μὴ θέλοντας νὰ ἐπαγγελθῶσι τὸν ἀεικίνητον στρατιώτην, δίδετε τὴν ἄδειαν τῆς ἀναχωρήσεως. Εἰς δὲ τοὺς ἄλλους διατάττεσαι νὰ συγχωρῇς ἄδειαν ἕως εἴκοσιν μόνον μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ὁποίων συγχωρεῖς καὶ εἰς ἄλλους ἴσου ἀριθμοῦ.

Κατὰ τὴν καταμέτρησιν τῶν στρατιωτῶν τούτων θέλεις συγχωρήσει εἰς τοὺς ἓξ Καπεταναίους των τὸν πηγαιμόν των εἰς τὴν Αἴγιναν κατὰ τὴν ὁποίαν μὲ ἔκαμαν αἴτησιν.

Ὅσον δὲ περὶ τῆς διατάξεως εἰς τοὺς ἐμπόρους, αὐτὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ πρὸ τῆς τακτοποιήσεως τῶν αὐτοῦ σωμάτων.

Φρόντισε νὰ μὲ διευθύνῃς τοὺς ὀνομαστικοὺς Καταλόγους ὅλων τῶν ἐκεῖ Σωμάτων.

Ἐκ τῶν Μεγάρων τὴν 22 Μαρτίου 1828.

Ὁ στρατάρχης τῆς Ἀνατ. Ἑλλάδος

Δ. Ὑψηλάντης

(1) Τὸ πέραμα Σαλαμῖνος ὑπὸ τὸν βουνὸν τοῦ Αἰγάλεω.

'Αρ. 52. 7.—

Πρὸς τοὺς Ὁπλαρχηγοὺς καὶ Στρατιώτας τοὺς στρατοπεδεύοντας εἰς τὴν Ἐλευσῖνα.

Εἰς Ἐλευσῖνα.

Σᾶς ἔγιναν φανερὰ τὰ μέτρα, ὅσα ἡ Ἐξοχότης του ὁ Κυβερνήτης ἔλαβε διὰ τὴν εὐταξίαν καὶ διεύθυνσιν τοῦ στρατιωτικοῦ, ὡς τὴν μόνην δυνατὴν νὰ φέρῃ τὴν ἐσωτερικὴν ἡσυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ φυλαχθῇ ἐντελὴς ἡ πρέπουσα εὐταξία, καὶ νὰ μὴ προέρχωνται ἐναντιότητες καὶ δυσκολίαι εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις πρέπει νὰ παύσῃ ὁ καθεὶς ἀπὸ τὰς συνήθεις καταχρήσεις ἐναντίον τοῦ ὁμογενοῦς ἀδελφοῦ του.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον διατάττεσθε αὐστηρῶς· ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν ἔχει τὴν ἄδειαν κανεὶς νὰ κάμνῃ ἐπιδρομὰς ἐναντίον τῶν ὑποκειμένων εἰς τοὺς Τούρκους χωρίων(1), χωρὶς τῆς διαταγῆς μου. Εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὴν εὐδοκίμησιν τῶν ὅπλων νὰ ἔχωμεν εὐνοϊκοὺς εἰς ἡμᾶς τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων· καὶ διὰ νὰ τοὺς κατορθώσωμεν τοιούτους, δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἐνοχλῶμεν, μήτε καὶ νὰ ζημιώνωνται εἰς τὸ παραμικρὸν ἀπὸ τοὺς ὁμογενεῖς των.

Ἀλλέως ἂν φωραθῇ κανεὶς παρήκοος τοῦ παρόντος διατάγματος, καὶ καταχρασθῇ ἐναντίον τῶν χωρίων, ὅσα εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν ὑποταγὴν τῶν Τούρκων κατὰ τὸ παρόν, ὁ τοιοῦτος ἂς γνωρίζῃ, ὅτι θέλει παιδεύεται ἀμεταθέτως μὲ ὅλην τὴν αὐστηρότητα τῶν στρατιωτικῶν νόμων. Καμμία δὲ πρόφασις, ἢ λόγος δὲν θέλει εἶναι ἱκανὰ νὰ τοὺς ἀθωώσῃ ἀπὸ τὴν ἀπείθειάν των.

Ἐκ τῶν Μεγάρων τὴν 22 Μαρτίου 1828.

Ὁ Στρατάρχης
τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος
Δ. Ὑψηλάντης

(1) Ταῦτα ἦσαν τὰ ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Μεγαρίδος χωρία τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Βοιωτίας περιλαμβανόμενα ἐντὸς τῆς ζώνης τῶν τουρκικῶν προφυλακῶν. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1828, ἐκτὸς τῆς Μεγαρίδος, πᾶσα ἡ λοιπὴ Στερεὰ εἶναι ἀκόμη εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων.

'Αριθ. 622. 8.—

Πρὸς τὸν Ἑκατόνταρχον Ὑπασπιστὴν Γ. Κ. Βοϊνέσκον.

Εἰς Καλαμάκι.

'Ελήφθη ἡ χθὲς γεγραμμένη ἀναφορά σου καὶ ἐθεωρήθησαν τὰ διαλαμβανόμενα. Μὲ εὐχαρίστησε τῆς διαγωγῆς σου ὁ τρόπος.

Τοὺς πρωταιτίους τῆς διαμαρτυρίας ἐναντίον τῶν στρατιωτῶν τοῦ 'Επιστάτου νὰ συλλάβῃς καὶ νὰ φέρῃς ἐδῶ.

Ὁ πεντηκόνταρχος 'Ιωάννης Παΐσης διορίζεται πολιτάρχης μ' ὅλην τὴν πεντηκονταρχίαν του εἰς Λουτράκι καὶ Καλαμάκι.

Θέλεις ἐγχειρίσει πρὸς τοῦτον τὸν ἐσώκλειστον διορισμόν του συνοδευμένον καὶ μὲ τὰς ὁδηγίας κατὰ τὰς ὁποίας θέλει πολιτεύεται. Ὁ ἴδιος πολιτάρχης ἐπιφορτίζεται νὰ συλλάβῃ τὸν Ψαρὸν ἂν δὲν ἐπαρουσιάσθη αὐτοῦ μέχρι τοῦδε.

Διατάττεσαι κατὰ συνέπειαν νὰ συλλάβῃς καὶ ἐκείνους ὅσοι ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀγωγιατῶν τοῦ Λουτράκι.

Παράδος τὴν διαταγὴν πρὸς τὸν 'Επιστάτην διὰ νὰ σὲ δώσῃ 30 γρόσια· ἤξευρε ὅμως ὅτι παρὰ τὰ ἔξοδα τοῦ Ναυπλίου τὰ λοιπὰ θέλουν ἀφαιροῦνται εἰς λογαριασμόν σου.

'Εκτελέσας ὅλα τὰ εἰρημένα θέλεις ἐπιστρέψει ἐδῶ ὡς περιττὸς αὐτοῦ πλέον.

'Εκ Μεγάρων τὴν 14 'Απριλίου 1828.

Ὁ κατὰ τὴν 'Ανατολ. 'Ελλάδα
Στρατάρχης
Δ. Ὑψηλάντης

Ὅλους τοὺς ἄνω εἰρημένους τοὺς ὁποίους θέλεις συλλάβῃ νὰ ἐφοδιασθῶσι μὲ ἀναφορὰς τοῦ ἐκεῖ 'Επιστάτου περιγραφούσας τὰ ἐγκλήματα αὐτῶν.

Ὁ αὐτὸς

'Αριθ. 24. 9.—

Πρὸς τὸν Ὑπασπιστὴν Κον Γ. Βοϊνέσκον.

Εἰς .....

Ἔλαβον τὸ τίμιον γράμμα σου, καὶ εἶδον τὰ διαλαμβανόμενα. Εἰς ἀπάντησιν σὲ λέγω, εἰς μὲν τὰς δύο γολέτας καὶ τὰ ἀναγκαῖα μικρὰ καΐκια νὰ ἐπιβιβάσῃς τὴν Γ΄. χιλιαρχίαν τοῦ Χ΄΄ Ι. Στράτου· τὴν δὲ μεγαλητέραν γολέταν καὶ μικρὰ ἄλλα καΐκια νὰ κρατήσῃς διὰ τὸν ἑαυτόν μου καὶ τὴν φρουράν μου. (1) Προσέτι νὰ κρατήσῃς καὶ καΐκιον ξεχωριστὸν διὰ τὸν *γκιότζι* μου (2). Αὐτὰ θέλεις ἐνεργήσει μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν ταχύτητα, διότι καταβαίνω ἀπόψε νὰ ἐμβαρκαρισθῶ.

Ἐκ τοῦ Δαμαλᾶ τὴν 16 Ἀπριλίου 1828.

Ὁ Στρατάρχης
τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος
Δ. Ὑψηλάντης

10.—

Πρὸς τὸν Ἑκατόνταρχον Ὑπασπιστήν μου κύρ. Γ. Κ. Βοϊνέσκον.

Διατάττεσαι νὰ ἀπέλθῃς διὰ νὰ καταμετρήσῃς, μὲ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην προσοχήν, τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Κὰν Στάθη Κατζικογιάννη σῶμα, φέροντα *(sic)* καὶ ὀνομαστικὸν κατάλογον αὐτῶν· θέλεις προσέξη ὥστε νὰ μὴ ἀπερασθοῦν εἰς αὐτὸν οἱ ψυχογοὶ καὶ ὅσοι εἶναι ἀνίκανοι εἰς τὴν στρατιωτικήν.

Μέγαρα τῇ 30 Ἀπριλ. 1828.

Ὁ κατὰ τὴν Α: Ε: Στρατάρχης
Δ. Ὑψηλάντης

(1) Ἡ φρουρὰ αὕτη συνεκροτεῖτο ἐκ πεντακοσίων ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν πεντακοσίαρχον Ν. Στράτον, μέχρι τοῦ τραυματισμοῦ του ἐν Στεβενίκῳ, ὁπότε οὗτος ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ Σπύρου Μήλιου.

(2) Τὸ *γκιότζι* σημαίνει τὰς ἀποσκευὰς τοῦ στραταρχείου.

'Αριθ. 3418. 11.—

Πρὸς τὸν Ἑκατόνταρχον Ὑπασπιστὴν Κον Γ. Κ. Βοϊνέσκον,

Εἰς Λουτράκι.

Ἔλαβον σήμερον τὴν χθὲς μηνολογουμένην ἀναφοράν Σου. Ἐξ αὐτῆς εἶδον ὅτι ἡ Α΄: χιλιαρχία ἐμποδίσθη ἕως τώρα εἰς Λουτράκι, διὰ τὴν ἐναντιότητα τοῦ ἀέρος.

Ἡ σημερινὴ μεταβολὴ τοῦ ἀνέμου μὲ δίδει χρηστὰς ἐλπίδας τῆς ἐκπλεύσεως τοῦ σώματος τούτου καθότι εἶναι ἁρμοδία.

Δὲν θέλεις ἀμελήσει μολοντοῦτο καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ νὰ παρακινήσῃς τὸν Χιλίαρχον Κ. Κίτζον Τζαβέλλαν νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἀναχώρησίν του διὰ τὴν κατεπείγουσαν ἀνάγκην τοῦ νὰ καταληφθῶσιν αἱ θέσεις εἰς τὰς ὁποίας διωρίσθη.

Εἶδον καὶ τὴν ζήτησίν Σου περὶ τῆς ἀποστολῆς χρημάτων διὰ τὰς μερίδας τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἑκατοντάρχου Γ. Κουτζαυτοπούλου οἵτινες διετάχθησαν νὰ Σὲ συνοδεύσωσιν.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ζητήσεώς Σου ταύτης διετάχθη ὁ πεντηκόνταρχός του διὰ νὰ δίδῃ πρὸς αὐτοὺς τὰς ἀναγκαίας μερίδας καθ' ὅλην τὴν ἐκεῖ διάρκειαν τῆς διαμονῆς Σου.

Ἐκ τῶν Μεγάρων τὴν 15 Αὐγούστου 1828.

Ὁ κατὰ τὴν Α: Ἑλλάδα
Στρατάρχης
Δ. Ὑψηλάντης

Τὴν ἐσώκλειστον θέλεις ἐγχειρίσει εἰς τὸν χιλίαρχον Κ: Τζαβέλλαν διὰ νὰ τὴν δώσῃ κατὰ τὴν ἐπιγραφήν της· τὴν χρηματικὴν ἀπαίτησίν σου θεωρῶ ἄδικον ἐπειδὴ εἰς διάστημα τριῶν ἡμερῶν δὲν βλέπω ποῦ ἠμποροῦσες νὰ τὰ ἐξοδεύσῃς τὰ ὅσα Σοὶ ἔδωσα. Οἱ στρατιῶται ἐδέχθησαν νὰ ἐξοδεύσωσιν ἐξ ἰδίων των καὶ ἐρχόμενοι ἐδῶ νὰ λάβωσιν τὰ ταΐνια των· δὲν μὲ λέγεις ἂν ἔστειλες τὸ γράμμα μου πρὸς τὸν πολιτάρχην τὸ ὁποῖον ἦτο πολὺ ἀναγκαῖον· αὐτὸς εὑρίσκεται εἰς Κεχρίας (1).

(1) Ἐννοεῖ τὸ Καλαμάκι, Κεγχρεάς.

Ἀρ. 12861. 12.—

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ (1)

Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος Πρὸς τὸν κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα Στρατάρχην κύριον Δ. Ὑψηλάντην.

Ἐλάβομεν διὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ σου κυρίου Βοϊνέσκου τὴν ἀπὸ 22 Μαΐου καὶ ὑπ' ἀριθ. 6717 ἀναφοράν σου καὶ ἐπληροφορήθημεν τὰ περὶ τῶν κινημάτων σου καὶ τῶν ἐνεργειῶν σου.

Ἰδοὺ δὲ κατὰ τὴν αἴτησίν σου διατάττομεν ἀμέσως τὴν Στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν νὰ σοῦ πέμψῃ ἄνευ ἀναβολῆς τὸ ὁποῖον ζητεῖς ὀβούζιον καλῶς προμηθευμένον· εἰς ἔλλειψιν δὲ τούτου νὰ σταλῇ ἓν ἀπὸ τὰ κανόνια τοῦ κάμπου τὰ ὁποῖα σχηματίζουσι τὸ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Συνταγματάρχου Ἐϊδὲκ πυροβολικόν.

Εὐχόμεθα ν' ἀκούσωμεν ὅσον οὔπω αἴσιον ἔκβασιν τῶν ἐπιχειρημάτων σου.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 28 Μαΐου 1829.

Ὁ Κυβερνήτης
Ι. Καποδίστριας

Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Γραμματέως
τῆς Ἐπικρατείας
Π. Σπανόπουλος

Ἀριθ. 6835 13.—

Ὁ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα Στρατάρχης Πρὸς τὸν Ἑκατόνταρχον Ὑπασπιστὴν Κον Γ. Βοϊνέσκον, Εἰς Αἴγιναν ἢ Ναύπλιον.

Μόλις μ' ἔφθασε σήμερον ἡ ἀπὸ Αἰγίνης ἀναφορά σου τῶν 25 τοῦ παρελθόντος Μαΐου. Εἶδον ἐξ αὐτῆς τὴν κατάστασιν τῆς

(1) Ἐλήφθη ἐκ τῆς συλλογῆς Φιλήμονος, *Ἱστ. Ἀρχ. Ἐθν. Βιβλιοθήκης*, ἀριθ. 5264.

ὑπηρεσίας διὰ τὴν ὁποίαν ἀπεστάλης. Εὐχαριστήθην ἐν μέρει ἀλλ' ὅτι μὲ λυπεῖ εἶναι ἡ ἀπὸ Ναύπλιον γενηθησομένη προμήθευσις τῶν πολεμεφοδίων· ἡ ποιότης τῶν ὁποίων γνωρίζεται πάρα ἀχαμνὴ καὶ λασπώδης. Εἶναι ἀναγκαία ἡ ἐκ μέρους σου παρακίνησις πρὸς τὸ μέλος τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἀπευθυνομένη εἰς τὴν πρόχειρον προμήθειαν τούτων ἀπὸ τὰ πλοῖα τῶν Ψαρριανῶν, πολλὰ τῶν ὁποίων ἔχουσιν ἀρκετὴν ὕλην αὐτοῦ τοῦ μέσου.

Τὸ μέτρον τῆς τοιαύτης προβλέψεως ἐδύνατο μονίμως νὰ προλάβῃ τὴν κατεπείγουσαν χρείαν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τούτων.

Ἀνεφοδίαστον τὸ στρατόπεδον ἀπραγμονεῖ ὁλόκληρον σχεδὸν καὶ καταντᾶ νὰ ἀμηχανῇ εἰς τὸ ἐλπιζόμενον φθάσιμον νέων στρατευμάτων.

Ἐν τοσούτῳ πρέπει νὰ προσπαθήσῃς ὥστε τὰ δοθησόμενα πολεμοφόδια νὰ σχηματίζωνται ἀπὸ τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν καλλητέραν πυρίτιδα· νὰ ἐφοδιασθῇς μὲ ἓν ἀρκετὸν μέρος τούτων καὶ νὰ ταχύνῃς συντομώτατον τὸν ἐδῶ ἐρχομόν σου· μὲ τὸ κανόνιον καὶ τὰ ἀναγκαῖα του ὡς πολλὰ χρήσιμον.

Ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν Θηβῶν
τὴν 1ην Ἰουνίου 1829·

Ὁ Στρατάρχης
Α. Ὑψηλάντης

Ἀριθ. 6867. 14.—

Ὁ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα Στρατάρχης Πρὸς τὸν Ἑκατόνταρχον Ὑπασπιστὴν Κον Γ. Βοϊνέσκον.

Ὅπου εὑρεθῇ

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἔλαβον τὴν ἀναφοράν σου τῶν 31 τοῦ Μαΐου καὶ εἶδον μὲ εὐχαρίστησίν μου τελείαν ἐνεργηθεῖσαν τὴν ἀποστολήν σου καθ' ὅλην τὴν ἔκτασίν της.

Τὸ κανόνι ὀμπούζιον εἶναι ἀναγκαιότατον ἐδῶ καὶ πρέπει νὰ φθάσῃ ἀρχήτατα μίαν ὥραν.

Ἐπιφορτίζεσαι διὰ τοῦτο νὰ τὸ μεταφέρῃς εἰς τὸ Καλαμάκι καὶ ἐκεῖθεν διὰ τοῦ Λουτρακίου εἰς τὴν Δουμπραίναν.

Ἐκεῖ φθάσας νὰ μὲ γνωστοποιήσῃς εὐθὺς διὰ νὰ ληφθῶσι τὰ μέτρα εἰς τὴν ἐδῶ ἄμεσον μεταφοράν του.

Σὲ προσθέτω δὲ τὸ νὰ μεταχειρισθῇς ὅλην τὴν ταχύτητα καὶ δραστηριότητα διὰ τὸ ὀγλιγωρότερον φθάσιμόν σου εἰς τὴν Δουμπραίναν.

Περικλείεται ἔγγραφον εἰς τὸν πεντακοσίαρχον Γ. Καραμπίνην διὰ νὰ προμηθεύσῃ τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν μετακόμισιν καὶ τούτου καὶ τῶν ἐφοδίων του εἰς ζῷα.

Ἐκ τοῦ Στρατοπέδου τῶν Θηβῶν
τὴν 3 Ἰουνίου 1829.

Ὁ Στρατάρχης

Τ. Σ. *Δ. Ὑψηλάντης*

Στρατ. ὑπηρεσία 15.—
Ἀριθ. 3594

Πρὸς τὸν κατὰ τὴν Ἀνατολ. Ἑλλάδα Στρατάρχην (1)

Ἐλήφθησαν τὰ ὑπ' ἀριθ. 6792, 6845, 6899 καὶ 6900 ἔγγραφά σας καὶ παρετηρήθησαν τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα.

Τὸ κίνημά σας ἦτο τῷ ὄντι πολλὰ τολμηρὸν καὶ ἡ θέσις σας ἀρκετὰ κινδυνώδης, ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν φρόνησίν σας καὶ τὴν ἀνδρίαν τοῦ στρατεύματος ἡ ὁποία ἀπήντησε καὶ τὸ ἀπευκταῖον ἐπακολούθημα, καὶ ἐνίκησε τοὺς ἐχθροὺς ὁσάκις ἐκινήθησαν κατ' αὐτοῦ.

Τὸ στράτευμα αὐτὸ ἔτρεχε καὶ ἄλλον μεγαλήτερον κίνδυνον ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως τῶν πολεμοφοδίων, ἀλλ' οἱ κίνδυνοι πλέον ἀπέρασαν, διότι καὶ τὸ ἱππικὸν πρέπει ἕως ὥρας νὰ εἶναι φθασμένον καὶ ἐκτὸς τῶν προσταλέντων πολεμοφοδίων, στέλλονται κατ' αὐτὰς ἑκατὸν κάσσαις φυσέκια εἰς Σαλαμῖνα καὶ ἄλλαις τόσαις εἰς Ταλάντην.

Τὸ ἀτμόπλοιον «*Ἐπιχείρησις*» τὸ ὁποῖον μὲ σπουδὴν ἑτοιμάζε-

(1) Ἐλήφθη ἐκ τοῦ Ἱστ. Ἀρχ. τῆς Ἐθν. Βιβλ. Ἀρ. 5275.

ται, θέλει φθάσει ἐν τάχει εἰς τὸν Μαλιακὸν Κόλπον καὶ μὲ τὴν παρουσίαν του θέλει βοηθήσει τὰ κινήματά σας.

Ἡ ἀργοπορία τῆς ἀποστολῆς τοῦ ὀβουζίου δὲν προῆλθεν ἀπ' ἄλλην αἰτίαν, παρὰ διότι εὑρίσκετο ἐπὶ τῆς «*Νιόβης*» ὡς σᾶς προέγραψεν ἡ ὑπηρεσία. Ἐξεδόθησαν ὅμως αἱ ἀναγκαῖαι διαταγαὶ περὶ τῆς μετακαλέσεως αὐτῆς, καὶ μετέβη ἤδη εἰς Πόρον ὁ ὑπασπιστής σας Κύριος Βοϊνέσκος μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κυρίου Κατακουζηνοῦ ὅστις αὐθόρμητος ἠθέλησε νὰ συνοδεύσῃ τὸ ρηθὲν ὀβούζιον καὶ διὰ τῆς ἐμπειρίας του εἰς τὸ πυροβολικὸν νὰ τὸ μεταχειρισθῇ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, διὰ νὰ τὸ παραλάβωσιν ὁμοῦ μ' ὅλα τὰ χρειώδη.

Διετάχθη δὲ καὶ ὁ κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα Πληρεξούσιος Τοποτηρητὴς τῆς Κυβερνήσεως, κατὰ διαταγὴν αὐτῆς νὰ στείλῃ τὸ ζητούμενον πεδινὸν πυροβόλον μ' ὅλα τὰ χρειώδη, καὶ νὰ σᾶς προφθάσῃ μὲ ἐπικουρικὴν δύναμιν, καὶ ἐλπίζεται γρήγορα νὰ φθάσωσιν ἀμφότερα.

Ἀπόψε ἢ αὔριον φθάνει τὸ πλοῖον τοῦ Βαλάντη μὲ ἄλευρα εἰς Σαλαμῖνα, καὶ κατ' αὐτάς κινοῦσιν ἄλλα δύο πλοῖα ἀπὸ Ναύπλιον φορτωμένα, τὸ μὲν διὰ Σαλαμῖνα, τὸ δὲ διὰ Ταλάντην· μὲ τὰ φορτία αὐτά, καὶ τὰς εὑρισκομένας εἰς τὰς ἀποθήκας τροφὰς ἐλπίζεται νὰ ἐφοδιασθῶσι παρὰ πολὺ καλὰ τὰ στρατεύματα.

τῇ 9 Ἰουνίου 1829 ἐν Αἰγίνῃ.

Τὸ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν μέλος
τοῦ Γεν Φροντιστηρίου
Α. Μεταξᾶς

Ἀριθ. 6948. 16.—

Ὁ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα Στρατάρχης Πρὸς τὸν Ἑκατόνταρχον Ὑπασπιστὴν Κον Γ. Βοϊνέσκον.

Εις Αἴγιναν ἢ ὅπου εὑρεθῇ.

Ἀπὸ τὴν ἀναφοράν σου τῶν 4 τοῦ τρέχοντος εἶδον τὰ μεσολαβήσαντα αἴτια εἰς τὴν περὶ τοῦ ὀμπουζίου ἀργοπορίαν.

Ἂν καὶ ἐλπίζω νὰ ἦσαι ἤδη εἰς τὸν δρόμον γράφω μ' ὅλον τοῦτο κατ' ἐπανάληψιν πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τὰ δέοντα.

Ἡ ἔλειψις τούτου βλάπτει ἀρκετά. Διὰ τὴν αἰτίαν αὐτὴν δὲν θέλεις βραδύνει μήτε στιγμὴν εἰς ἐδῶ ὀγλίγωρον φθάσιμόν σου, ἅμα τὸ παραλάβῃς.

Χθὲς ἀπηλαύσαμεν ἐδῶ μίαν σημαντικὴν νίκην. Τὸ ἱππικὸν ἔφθασε (1).

Ἐκ τοῦ Στρατοπέδου τῶν Θηβῶν
τὴν 11 Ἰουνίου 1829.

Ὁ Στρατάρχης
Δ. Ὑψηλάντης

Στρατ. ὑπηρεσία 17.—
Ἀριθ. 3707

Πρὸς τὸν κατὰ τὴν Ἀνατολ. Ἑλλάδα Στρατάρχην (2)

Ἐλήφθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 6996 ἔγγραφόν σας ἐκ τοῦ ὁποίου πληροφορεῖται εὐχαρίστως ἡ ὑπηρεσία ὅτι ἐλπίζεται ν' ἀποβῶσι κατ' εὐχὴν τὰ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ σπουδαῖα κινήματα τῶν στρατευμάτων μας, καθ' ὅσον αὐτὰ προμηθεύονται τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου.

Ἡ προμήθεια αὕτη καθ' ὅσον αἱ δυνάμεις καὶ τὰ μέσα τῆς Κυβερνήσεως ὑπαγορεύουσι, σᾶς ὑπόσχεται ἡ ὑπηρεσία, ὅτι θέλει γίνεται ἐγκαίρως, καὶ πρὸ ἡμερῶν ἤδη ἐστάλησαν ἱκαναὶ τροφαὶ καὶ ἄλευρα καὶ παξιμάδι εἰς τὰς ἀποθήκας, καὶ ὁλονὲν γίνεται φροντὶς μὲ μεγάλην δραστηριότητα.

Διὰ τοῦ ὀβουζίου τὸ ὁποῖον πρὸ ἡμερῶν πρέπει νὰ ἔφθασεν εἰς τὸ στρατόπεδόν σας μετὰ τοῦ Πυροβολιστοῦ Κυρίου Μ. Κατακουζηνοῦ, βεβαίως θέλει εὐκολυνθοῦν αἱ ἐχθροπραξίαι.

τῇ 24 Ἰουν: 1829 εἰς Ναύπλιον.

Τὸ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν μέλος
τοῦ Γεν. Φροντιστηρίου
Α. Μεταξᾶς

---

(1) Τὸ ὑπὸ τὸν Χατζῆ-Χρῆστον ἱππικόν.
(2) Ἐλήφθη ἐκ τοῦ Ἱστ. Ἀρχ. τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης Ἀρ. 5283.

Β

18.—

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΒΟΪΝΕΣΚΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΦΟΝΟΥ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ (1)

Πρὸς τοὺς γενναιοτάτους ἀρχηγοὺς Κυρίους Νικόλαον Κριεζώτην καὶ Βάσον Μαυροβουνιώτην

Γενναιότατοι ἀδελφοί!

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 13ης τοῦ τρέχοντος ἀγαπητόν μοι γράμμα σας, καὶ ἐχάρην διὰ τὴν καλήν σας ὑγείαν. Ἴδον καὶ τὴν φιλικὴν ζήτησιν ὁποῦ μὲ κάμνετε, καὶ μ᾽ ὅλον ὁποῦ διατρέχει αὐτὴ ἡ ὑποψία τοῦ νὰ παραπίπτουσι τὰ γράμματα, μ᾽ ὅλον τοῦτο διὰ νὰ εὐχαριστήσω τὴν περιέργειάν σας, θέλω σᾶς ἐκθέσει ἐν εἰλικρινείᾳ ὅλα τὰ ἀπὸ μέχρι τῆς σήμερον διατρέξαντα. ἐμάθετε βέβαια ὅτι ὁ Κυβερνήτης μας τὴν 27ην τοῦ παρελθόντος εἰσερχόμενος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ἐφονεύθη, καὶ ὅτι οἱ αἴτιοι αὐτοῦ τοῦ μεγάλου ἀνοσιουργήματος ἐφάνησαν ὁ Κωνσταντῖνος Μαυρομιχάλης καὶ Γεώργιος Μαυρομιχάλης καὶ δύο στρατιῶται τῆς Ἀστυνομίας, οἱ ὁποῖοι ἐφύλαττον αὐτοὺς διὰ νὰ μὴ ἐξέλθωσι τῆς Πόλεως. δύο πιστολιαὶ ἐρρίφθησαν ἐναντίον τοῦ μακαρίτου καὶ μία μαχαιριὰ εἰς τὴν κοιλίαν. ἡ μὲν πρώτη ἦτον τοῦ Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη ἥτις καὶ ἀπέτυχεν, ἡ δευτέρα ἦτον τοῦ ἑνὸς στρατιώτου, ἥτις καὶ τὸν ἐπέτυχεν εἰς τὴν κεφαλήν, καὶ τὸν ἔῤῥιψεν εὐθὺς εἰς τὸν τόπον. ἡ δὲ μαχαιριά, ἀγνοοῦσιν ἀπὸ ποῖον ἐδόθη, οἱ περισσότεροι λέγουσιν ὅτι νὰ ἦτον τοῦ Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη ἀφοῦ ἀπέτυχεν ἡ πιστολιά του. ἄλλοι πάλιν τὴν ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Γεώργιον, μ᾽ ὅλον ὁποῦ μήτε ῥανὶς αἵματος δὲν ἐφάνη ἐπάνω του, καὶ οὗτος μὲν μετὰ τῶν δύο στρατιωτῶν ἐπρόφθασε καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀντιπρέσβεως τῆς

(1) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐλήφθη ἐκ τοῦ Ἀρχείου τοῦ στρατηγοῦ Τιμολέοντος Βάσσου, φέρει δ᾽ ἀντὶ ὑπογραφῆς μόνον τὸ ἀρχικὸν γράμμα τοῦ οἰκογενειακοῦ ἐπωνύμου τοῦ ἐπιστέλλοντος.

Γαλλίας Κυρίου Ρουάν, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος φεύγων ἐπληγώθη ἀπὸ τὸν μονόχειρα Κρητικὸν φύλακα τοῦ Κυβερνήτου, συγχρόνως ἐπρόφθασαν καὶ τακτικοὶ καὶ τὸν κατετρύπησαν μὲ ταῖς μπαγιονέταις, καὶ σέρνοντες αὐτὸν ἀπὸ τοὺς πόδας τὸν ἔσυραν ἕως εἰς τὴν πιάτζαν ὅπου καὶ ἐξεψύχησε. μόλις ἡ Γερουσία ἔμαθε τοῦτο καὶ εὐθὺς ἐσυνάχθη μετὰ τῶν Γραμματέων καὶ ἐπρόβαλον προσωρινὸν Πρόεδρον εἰς τὸν τόπον τοῦ Κυβερνήτου τὸν Κόμητα Αὐγουστῖνον Καποδίστριαν. ὁ δὲ Μεταξᾶς ἐπρόβαλεν ὡς μέλος τῆς Διοικήσεως τὸν Στρ. Θεόδωρον Κολοκοτρώνην, τὸ δὲ ἐναντίον μέρος εἰς τὴν Γερουσίαν ἐπρόβαλε τὸν Κ. Ἰωάννην Κωλέττην, οἱ ὁποῖοι ἔγιναν δεκτοί. ἡ Διοικητικὴ αὕτη ἐπιτροπὴ διωρίσθη μέχρι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν διὰ νὰ φυλαχθῇ ἡ Εὐταξία τῆς Πόλεως δὲν ἠμποροῦσε νὰ γένῃ τὸ καλήτερον. ἔπρεπεν ὅμως, ἐπειδὴ καὶ ἡ Γερουσία δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξῃ, νὰ ὀνομάσῃ αὐτὴν τὴν Ἐπιτροπὴν προσωρινὴν ἕως ὅτου νὰ συνακουσθῇ μετὰ τῶν εἰς Ὕδραν Πληρεξουσίων, οἱ ὁποῖοι λέγουν, νὰ ἦναι ἑξήκοντα, καὶ οὕτως διοριζόμενα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, νὰ διαμείνουν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων μέχρι τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔπαυε κάθε εἶδος διενέξεως καὶ σχίσματος, τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ κακὰ ἀποτελέσματα. ἐν τοσούτῳ ἡ διορισθεῖσα Ἐπιτροπὴ ἔκαμε διαφόρους ἐγκυκλίους προκηρύξεις μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ μία ἥτις βιάζει τὴν ταχεῖαν συγκρότησιν τῆς Συνελεύσεως, δὲν προσδιορίζει ὅμως μήτε τὴν προθεσμίαν, μήτε τὸν τόπον, καὶ τοῦτο ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ ἀργοπορίαν. οἱ δὲ Πληρεξούσιοι Ὕδρας[1] συνήχθησαν εἰς ἕν, διώρισαν Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεώς των τὸν Λάζαρον Κουντουριώτην, καὶ ἔγραψαν μίαν ἐπιστολὴν εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ τὴν ἔστειλαν μὲ μίαν ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἀπὸ τὸν Μιαούλην, Ἀνδρέαν Ζαΐμην καὶ Τρικούπην. εἰς τὴν ἐπιστολήν τους λέγουν, ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουσι τὴν Ἐπιτροπὴν τὴν Διοικητικὴν ὡς ἀνόμως ἐκλεγμένην, ἐπειδὴ καὶ τὸ δικαίωμα αὐτὸ δὲν τὸ ἔχει ἡ Γερουσία ἀλλ' οἱ Πληρεξούσιοι τοῦ Ἔθνους, καὶ ἐπειδὴ ἐξ αὐτῶν ἱκανοὶ εἶναι συναγμένοι εἰς Ὕδραν τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἀνήκει

[1] Θέλει νὰ εἴπῃ οἱ ἐν Ὕδρα συγκεντρωθέντες πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους.

εἰς αὐτούς. ἡ Γερουσία δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ τὴν ἐπιτροπήν, ἡ ὁποία ἠμποροῦσε νὰ κάμῃ μερικὰς συγκαταβάσεις, καθὼς ὑπεσχέθησαν εἰς τοὺς Ἀντιπρέσβεις, ἀλλὰ τὴν μὲν ἐπιστολὴν τῆς Ὕδρας ἔστειλαν ὀπίσω, ὁ δὲ Γραμματεὺς τῆς Γερουσίας τοὺς ἔγραψε νὰ ἀγροικηθοῦν μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ δὲν ἀναγνωρίζουν, καὶ στοματικῶς τοὺς εἶπαν νὰ ἀναχωρήσουν τὸ αὐτὸ ἑσπέρας καὶ ἐνταυτῷ μία Σαλούπα Κανονιέρα πλησίασεν εἰς τὸ πλοῖον των ἐπαπειλοῦσα νὰ τοὺς κτυπήσῃ, ἂν δὲν ἀναχωρήσουν. καὶ οὕτως ἐβιάσθησαν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς Ὕδραν χωρὶς νὰ κατορθώσουν οὐδέν. Τοῦτο ἐπείραξε καὶ τοὺς Ἀντιπρέσβεις, οἱ ὁποῖοι ἐμβῆκαν ὡς μεσάζοντες διὰ νὰ φυλαχθῇ ἡ εὐταξία εἰς τὴν Ἑλλάδα· μετὰ ὀλίγας ἡμέρας ἡ Ὕδρα ἔστειλε πάλιν δύο Ὑδραίους διὰ νὰ συνομιλήσουν μετὰ τῆς Γερουσίας καὶ νὰ προβάλουν τὰ ἀκόλουθα προβλήματα, πρῶτον, νὰ προστεθοῦν ἕτερα δύο μέλη εἰς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπήν, δεύτερον, αἱ ἐκλογαὶ τῶν Πληρεξουσίων νὰ γίνωσιν ἐλευθέρως, τρίτον, νὰ κηρυχθῇ γενικὴ ἀμνηστεία καὶ τέταρτον νὰ συγκροτηθῇ ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις εἰς Νεόκαστρον, ἢ εἰς ἄλλον ὁποιονδήποτε μέρος, τὸ ὁποῖον νὰ ἐγγυᾶται τὴν ἀσφάλειαν. κανένα ἀπὸ τὰ τέσσαρα προβλήματα δὲν ἔγινε δεκτόν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ χθὲς ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι· ἐκ τῶν ὅσων σᾶς γράφω οἱ μὲ ἀπροσωποληψίαν κρίνοντες εὑρίσκουν ὅτι οἱ Ὑδραῖοι ἔδειξαν εἰρηνικοὺς σκοποὺς ἐπιθυμοῦντες τὴν ἡσυχίαν τῆς Πατρίδος. ἐκεῖνο δὲ ὁποῦ λυπεῖ ὅλους τοὺς καλοὺς Πατριώτας εἶναι ὅτι ἡ παροῦσα Διοικητικὴ ἐπιτροπὴ ἐξακολουθεῖ τὰ προλαβόντα σχέδια, τὰ ὁποῖα ἐπέφερον τοιοῦτον δυστυχὲς ἀποτέλεσμα, τὸν τραγικὸν θάνατον, λέγω, τοῦ Κυβερνήτου μας. φυλακόνουν εἰς Παλαμίδι ἀνθρώπους μὲ τὴν ἁπλῆν ὑποψίαν συνωμοσίας, χωρὶς προηγουμένως νὰ ἐξετασθῶσι καὶ νὰ κριθῶσιν, ἄλλους πάλιν ἐξορίστους ἐπὶ ἡμερῶν τοῦ Κυβερνήτου, καὶ ἐπιστρέφοντας εἰς Ναύπλιον, τοὺς συνέλαβον καὶ τοὺς ἐφυλάκωσαν εἰς τὸ Μπούρτζι, μεγαλητέραν ποινὴν ἀπὸ ὅτι ὁ Κυβερνήτης ἔκαμεν εἰς αὐτούς· ἐσχάτως ἡ Διοικητικὴ ἐπιτροπὴ ἔστειλε μίαν ἐπιτροπὴν εἰς τὰς Νήσους μὲ μίαν μικρὰν φρουρὰν διὰ νὰ συστήσῃ Διοικητάς, καὶ νὰ συνάξῃ τὰ χρεωστούμενα χρήματα, καὶ ἐνῷ αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ μὲ τὴν

φρουράν της ἐχωροῦσεν εἰς ἓν πλοῖον ἔστειλαν πέντε, καὶ ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι κυριώτερος σκοπὸς εἶναι διὰ νὰ κάμουν νέας ἐκλογὰς εἰς τὰς Νήσους. Οἱ Ἀντιπρέσβεις φαίνονται δυσηρεστημένοι διὰ τὰς πράξεις τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, τὴν ὁποίαν εἰσέτι δὲν ἀνεγνώρισαν. Ὁ Κωλέττης, ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ μετριάζῃ τὰ πράγματα, ὑπογράφει εἰς ὅλα ἢ ἐξ ἀδυναμίας, διότι μόνος δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀντιπαραταχθῇ, ἢ διότι ἐσυμφώνησε μὲ τὰ ἄλλα δύο μέλη. Εἰς ὅλον τὸ διάστημα αὐτὸ δὲν ἐφάνη εἰς τὸν Στρατάρχην· δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀποδοθῇ εἰς φόβον ἐπειδὴ εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Μακαρίτου Κυβερνήτου ἤρχετο. Αὐτὰ εἶναι τὰ περιεργώτερα τοῦ Ναυπλίου· ἡ δὲ Ρούμελη ποῖον δρόμον βαδίζει; συνακούεσθε ἀναμεταξύ σας; εἶναι σύμφωνοι οἱ καλοὶ Πατριῶται τῶν Ρουμελιωτῶν παραμελοῦντες τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα προσωρινῶς διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς Πατρίδος; ἢ τρέχουσιν εἰς τὰ χαμένα! ἡ ἐπίρροια τῶν δύο σας εἶναι ἱκανὴ διὰ νὰ ἐπιφέρῃ καλὸν εἰς τὴν Πατρίδα, καὶ ν' αὐξήσῃ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ ὑποκείμενόν σας· στοχάζομαι ὅτι συνακούεσθε βέβαια καὶ μὲ τοὺς λοιποὺς καλοὺς Πατριώτας Σας, καὶ μὲ τοὺς ἐν Ὕδρᾳ πληρεξουσίους καὶ προκρίτους καὶ μὲ τοὺς ἐδῶ ἐν τοῖς πράγμασι διὰ νὰ λάβετε ἕνα γενικὸν σχέδιον πρὸς κατάπαυσιν πάσης ἐμφυλίου ταραχῆς καὶ ἐμφυλίων πολέμων, παρεπομένων τῆς ἐνυπαρχούσης διαιρέσεως. Ἐλπίζω ὅτι θέλετε μὲ γράψῃ, ἐπειδὴ καὶ γνωρίζετε πόσον ἐπιθυμῶ τὸ καλὸν τῆς Πατρίδος, καὶ ἐνταυτῷ πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς παρούσης ἐκτεταμένης ἐπιστολῆς μου. Ταῦτα καὶ ἀσπαζόμενός Σας μένω.

τῇ 16 ὀκτωμβ. 1831

Ναύπλιον

Ὁ εἰλικρινὴς φίλος Σας καὶ ἀδελφὸς

Β,,.

(Ἐν τῇ ὤρᾳ)

τὸν φίλον καὶ ἀδελφὸν Κλήμακα ἀσπάζομαι ἐκ καρδίας, τὸν ἀσπάζεται καὶ ὁ Στρατάρχης.

(Ἐν ὑστερογράφῳ)

ταύτην τὴν στιγμὴν πληροφοροῦμαι ὅτι ὁ Κωλέττης ἔχει σκοπὸν νὰ πάρῃ ἄλλην θέσιν εἰς τὴν Ἐπιτροπήν, καὶ νὰ ὁμιλήσῃ

μὲ περισσότερον στῆθος εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν περὶ τῶν γενικῶν πραγμάτων, καὶ ὅτι δὲν θέλει ὑποφέρει νὰ γίνωνται πράγματα χωρὶς αὐτὸς νὰ ἔχῃ εἴδησιν, διαφορετικά, θ' ἀναγκασθῇ νὰ δώσῃ τὴν παραίτησίν του· αὐτὸς ὁ τρόπος του ἴσως μεταβάλῃ πολὺ τὰ πράγματα, καὶ θέλει τὸν κάμῃ τιμὴν μεγάλην. Ἀπὸ τὰ Παρίσια γράφει ὁ Δεριγνής, Μινίστρος τοῦ Ναυτικοῦ, τὰ ἑξῆς: ὅτι εἰς τὰ Παρίσια γίνεται τὴν πρώτην τοῦ ὀκτωμβ. Συμβούλιον διὰ νὰ ἀποφασίσουν τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐκλέξουν ἡγεμόνα· ὁ Ναύαρχος ὁ Γάλλος ἦτον ἕτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ Τουλὸν διὰ ἐδῶ, καὶ ἔλαβε διαταγὴν νὰ σταθῇ διὰ νὰ συνοδεύσῃ τὸν ἡγεμόνα. Τὸ ὄνομα τοῦ ἡγεμόνος ἀκόμη δὲν εἶναι γνωστόν· οἱ μὲν λέγουν ὅτι εἶναι ὁ ἀδελφὸς τοῦ Λεοπόλδου, οἱ δέ, ὅτι εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Πρίγκιπος Εὐγενίου (1), καὶ οἱ δύο καλοὶ καὶ πλουσιώτατοι· ἦλθε καὶ Κουριέρης ῥοῦσος ἀπὸ τὸ Συμβούλιον τῆς Λόνδρας, πλὴν ἀκόμη δὲν ἐμάθαμεν τίποτε· λέγουν ὅμως ὅτι ἔφερε διαταγὰς νὰ σηκωθῇ ἡ πολιορκία τῆς Ὕδρας, ἀγκαλὰ αὐτὴ ἦτον διαλυμένη, ἐπειδὴ τὰ Ἀγγλογαλλικὰ καράβια εἶχαν τραβιχθῆ. Μανθάνω ὅτι ἔρχονται διάφοροι καπεταναῖοι ἀπὸ τὴν Ρούμελην ἐδῶ· εἶναι καλὸν νὰ εἰσακουσθῆτε μὲ ὅλους, καὶ νὰ ἔλθετε καὶ ἡ Γενναιότης Σας· ἡ παρουσία Σας ἐδῶ θέλει χρησιμεύσει πολύ· ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ὁ Γεώργιος Μαυρομιχάλης ἐκρίθη καὶ ἐτουφεκίσθη ἐπὶ παρρησίᾳ ὅλου τοῦ Στρατιωτικοῦ καὶ πλήθους λαοῦ, ἕνας ἀπὸ τοὺς Στρατιώτας φονεῖς ἐμαρτύρησε καὶ ἄλλους συνομώτας, οἱ ὁποῖοι ἐβλήθησαν εἰς τὸ Παλαμίδι· αὐτοὶ εἶναι ὁ Πολιτάρχης Κακλαμάνος, ὁ υἱὸς τοῦ Καλαμογδάρτη καὶ ὁ Ἀναστ. Λόντος· ἂν εἶναι τῷ ὄντι συμμέτοχοι εἶναι δίκαιον νὰ παιδευθοῦν πρὸς παράδειγμα τῶν ἄλλων.

---

(1) Τοῦ Εὐγενίου Μπωαρναῖ, υἱοῦ τῆς Αὐτοκρατείρας Ἰωσηφίνης τῆς Γαλλίας, πρώην ἀντιβασιλέως τῆς Ἰταλίας, θετοῦ υἱοῦ τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἀποθανόντος τῷ 1824. Ὁ ὑποψήφιος ἔφερε τοὺς τίτλους τοῦ δουκὸς τοῦ Λάϋχτεμβεργ καὶ τοῦ πρίγκηπος τοῦ Ἀϊχστέδτ, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ προηγουμένου, ὑποψήφιος καὶ εἰς τὸν θρόνον τῆς Βελγικῆς. Ἐνυμφεύθη τὴν Μαρίαν θυγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου τοῦ Α', ἐξ οὗ οἱ Μπωαρναῖ κατέστησαν οἰκογένεια ρωσσικὴ καὶ αὐτοκρατορικαὶ ὑψηλότητες. Καὶ τούτου ὁ υἱὸς ὑπῆρξεν ὑποψήφιος εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος ἐν ἔτει 1863.

Γ

ΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΤΙΜΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΒΟΪΝΕΣΚΟΥ ΕΙΣ ΥΠΟΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ 19.—

Γραμματεία Στρατιωτικῶν
Κλάδος Προσωπικοῦ
Γραφεῖον Β'.
Τμῆμα Α'.

Πρὸς τὸν Κ. Γ. Βοϊνέσκον

Εἰδοποιεῖσθε ὅτι κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως τῆς 6 Μαΐου διορίζεσθε ὑποταγματάρχης καὶ τίθεσθε εἰς τοὺς ἀκολούθους τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν τοῦ τακτικοῦ.

Ναύπλιον 7 Μαΐου 1832.

Ὁ Γραμματεὺς
Κ. Ζωγράφος

(Σφραγὶς τῆς Γραμμ. τῶν Στρατ.)

Ἐθεωρήθη παρ' ἡμῶν τοῦ Στρατιωτικοῦ
ἐπιμελητοῦ τοῦ τακτικοῦ Σώματος
Αὔγουστος Γκερὲν

(Σφραγὶς τοῦ ἐπιμελητοῦ)
Ἀριθ. 505.

20.—

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΒΟΪΝΕΣΚΟΥ ΕΙΣ ΜΟΙΡΑΡΧΟΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Αριθ. 4.

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Βασιλικοῦ Σώματος τῆς χωροφυλακῆς πρὸς τὸν Κύριον Γεώργιον Βοϊνέσκον Ὑποταγματάρχην τοῦ πρώην τακτικοῦ Στρατεύματος

Εἰς Ναύπλιον.

Δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5018 Ὑψηλοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος τῶν 12/24 'Ιουνίου Τ. Ε. διορίζεσθε μοίραρχος εἰς τὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς.

Ἡ ἀρχηγία αὕτη σπεύδουσα μ' εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς δώσῃ αὐτὴν τὴν ἀγγελίαν ἔχει πλήρη πεποίθησιν ὅτι θέλετε φανῇ ἄξιος τῆς ἐκλογῆς τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος. Σᾶς προσκαλεῖ δὲ νὰ παρουσιασθῆτε εἰς τὸ γραφεῖον αὐτῆς διὰ νὰ λάβητε τὰς εἰς τὴν νέαν Σας θέσιν ἀπαιτουμένας ὁδηγίας.

Ναύπλιον τὴν 15/27 'Ιουνίου 1833.

Φ. Γκραλλιάρδος(1)
Συνταγματάρχης

21.—

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διὰ τὴν πρὸς τὸν Ὑποταγματάρχην τοῦ τακτικοῦ Σώματος Γεώργιον Βοϊνέσκον ἐμπιστοσύνην καὶ πίστιν αὐτοῦ εἰς τὴν πρὸς Ἡμᾶς ἔνορκον ὑποχρέωσίν του διωρίσαμεν αὐτὸν τὴν 12/24 'Ιουνίου 1833 Μοίραρχον τῆς Χωροφυλακῆς.

Καὶ πρὸς ἔνδειξιν τοῦ διορισμοῦ τούτου δίδεται τὸ παρὸν δίπλωμα μὲ τὴν Ἡμετέραν ἰδιόχειρον ὑπογραφὴν ὑπογεγραμμέ-

(1) Εἶναι ὁ συνταγματάρχης καὶ κατόπιν στρατηγὸς Graillard ὁ πρῶτος ὀργανωτὴς τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς ἐν Ἑλλάδι.

νον καὶ μὲ τὴν Ἡμετέραν ἰδιαιτέραν μεγάλην σφραγίδα τοῦ Κράτους ἐσφραγισμένον.

Ἐκδοθὲν ἐν τῇ Ἡμετέρᾳ Καθέδρᾳ
τῶν Ἀθηνῶν τῇ 10/22 Ἀπριλίου 1837.

Ὄθων

Σχμάλτζ (Ἡ Μεγάλη Σφραγὶς τοῦ Κράτους)

ΜΟΙΡΑΡΧΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑ
Διὰ τὸν Ὑποταγματάρχην τοῦ τακτικοῦ σώματος
Γεώργιον Βοϊνέσκον

(Τὸ αὐτὸ γερμανιστὶ κατὰ τὰ ἐπὶ βαυαροκρατίας κρατοῦντα) 22.—

OTTO
VON GOTTES GNADEN KÖNIG VON
GRIECHENLAND

Wir haben den 12/24ten Juni 1833 den Souschef de Bataillon in den regulairen Truppen Georg Voinesko auf in ihn gesetztes Vertrauen und im Glauben an seine Uns geleistete Eidespflicht zum Divisions-Chef der Gendarmerie ernannt.

Gegenwärtiges Patent wird ihm daher, um diese Anstellungallenthalben beweisen zu können, unter Unserer Allerhöchsteigenhändigen Unterschrift und beygedruktem grösseren geheimen Staats-Insiegel ausgefertiget und zugestellt.

Divisionschef Patent fur den
Souschef de bataillon in den regulairen
Truppen *Georg Voinesko*

23.—

Φύλλον χαρτοσήμου ἐπισυνημμένου τῷ ἄνω διπλώματι (1)

Σφραγὶς Χαρτοσήμου 12 1/2 δραχ.

Ἀνήκει εἰς τὸ δίπλωμα τοῦ Μοιράρχου Κυρίου Γεωργίου Βοϊνέσκου

Ἀθῆναι τῇ 15 Νοεμβρ. 1837.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ταμείου
Κ. Καλμάκης *λογιστὴς*
Ἐμμ. Ρεήφης *ὑπεπιμελητὴς*
Πασχάλης *λοχαγὸς*

Ἐθεωρήθη

Ὁ Συνταγματάρχης Ἀνώτερος Φρούραρχος
Φ. Γκραλλιάρδος

Τ. Σ.

Ἀριθ. 4675. 4697. 24.—

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΟΪΝΕΣΚΟΥ ΩΣ ΠΡΟΞΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ ΙΑΣΙΩ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ἐπὶ τοῦ Βασ. Οἴκου καὶ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας Πρὸς τὸν Ταγματάρχην Κύριον Βοϊνέσκον.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 4/16 Δεκεμβρίου καὶ ὑπ' ἀριθ. 3348 Ὑψηλοῦ Βασ. Διατάγματός Της, ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης εὐηρεστήθη νὰ Σᾶς διορίσῃ Πρόξενον Αὐτῆς εἰς Ἰάσιον ἀντὶ τοῦ μέχρι τοῦδε κατέχοντος τὴν θέσιν ταύτην Κυρ. Μ. Μάνου παυθέντος προσωρινῶς τῆς ὑπηρεσίας του.

(1) Πρὸς εἴσπραξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου θησαυροῦ, μὴ ὑπάρχόντος τότε κινητοῦ χαρτοσήμου.

Κοινοποιοῦντες εἰς Ὑμᾶς τὴν Ὑψηλὴν Βασ. ταύτην ἀπόφασιν, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι διὰ τῆς ἱκανότητος καὶ τοῦ πρὸς τὴν Βασ. ὑπηρεσίαν ζήλου σας θέλετε προσπαθήσει νὰ δικαιώσητε τὴν ἐκλογὴν ταύτην τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

Ἐπειδὴ ὅ,τε Κύριος Μ. Μάνος καὶ ὁ Κύριος Βλαχαΐτης ἐπίτιμος γραμματεὺς τοῦ ἐν Ἰασίῳ Προξενείου, παύονται ἀμφότεροι προσωρινῶς τῆς ὑπηρεσίας μέχρις οὗ γίνωσιν αἱ ἀνήκουσαι ἔρευναι δι' ὅσας ἀντεγκαλούμενοι προσῆψαν ὁ εἷς κατὰ τοῦ ἄλλου κατηγορίας διαφόρων καταχρήσεων περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν των, θέλομεν ζητήσει τὰς διαταγὰς τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος περὶ τῆς ἀδείας τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου ἀναφορᾶς σας ζητεῖτε καθὼς καὶ περὶ τοῦ ν' ἀνατεθῇ κατὰ τὴν ἀπουσίαν σας ἡ Διεύθυνσις τοῦ Προξενείου εἰς τὸν ὁποῖον ἐπὶ τούτῳ προτείνετε Κύριον Ἀθανάσιον Φιλάρετον.

Ἐν τοσούτῳ διὰ νὰ μὴν ἀφήσωμεν νὰ παρέλθῃ ἡ παροῦσα διὰ τοῦ Αὐστρ. ἀτμοπλοίου εὐκαιρία, σᾶς ἐπιτρέπομεν νὰ διορίσητε τὸν εἰρημένον Κύριον Φιλάρετον ν' ἀναλάβῃ προσωρινῶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Προξενείου μέχρις οὗ ἐκδοθῶσιν αἱ περὶ τούτου διαταγαὶ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

Σᾶς ἐπισυνάπτομεν ἐνταῦθα τὰς πρὸς τοὺς Κ. Κ. Μάνον καὶ Βλαχαΐτην κοινοποιήσεις, ὅπως τὰς διαβιβάσητε εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον των διὰ τοῦ Κυρ. Φιλαρέτου.

Ἐγράψαμεν ἤδη καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐκτελεστηρίου σας.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 11 Δεκεμ. 1841.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Ι. Ρίζος

OTHON 25.—

PAR LA GRACE DE DIEU ROI DE LA GRÈCE

Savoir Faisons Qu'ayant jugé utile à Notre service et aux intérêts de Nos sujets d'établir un Consul en Molda-

vie, Nous avons, sur le compte qui nous a été rendu des bonnes qualités du Major Georges Voïnesko, choisi le dit Sieur G. Voïnesko pour remplir ce poste conformément aux instructions que Nous lui ferons parvenir, et l'avons nommé, comme Nous le nommons par les Présentes Notre Consul en Moldavie lui accordant avec les avantages et prérogatives attachés à cette charge, la jouissance des droits consulaires, tels qu'ils sont établis dans Notre Tarif.

Nous demandons en conséquence au Gouvernement de Moldavie de vouloir faire reconnaître dans le dit Pays comme Notre Consul le dit Sieur G. Voïnesko et de le faire jouir de tous les droits, privilèges et immunités y accordés aux Consuls des autres Nations, promettant de Nôtre coté l'observation de la plus parfaite réciprocité en pareil cas. Et ordonnons à tous Nos Ministres, à tous les Fonctionnaires civils et militaires de Notre Royaume, à tous Nos officiers de terre et de mer et à tous Nos sujets de quelque rang et condition qu'ils soient, de reconnaître le dit Sieur G. Voïnesko comme Notre Consul en Moldavie et de lui prêter l'aide et l'assistance, dont il aurait besoin en cette qualité.

En foi de quoi Nous avons signé les Présentes et les avons fait délivrer au Major G. Voïnesko revêtues du Sceau de l'État et contresignées par Notre Secrétaire d'État au Département des Relations Extérieures. Donné à Athènes le 19/31 Mars 1842.

Othon

(Σφραγὶς τοῦ Κράτους)

J. Rizo

26.—

ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΩΝ ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΤΟΥ ΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ἐπὶ τοῦ Βασ. Οἴκου καὶ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας Πρὸς τὸν Ταγματάρχην Κύριον Γεώργιον Βοϊνέσκον Πρόξενον τῆς Α. Μ. εἰς Μολδαυΐαν.

Εὐχαρίστως σᾶς ἀναγγέλλομεν ὅτι διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἐκδοθέντος τὴν 18 τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς ἡμέραν *ἀξιομνημόνευτον* καθ' ἣν ἐπερατώθη τὸ ἔργον τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ὁ τοῦ Συντάγματος ὅρκος, ἡ Α. Μ. ηὐδόκησε νὰ σᾶς τιμήσῃ διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις σας μὲ τὸ παράσημον τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος.

Σᾶς συγχαίρομεν λοιπὸν διὰ τὸ λαμπρὸν τοῦτο δεῖγμα τῆς πρὸς ὑμᾶς Βασιλικῆς εὐμενείας, καὶ σᾶς διαβιβάζομεν ἐνταῦθα τὸ παράσημον, ἐπιφυλαττόμενοι νὰ σᾶς πέμψωμεν προσεχῶς καὶ τὸ Βασιλικὸν τοῦ διορισμοῦ σας δίπλωμα (1).

Ἐν Ἀθήναις τὴν 20 Μαρτίου 1844.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Δρ. Μανσόλας

(1) Τὸ δίπλωμα ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ ὡς καὶ τὸ δι' οὗ διεβιβάσθη ἔγγραφον ὑπάρχουσιν ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ. Τὸ δίπλωμα τοῦ ἀριστείου τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τοῦ ἀπονεμηθέντος «*τοῖς ἡρωικοῖς προμάχοις τῆς Πατρίδος*» δὲν περιεσώθη, ἀλλ' ἡ Ἱστορικὴ Ἑταιρεία ἔχει αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀριστεῖον τοῦ μαχητοῦ τῆς Πέτρας.

'Αριθ. 329. 27.—

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΒΟΪΝΕΣΚΟΥ ΕΙΣ ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ ἐπὶ τοῦ Βασ. Οἴκου καὶ ἐπὶ τῶν 'Εξωτερικῶν Σχέσεων 'Υπουργεῖον Πρὸς τὸν 'Αντισυνταγματάρχην Κ^ον^ Βοϊνέσκον Πρόξενον τῆς Α. Μ. εἰς 'Ιάσιον.

Τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν 'Υπουργεῖον μᾶς κοινοποιεῖ ὅτι διὰ τοῦ ἀπὸ 25 'Ιαν. Υ. Βασ. Διατάγματός Του ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς εὐηρεστήθη νὰ σᾶς προβιβάσῃ, χαρακτηρίσας 'Υμᾶς ὡς 'Αντισυνταγματάρχην τοῦ Βασιλ. Στρατοῦ.

Διαβιβάζοντες εἰς 'Υμᾶς τὴν εὐάρεστον ταύτην ἀγγελίαν, Σᾶς συγχαίρομεν διὰ τὸ ὁποῖον λαμβάνετε νέον δεῖγμα τῆς Βασιλ. Εὐνοίας, τὸ ὁποῖον δὲν ἀμφιβάλλομεν θέλει ἔτι μᾶλλον ἐπαυξήσει τὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ὑπὲρ τῶν 'Ελλ. συμφερόντων ζῆλον Σας.

'Εν 'Αθήναις τὴν 5/17 Φεβρουαρ. 1847.

'Ο 'Υπουργὸς
Ι. Κωλέττης

'Αριθ. 16137. 28.—

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ 'Υπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν Πρὸς τὸν ἀντισυνταγματάρχην ἀκόλουθον τοῦ στρατοῦ Κύριον Γ. Βοϊνέσκον.

Κοινοποιεῖται πρὸς 'Υμᾶς ἐν ὀπισθογράφῳ τὸ ἀπὸ 13 τρ. Υ. Β. Διάταγμα δι' οὗ προβιβάζεσθε Συνταγματάρχης ἀκόλουθος

τοῦ στρατοῦ. Συγχαίρομεν ὅθεν Ὑμᾶς Κύριε συνταγματάρχα διὰ τὸ πρὸς Ὑμᾶς νέον τοῦτο δεῖγμα τῆς εὐνοίας τῆς Α. Μ.

Ἀθῆναι τὴν 13 7βρίου 1850.

Ὁ Ὑπουργὸς

Τ. Σ. *Σ. Μίλιος*

Περὶ προβιβασμοῦ τοῦ ἀντισυντ. Γ. Βοϊνέσκου

Ὄθων κ. τ. λ.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Προβιβάζεται Συνταγματάρχης ὁ μέχρι τοῦδε Ἀντισυνταγματάρχης ἀκόλουθος τοῦ στρατοῦ Γεώργιος Βοϊνέσκος. Ὁ Ἡμέτερος Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν θέλει ἐκτελέσει τὸ παρὸν διάταγμα.

Ἀθῆναι τὴν 12 7βρίου 1850.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
ἡ Βασίλισσα
Ἀμαλία *Σ. Μίλιος*

Ἀριθ. 4737. 29.—

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΟΪΝΕΣΚΟΥ ΩΣ Γ. ΠΡΟΞΕΝΟΥ ΚΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΔΥΟ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ ἐπὶ τοῦ Βασιλ. Οἴκου καὶ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Σχέσεων Ὑπουργεῖον Πρὸς τὸν Ἀντισυνταγματάρχην Κύριον Γ. Βοϊνέσκον.

Σᾶς κοινοποιοῦμεν εὐχαρίστως ὅτι διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου Βασ. διατάγματος διωρίσθητε, ἐπὶ τῇ προτάσει ἡμῶν, γενικὸς Πρόξενος τῆς Α. Μ. εἰς τὰς δύο Ἡγεμονίας Βλαχίας τε καὶ Μολδαυΐας, ἔχοντες τὴν ἕδραν σας ἐν Βουκουρεστίῳ.

Συγχαίροντές Σας διὰ τὸ νέον τοῦτο δεῖγμα τῆς Βασ. Εὐνοίας, πεποίσμεθα ὅτι θέλετε δικαιώσει τὴν ὑπὲρ Ὑμῶν ἐκλογὴν τῆς

Βασ. Κυβερνήσεως πληρέστατα καὶ ὅτι θέλετε ἀναδείξει καὶ εἰς τὴν ἔντιμον ταύτην θέσιν, εἰς ἣν καλεῖσθε σήμερον, τὸν γνωστὸν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος ζῆλον σας.

Προσκαλοῦμεν σήμερον τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Βασ. Πρεσβείαν ν' ἀναγγείλῃ τὸν διορισμόν σας εἰς τὴν 'Οθωμανικὴν Πύλην καὶ ζητήσῃ νὰ ἐκδοθῇ παρ' αὐτῆς, ὅσον τάχος, τὸ ἐκτελεστήριόν Σας.

Σᾶς διαβιβάζομεν ἐνταῦθα καὶ διαταγὴν πρὸς τὸν διευθύνοντα προσωρινῶς τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ γενικὸν Προξενεῖον, ἵνα λάβητε δυνάμει ταύτης τὰ ἀρχεῖα, τὰς σφραγίδας καὶ πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς αὐτό.

'Αθῆναι τὴν 2 Σεπτεμβρ. 1850.

'Ο 'Υπουργὸς
Π. Δεληγιάννης

30.—

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κρίνοντες εὔλογον νὰ διορίσωμεν τὸν Κύριον Συνταγματάρχην Γεώργιον Βοϊνέσκον 'Ημέτερον Γενικὸν Πρόξενον εἰς τὰς δύο 'Ηγεμονίας Βλαχίας καὶ Μολδαυΐας ὅπως εὑρίσκωσι παρ' αὐτῷ πᾶσαν νόμιμον συνδρομὴν καὶ προστασίαν οἱ ἐκεῖσε χάριν ἐμπορικῶν ἢ ἄλλων ὑποθέσεών των μεταβαίνοντες ἢ διαμένοντες 'Ημέτεροι ὑπήκοοι, παρακαλοῦμεν τὴν Κυβέρνησιν τῆς Αὐτοῦ 'Υψηλότητος τοῦ 'Ηγεμόνος τῆς Βλαχίας νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν ῥηθέντα 'Ημέτερον Γενικὸν Πρόξενον τὴν πλήρη καὶ ἐλευθέραν ἐξάσκησιν τῶν Προξενικῶν καθηκόντων του, καὶ ἀπονέμῃ αὐτῷ τὰ αὐτὰ δικαιώματα, προνόμια, καὶ χάριτας τὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Προξενικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τοὺς ἐν τῇ 'Επικρατείᾳ τῆς Βλαχίας Προξένους τῶν ἄλλων Δυνάμεων ἀπονεμόμενα.

Πρὸς πίστωσιν δὲ τούτων ὑπεγράψαμεν ἰδίᾳ χειρὶ τὸ παρὸν Δίπλωμα, προσυπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ 'Ημετέρου ἐπὶ τοῦ Βα-

σιλικοῦ Οἴκου καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων Ὑπουργοῦ, καὶ φέρον τὴν Σφραγίδα τοῦ Ἡμετέρου Βασιλείου.

Ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις τὴν 29 Σεπτεμβρίου 1850·

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
Ἀμαλία

(Σφραγὶς τοῦ Κράτους)

Π. Δεληγιάννης

OTHON 31.—

PAR LA GRACE DE DIEU ROI DE LA GRÈCE

Nous avons jugé à propos de nommer au poste de Notre Consul Général dans les Principautés de Valachie et de Moldavie le Sieur George Voïnesko, Colonel, afin que ceux de Nos sujets qui seront dans le cas de s'y rendre et y séjourner pour affaires de commerce et autres trouvent auprès de lui toute assistance légale et protection. En conséquence Nous prions le Gouvernement de Son A. le Prince Régnant de Valachie d'accorder au dit Consul Général le libre exercice de ses fonctions Consulaires ainsi que la pleine et entière jouissance de tous les droits, privilèges et faveurs qui sont affectés par rapport à l'exercice des fonctions Consulaires aux Consuls des autres Puissances dans les États de Son Altesse le Prince Régnant de Valachie.

En foi de quoi Nous avons signé de Notre propre main la présente Patente contresignée par le Ministre de Notre Maison Royale et des Relations Extérieures, et avons ordonné d'y apposer le Sceau de Notre Royaume.

Donné à Athènes le 29 Septembre 1850.

Au Nom du Roi
La Reine *Amélie*

Pour Traduction Conforme
Le Ministre de la Maison du Roi
et des Relations Extérieures
P. Delyannis

Δ

32.—

ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΤΩΝ ΠΡΟΚΡΙΤΩΝ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΒΟΪΝΕΣΚΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Μοίραρχον Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Γ. Βοϊνέσκον.

Εἰς Ἀθήνας

Πρό τινων ἡμερῶν ἡ δημογεροντία τῆς πόλεώς μας ἐπροσκάλεσεν τοὺς προκριτοτέρους εἰς τὸ κατάστημά της καὶ μᾶς ἐπρότεινεν ἂν εἶναι ἔργον εὐγνωμοσύνης διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγαθοεργίας καὶ πιστὰς ἐκδουλεύσεις πρὸς τὴν Α. Μ. νὰ πολιτογράψωμεν τὸν εἰσέτι διατελοῦντα Πρόεδρον τῆς Ε. Ἀντιβασιλείας. Τινὲς ἐκ τῶν παρευρεθέντων ἐπρότειναν τὰς ἀκολούθους παρατηρήσεις. Πρῶτον νὰ τὸ συσκεφθοῦν ἰδιαιτέρως. Βον ἂν εἶναι εὐάρεστον εἰς τὸν Θρόνον. Γον ἂν ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἕνας δῆμος νὰ πολιτογράψῃ. Δον ἂν κάμνῃ τιμὴν εἰς τὸ ὑποκείμενον καὶ τελευταῖον ἂν πρέπει εἰς μόνον τὸν Πρόεδρον ἢ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἀντιβασιλείας. Αἱ παρατηρήσεις αὗται δὲν ἀντεκρούσθησαν, ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν ἡσυχίαν διελύθημεν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τὴν ἐπαύριον νὰ συναχθῶμεν καὶ νὰ ὑπογράψωμεν τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον. Οἱ προτείναντες λοιπὸν αὐτὰς τὰς παρατηρήσεις διέδοσαν καὶ εἴς τινας ἄλλους ὅτι ἡ πολιτογράφησις αὕτη ὑποκρύπτει σκοπὸν ἰδιοτελείας κ.τ.λ. ὅτι οἱ ἐνεργοῦντες αὐτήν, εἶναι ἀντίζηλοι τοῦ κομιτάτου (:) καὶ θὰ συστήσουν παρὰ πολὺ τὸν ἑαυτόν τους, ἀνέβαλον τὴν ὑπόθεσιν μέχρι τῆς χθές. Σήμερον συνελθόντες εἰς ἕν, κοινῇ γνώμῃ ἐκτὸς τριῶν τεσσάρων ἀτόμων τῆς πόλεώς μας, ἐπολιτογράψαμεν παρ' ὅλης τῆς ἐπαρχίας μας τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀντιβασιλείας καθὼς καὶ τὰ μέλη Αὐτῆς. Ἐπράξαμεν τοῦτο διὰ νὰ μὴν φανῶμεν ὅτι λαμβάνομεν μέρος ὁδηγού-

μενοι παρ' ἄλλων τινῶν διὰ ἰδιοτελεῖς σκοποὺς κ. τ. λ. Προλαμβάνομεν λοιπὸν νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν τοῦτο διὰ νὰ μὴν δώσετε πίστιν ἂν ἄλλως πως τὰ πληροφορηθεῖτε· μένομεν καὶ ὑποσημειούμεθα.

Ἐν Λεβαδίᾳ τῇ 30ῇ Ἀπριλίου: 1835(1).

Οἱ ὡς ἀδελφοί σας

Π. Ν. Λοιδορίκης
Αντ. Γεωργαντᾶς
Λ. Γεωργαντᾶς
Α. Μπερτζοάννης
Λάμπρος Γιαννακὸς
Ἀλεξανδρῆς Στμ. Πασπάλης
Ν. Λεοναρδίδης

---

(1) Ἡ ἀντιβασιλεία τοῦ Ἀρμανσπεργ μετὰ τῶν μετ' αὐτοῦ Κόβελλ καὶ Ἔϊδεκ (ὁ Μάουρερ καὶ Ἄβελ εἶχον ἤδη ἀποχωρήσει) ἔληγε τῇ πρώτῃ Ἰουνίου 1835 Τὰ ψηφίσματα καὶ αἱ πολιτογραφήσεις σκοπὸν εἶχον νὰ ἐπιβάλωσι τὸν Ἀρμανσπεργ ὡς πρωθυπουργὸν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἀντιβασιλείας.

Ε

ΙΑΚΩΒΑΚΗΣ ΡΙΖΟΣ ΝΕΡΟΥΛΟΣ ΠΡΟΣ ΒΟΪΝΕΣΚΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΚ ΛΑΜΙΑΣ[1] 33.—

Monsieur G. Voinesco aide de camp du défunt Prince D. Ypsilantis a. x.

Zéïtoun le 24 Avril 6 Mai 1833.

J'apprends, mon très cher Monsieur, que quelques âmes charitables de Nauplie ne cessent pas de me persécuter: ils crient à tue-tête que je suis un homme incapable, indolent, inhabile, en un mot d'une nullité parfaite, un zéro, qui se plaçait toujours à la droite de ses collègues. Tout en admirant leur faconde j'ai cependant un petit amour-propre, qui n'est nul comme tout le reste de mon être, et qui dans le cercle étroit de son activité, veut exhaler sa petite indignation, en confiant ses plaintes à l'ami fidèle de mon immortel ami.

J'aurais souffert ces critiques sur mes défauts, si elles étaient sorties de la bouche de M[r] le Colonel Graillard. Saint Simonien, il doit avoir pour son mot sacramental, la *capacité*, en appréciant toutefois ses qualités selon les œuvres[2]; Mais des malheureux, dont la vie n'a été qu'un

[1] Ὁ Ρίζος Νερουλὸς ἀποσταλεὶς ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας διὰ νὰ διοικήσῃ τὸ νεωστὶ προσαρτηθὲν εἰς τὸ Κράτος διαμέρισμα τῆς Φθιώτιδος καὶ μακρυνθεὶς τῆς πρωτευούσης φαίνεται ὑπολαμβάνων ἑαυτὸν τελοῦντα πως ἐν δυσμενείᾳ καὶ τρόπον τινα ἐν ἐξορίᾳ, ἐξ οὗ δυσθυμία ἐκσπῶσα κατὰ τοῦ μόλις κενωθέντος ὑπὸ τῶν Τούρκων Ζητουνίου καὶ μὴ παρέχοντος ἄφθονα τὰ μέσα εὐαρέστου διαμονῆς.

[2] Προφανῶς ἐλλείπουν μία ἢ δύο λέξεις πρὸς συμπλήρωσιν τῆς προτάσεως ταύτης. Λέγει *il doit avoir*, ἀλλὰ δὲν λέγει τί, *une grande admiration* πιθανῶς.

tissu de trahisons, et de perfidies, dont l'égoïsme aussi vil, que criminel, a tant de fois foulé aux pieds les intérêts les plus sacrés de la Patrie, déchiré les belles pages de l'histoire de notre insurrection, et assassiné la gloire nationale, oser devenir juges des capacités!! S'ils entendent par le mot de capacité, la concussion, la lâcheté, l'absence de tout principe de moralité, c'est une acception si paradoxale que je ne la trouve dans aucun dictionnaire et d'ailleurs, si pour être capable il faudrait qu'on ait toutes ces belles et rares qualités, j'avoue ma nullité sous ce rapport, je les reconnais comme éminemment habiles.

Toutes ces persécutions, je vous assure, mon cher Monsieur Voïnesco, ne me font aucune impression; grâce à Dieu, notre Gouvernement est inaccessible à des intrigues si sales, à de si odieuses insinuations; mais ce qui m'afflige extrêmement, c'est la pensée que mes enfants en apprenant tout ce qu'on trame contre leur père en ressentent une vive douleur et je ne suis pas près d'eux pour les consoler.

Mais trêve de lamentations ennuyeuses: il est temps de jouer un allegro: écoutez.

La ville de Zéïtoun ressemble à une vieille bohémienne couverte de haillons, borgne, boiteuse, bossue, sale comme toutes les diseuses de bonne aventure.

Un tortueux ravin coupe la ville en deux parties maussadement escarpées dont l'une est habitée par les Turcs et l'autre par les Grecs: les prétendues maisons de ces derniers sont imbriquées comme les tuiles de leurs toits. Des femmes turques il n'en est resté, que celles qui n'excitent aucune jalousie pour les enfermer: leur âge est leur eunuque. Les jeunes et jolies ont été expédiées à Larissa quelques jours avant l'arrivée des galants; quant aux femmes grecques, on croirait en les voyant, que des Orang-outangs ont laissé leurs femelles à Zéïtoun pour y croi-

ser leur race. L'eau que nous buvons est fade, et d'une pesenteur extrême, l'air est malsain à cause de la proximité des marais salés et des terres incultes, qui ressemblent à des savanes noyées par les eaux croupissantes, qui n'ont point d'écoulement. L'horizon est tristement ciselé, comme les coupons de la Banque d'Égine de glorieuse mémoire. Spérchius est bourbeux, et torrentueux traversant un pays sauvage, et d'une nudité complète. Au lieu des ramages d'oiseaux printanniers l'air ici retentit des cris aigus des corneilles, dont le nombre prodigieux est dû à la douce administration des Turcs, qui font partout remplacer la race des rayas par celle des chiens, pélicans, et des corbeaux.

Supposons que vous êtes venu ici pour voir ce pays, récemment incorporé au royaume de la Grèce. Hé bien! je dois devenir votre cicéron, et vous offrir tout ce que prescrit l'hospitalité. Faites-moi le plaisir de passer chez moi vous y serez parfaitement accueilli; cependant j'ai l'honneur de vous avertir qu'il faut que vous ayez beaucoup d'haleine pour y parvenir. Voilà d'abord une montée, et puis une descente à gauche, et puis une autre montée à droite. Bravo! il reste à présent à franchir les escaliers de mon palais; mais prenez garde, vous ne connaissez pas les belles dispositions de l'architecture Zéïtounienne par rapport aux escaliers; leurs dégrés ressemblent aux dents espacées d'une femme octogénaire. Maintenant admirez à votre aise la beauté du plancher; quelle élasticité! courage! je croyais que votre long séjour à Nauplie vous a fait apprendre à jouer à la bascule. Regardez un peu le plafond, comme il est ingénieusement crévassé pour donner passage à la rosée du matin et du soir et aux gouttes raffraichissantes de la pluie du printemps! — Mais les croisées, les chassis-à verre, les contrevents! où sont ils! — je viens de vous dire que l'architecture Zéïtounienne

se passe de ces supperfluités banales. — Mais des chaises et une table à manger? — je dîne et je soupe étendu par terre à la manière de nos glorieux ancêtres — au moins un bureau destiné à écrire! — j'ai mon chapeau; mais jusqu'à quand vos questions? Mon Dieu quelle insupportable localité. Restez deux jours à Zéïtoun et vous perdrez l'appetit *(sic)* de parler. Je vous embrasse mon très cher du fond de mon âme.

Votre serviteur et ami fidèle

J. Rizo

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ 34.—

Ἀθῆναι τὴν 28 $\frac{\text{Μαΐου}}{9\ \text{Ἰουνίου}}$ 1842.

Περισπούδαστε Κύριέ μου

Μολονότι περίμενα νὰ λάβω καὶ ἐπισήμους Σας καὶ ἰδιαιτέραν Σας πρὸς ἐμὲ ἀναγγέλλουσαν τὴν εἰς Ἰάσιον αἰσίαν Ὑμῶν ἄφιξιν, δὲν ἔλαβα παρ' ἐλπίδα· ἐλπίζω ὅτι μὲ τὸ μεθαυριὸν γαλλικὸν ἀτμόπλοιον θέλομεν ἔχει ἔγγραφά Σας· δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλει λάβει ἡ γραμματεία πληροφορίας περὶ τοῦ φιλαρετικοῦ δράματος, καὶ περὶ τῶν ἀνοήτων αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου κινημάτων(1).

(1) Ὁ Βοϊνέσκος διορισθεὶς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἰασίῳ, εἶχε, μέχρις οὗ παρασκευασθῇ πρὸς μετάβασιν εἰς τὴν νέαν θέσιν του, ὁρίσει ἀντικαταστάτην ἐκεῖ τὸν Ἀθανάσιον Φιλάρετον, ὅστις οὐδαμῶς φαίνεται εὐδοκιμήσας καὶ ῥῆξις ἐπῆλθε μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐγχωρίου κυβερνήσεως. Τοῦτο εἶναι τὸ δρᾶμα ὅπερ ὁ Ρίζος ἐπονομάζει ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πταίστου, περὶ οὗ γράφει λίαν δυσμενῶς καὶ ἐν τῇ ἑπομένῃ ἐπιστολῇ. Ὁ Φιλάρετος οὗτος δὲν εἶνει ἐκ τῆς γνωστῆς οἰκογενείας τῶν παρ' ἡμῖν ἐξ Εὐβοίας Φιλαρέτων, θηλυγονίᾳ ἑλκόντων τὸ γένος ἐκ τῶν βυζαντίνων ὡς λέγεται Λασκάρεων, ἀλλ' ἐξ ἄλλης ἀναπτυχθείσης ἐν Ρουμανίᾳ, καταγομένης δ' ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐξ ἧς ἐπωνομάσθη καὶ ὁ ἕτερος τῶν μεγάλων σιδηροδρομικῶν σταθμῶν Βουκουρεστίου «Filaret». Καὶ ἄλλαι δ' ἀνωμαλίαι εἶχον συμβῇ ἐν τῷ κατὰ τὴν Μολδαυίαν προξενείῳ εἰς ἃς ὁ Βοϊνέσκος ἔθηκε τέρμα. Ὁ προκάτοχος αὐτοῦ Μάνος καὶ ὁ γραμματεὺς Βλαχαΐτης περιελθόντες εἰς ῥῆξιν ἀλληλοκατηγγέλθησαν, ἐγένοντο ἀνακρίσεις κ.λ.π. Πρὸς τῷ βίῳ τῶν ἐν ταῖς ἡγεμονίαις ἑλληνικῶν κοινοτήτων περίεργος καὶ διδακτικωτάτη ἡ ἱστορία τῶν

Ἅμα λάβῃ ἡ γραμματεία τὰ ἐπίσημά Σας, θέλει διευθύνει ἐπίσημον πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα τὸν Ἡγεμόνα περὶ Ὑμῶν· ἐστὲ βέβαιος Κύριέ μου, ὅτι καθὼς ἐξ ἀρχῆς εἴμεθα φίλοι οὕτω καὶ εἰς τὸ ἑξῆς θέλω διατηρεῖ τὴν τοιαύτην εἰλικρινῆ σχέσιν καὶ θέλω προσπαθεῖ νὰ Σᾶς ἀποδεικνύω ὅτι ἐκτιμῶ τὰ προτερήματά Σας, ἐκτιμῶ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν Σας τῆς ὁποίας ἔλαβα πολλάκις καὶ πολλαχῶς ἀναντιῤῥήτους ἀποδείξεις.

Προσφέρατε ἐκ μέρους μου Σᾶς παρακαλῶ τὰς προσκυνήσεις μου πρὸς τὴν εὐγενεστάτην Κυρίαν παμφιλτάτην Σας.

Μένω διατ.

Περισπούδαστε Κύριέ μου

φίλος
καὶ δοῦλος Σας προθυμότατος
Ι. Ρίζος

35.—
Ἀθῆναι τὴν 8/20 Μαρτίου 1843.

Περισπούδαστε Κύριέ μου

Ἔλαβον ὑπεράσμενος τὴν ἐξάφυλλον ἰδιαιτέραν Σας, καὶ Σᾶς ὁμολογῶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου.

Ἀνέγνωσα μετὰ προσοχῆς ὅσα μὲ γράφετε περὶ τοῦ Μητροπολίτου. Ἡ βαθεία σύνεσις καὶ ἡ πολυπειρία τοῦ Ἡγεμόνος θέλει ἐπιφέρει καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν τὴν διόρθωσιν, ἀλλὰ χρέος μου νομίζω νὰ Σᾶς δώσω νύξιν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ διακινδυνεύητε εἰς γραφὴν τοιαύτας πολιτικὰς θεωρίας ἀφορώσας μάλιστα μίαν Δύναμιν τόσον δυνατήν, καὶ τόσον ἱκανὴν εἰς τὸ νὰ ἐκτελῇ τοὺς σκοπούς της· προσεκτέον ἄρα καὶ εἰς τὰ γραφόμενα καὶ εἰς τὴν ὁδὸν δι' ἧς διαβιβάζονται.

Προσφέρατε, Σᾶς παρακαλῶ, ἐκ μέρους μου πρὸς τὸν Ὑψηλότατον Ἡγεμόνα τὰς ταπεινάς μου προσκυνήσεις, καὶ τὰς ἐκφρά-

ἡμετέρων προξενικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ἑλλ. διπλωματίας κατὰ τὰ παραδουνάβια καὶ δὲν θὰ ἦτο ἀνωφελὲς ἔργον ἡ ἀνασκάλευσις τῶν ἀρχείων ἐπὶ τούτῳ παρά τινος τῶν νεωτέρων ἡμῶν ἐπαρκῶς κατηρτισμένων πρὸς τοιαύτην ἐργασίαν διπλωματῶν.

σεις τῆς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης μου· ἡ πρὸς ἐμὲ εὐεργεσία τῆς μεγαλοφυοῦς καὶ παρὰ πάντων θαυμαζομένης Ὑψηλότητός του διπλῆν θέλει καταστήσει τὴν εὐγνωμοσύνην μου, καὶ ὡς χάρις μεγίστη, καὶ ὡς παρὰ τοιούτου ἡγεμόνος γενομένη πρὸς ἐμέ. Ἐξ ὅσων μὲ γράφετε, δὲν ἀμφιβάλλω, περὶ τῆς κατ' εὐχὴν ἐκβάσεως τῆς ὑποθέσεώς μου. Προσφέρατε τὰς προσκυνήσεις καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης μου πρὸς ἀμφοτέρους, τόν τε αὐθ. μέγαν Λογοθ. Κ. Στούρζαν καὶ Καταρζῆν.

Ἠπόρησα πῶς ὁ παράφρων καὶ ῥαδιοῦργος Φιλάρετος μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ ν' ἀντενεργήσῃ, τολμᾷ νὰ Σᾶς παρακαλέσῃ νὰ τὸν ἐφοδιάσητε μὲ συστατικά. Εἶναι ἐσχάτης τόλμης καὶ ἀναιδείας καὶ ἀγνωμοσύνης καὶ ἀπονοίας ἡ τοιαύτη αἴτησίς του. Εἶναι δίκαιον ὁ ἄνθρωπος οὗτος νὰ μὴν ἴδῃ πλέον τὴν Μολδαυΐαν, ἥτις διαφόρως τὸν εὐηργέτησε καὶ πρὸς ἣν ὀφείλων αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην ἐξετραχηλίσθη τόσον, ὥστε νὰ γίνηται ὄργανον ταραχῶν εἰς αὐτήν.

Περὶ τῶν διπλωμάτων δὲν Σᾶς γράφω ἰδιαιτέρως, διότι μηδ' ἔχω καιρὸν διὰ τὰς πολλὰς καὶ σπουδαιοτάτας ἀσχολίας μου, κατεπειγούσας μάλιστα κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐκπλεύσεως τῶν ἀτμοκινήτων, μηδὲ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ Σᾶς γράφω ἰδιαιτέρως, διότι ἡ γραμματεία Σᾶς γράφει σήμερον ἐκτεταμένως περὶ αὐτῶν. Ἡ ὑπόθεσις ἡ ἀφορῶσα τὸ συμφέρον Σας περὶ ἧς Σᾶς προέγραφα, εἶναι ἡ αὔξησις τῆς διατιμήσεως, τόσον ἀναγκαῖα καὶ εἰς Ὑμᾶς καθὼς καὶ εἰς τὸν υἱόν μου. Ἦτον νὰ γενῇ διὰ νόμου εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας γενικῶς περὶ ὅλων τῶν Προξενείων, ἀλλ' ὁ στοχασμὸς ὅτι δὲν συμφέρει νὰ προβληθῇ τὸ τοιοῦτον πρὶν κλεισθῇ ἡ Ἐμπορικὴ Συνθήκη μας, ἀνέστειλε τὸ πρᾶγμα, διότι πρὶν τῆς κλείσεως τῆς Συνθήκης δικαίως εἵπετο νὰ παραπονεθῶσι πλεῖστοι ὑπήκοοι Ἕλληνες, ἐπιβαλλομένων εἰς αὐτοὺς αὐξήσεων προξενικῶν δικαιωμάτων πρὶν ἀπολαύσωσι τὰς [illegible] τῆς Συνθήκης ὠφελείας. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀναβολῆς, καὶ λυποῦμαι καιρίως διότι εἶναι ὁμολογουμένη ἡ ζημία Σας.

Ὁ εἰλικρινὴς φίλος καὶ δοῦλος Σας

Ι. Ρίζος

36.—

'Αθῆναι τὴν 18/30 7βρίου 1844.

'Αξιάγαστε Κύριέ μου,

Σᾶς ὑπερευγνωμονῶ καὶ διὰ τὴν συνέχειαν τῶν προσπαθειῶν Σας περὶ τῆς ἐμῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ Σᾶς ἀποκρύψω τὴν λύπην τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασα, ἀναγνώσας τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ Σας περὶ αὐτῆς διαλαμβανόμενα. 'Απορῶ πῶς ἀφοῦ ὅλοι οἱ κατὰ νόμους τύποι ἐξετελέσθησαν ἐπ' ἀκριβείας, πῶς ἐνῷ τοιοῦτος Ἡγεμὼν συγκρατεῖ εἰς τοὺς στιβαροὺς Αὐτοῦ βραχίονας τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως, ὥστε νὰ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν νόμων, ἀπορῶ πῶς τὴν παρεμποδίζει ἡ ῥᾳδιουργία, καὶ ἀποκαθιστᾷ ἀτελεσφόρητον καὶ ἀδρανῆ τὴν ἰσχὺν τῆς δικαιοσύνης! Καθ' ὅσα μὲ γράφετε ὑποπτεύω μήπως ἡ ὑπόθεσίς μου τετελεσμένη de droit θέλει μένει de fait ἀνεκτέλεστος εἰς τοὺς αἰῶνας, παρελκομένη εἰς ἐμπόδια ποικίλα καὶ πολύμορφα· ἀλλὰ πέποιθα εἰς τὴν εὔτονον κυβέρνησιν τοιούτου Ἡγεμόνος, πέποιθα εἰς τὴν ἐνεργητικότητά Σας, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλετε κατισχύσει ὁποιαδήποτε κωλύματα, τὰ ὁποῖα παρεμβάλλει ἡ μωρολόγος ῥᾳδιουργία.

'Ανέγνωσα μετ' ἀγανακτήσεως τὰ περὶ τῆς πρὸς Ὑμᾶς διαγωγῆς τοῦ πεπτωκότος ὑπουργείου· ὄχι μόνον χρυσοῦ σταυροῦ ὤφειλε τὸ Ὑπουργεῖον νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἀπονομὴν πρὸς Ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ προβιβασμὸν τοῦ βαθμοῦ Σας. Αἱ *ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος κατὰ συνέχειαν στρατιωτικαί Σας ἐκδουλεύσεις εἶναι πασίγνωστοι καὶ ἀναμφισβήτητοι*· ἀλλ' ὁ σκοπὸς ἦτον νὰ Σᾶς φέρῃ εἰς βαρυθυμίαν, νὰ δώσητε τὴν παραίτησίν Σας, καὶ τότε ἐν ἐλλείψει Ἕλληνος διαδόχου Σας, νὰ κατορθωθῇ τὸ τοῦ Μιλτιάδου· ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι ἐπειδὴ τὸ παρὸν Ὑπουργεῖον (1) δὲν εἶναι ὡς τὸ παρελθόν, καὶ ἐπειδὴ εἶναι συγκεκροτημένον ἀπὸ ἄνδρας τοὺς ὁποίους γνωρίζετε, καὶ οἱ ὁποῖοι Σᾶς γνωρίζουν, καὶ Σᾶς ἐκτιμῶσι θέλετε ἀπολαύσει τὰς κατὰ πάντα λόγον ὀφειλομένας εἰς Ὑμᾶς διακεκριμμένας ἀμοιβάς.

(1) Τὸ Ὑπουργεῖον Κωλέττη. διαδεχθὲν τὸ τοῦ Μαυροκορδάτου τῇ 6 Αὐγούστου 1844. Ὁ Ῥίζος δὲν εἶχεν ἀκόμη στραφῇ κατὰ τοῦ Κωλέττη.

Προσφέρετε ἐκ μέρους μου, Σᾶς παρακαλῶ, τοὺς προσκυνησμούς μου πρὸς τὴν εὐγενεστάτην Κυρίαν παμφιλτάτην Σας, καὶ δέχθητε καλοκαγάθως τὰς ἐπανειλημμένας διαβεβαιώσεις τῆς πρὸς Ὑμᾶς ὑπερεξαιρέτου τιμῆς καὶ ὑπολήψεως.

Ὁ ὡς πατὴρ
καὶ δοῦλος Σας Προθυμότατος
Ι. Ρίζος

37.—

Ἐξ Ἀθηνῶν τὴν $\frac{28\ \text{Νοεμβρίου}}{10\ \text{Δεκεμβρίου}}$ 1844.

Τιμαλφέστατε Κύριέ μου,

Ἰδοὺ καὶ τρίτη ἐπιστολή μου, διαλαμβάνουσα καὶ αὐτὴ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν καὶ δὲν θέλω παύσει νὰ Σᾶς ἐνοχλῶ καθ' ἑκάστην εὐκαιρίαν ἕωσοῦ πραγματοποιήσητε τὴν πολυθρύλλητον ὑπόθεσίν μου· πρὸς Θεοῦ redoublez d'efforts: surpassez-vous, ἐνεργήσατε καὶ ὡς πρόξενος, καὶ μάλιστα ὡς Βοϊνέσκος, καὶ ὑπερμάλιστα ὡς υἱός μου· ἐὰν δὲν ἤμην ἀδιστάκτως πεπεισμένος ἐκ μακρᾶς πείρας περὶ τῆς υἱϊκῆς Ὑμῶν διαθέσεως, βεβαίως δὲν ἤθελα τολμήσει νὰ γίνωμαι πρὸς Ὑμᾶς τόσον φορτικός, καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνω τὰς παρακλήσεις μου, τὰς ὁποίας, ὡς γνωρίζετε τὸν χαρακτῆρα μου, δὲν ἤθελα συγχωρήσει εἰς ἐμαυτὸν νὰ πράξω, εἰμὴ μόνον εἰς τὴν εὐγένειάν Σας ὡς φίλτατον υἱόν μου.

Ὁ ὡς πατὴρ εὐχέτης
καὶ δοῦλος Σας Προθυμότατος
Ι. Ρίζος

38.—

Ἐξ Ἀθηνῶν τὴν 8/20 Μαΐου 1845.

Ἀξιάγαστε Κύριέ μου,

Ὁ φίλτατος Κωστάκης ἀνήγγειλεν τὴν χαροποιὰν ἀγγελίαν τῆς ὁριστικῆς ἀποπερατώσεως τῆς ὑποθέσεώς μου, ἐγκλείσας συγχρό-

νως περικοπὴν τοῦ πρὸς αὐτὸν γράμματός Σας διαλαμβάνουσαν τὰ μέτρα, καθ' ἃ ἀποπερατώσατε τὴν δυσχερεστάτην αὐτὴν ὑπόθεσιν, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἕτερος παρ' Ὑμᾶς ἠδύνατο ν' ἀποπερατώσῃ· ἡ πρὸς ἐμὲ υἱϊκὴ διάθεσίς Σας, ἡ δραστηριότης Σας, καὶ αἱ ἀνένδοτοι διετεῖς προσπάθειαί Σας κατίσχυσαν ὅλας τὰς σχεδὸν ἀνυπερβλήτους δυσκολίας· αἱ συμφωνίαι τὰς ὁποίας ἀποφασίσατε εἶναι ἐπωφελέσταται, καὶ ἡ πρώτη δόσις θέλει μὲ χρησιμεύσει εὑρισκόμενον εἰς παντελῆ ἀμηχανίαν, ὁ φίλτατος Κωστάκης μὲ γράφει συγχρόνως ὅτι Σᾶς παρεκάλεσεν νὰ τῷ διαβιβάσητε τὰ χίλια φλωρία ὡς μέλλων σὺν Θεῷ νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐκεῖθεν νὰ μὲ τὰ διαβιβάσῃ ἀνεξόδως. Νομίζω ὅτι ἐνεκρίνατε τὴν πρότασίν του. Πρὸς τοιαύτην καὶ τοσαύτην εὐεργεσίαν, Κύριέ μου, ἀπορῶ λόγων παραστατικῶν τῆς πατρικῆς μου πρὸς Ὑμᾶς εὐγνωμοσύνης. Καὶ Ὑμεῖς αὐτός, Κύριέ μου, συναισθανόμενος τὴν ἀξίαν τῆς τοιαύτης Σας πρὸς ἐμὲ χάριτος, θέλετε μὲ δόσει δίκαιον ἐὰν δὲν ἐκτείνομαι εἰς ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων μου.

Σᾶς ἀσπάζομαι, περισπούδαστε Κύριέ μου, καὶ Σᾶς εὔχομαι πατρικῶς ὅλα τὰ ἐφετά.

Ὡς Πατὴρ
δοῦλος Σας Προθυμότατος
Ι. Ρίζος

39.—

Ἐξ Ἀθηνῶν τὴν $\frac{28\ \text{Μαρτίου}}{9\ \text{Ἀπριλίου}}$ 1847.

Περισπούδαστε Κύριέ μου,

Παρέλαβον παρὰ τῶν Κυρίων Λ. καὶ Ι. Ράλλη τὰ ὑπόλοιπα τῆς ὅλης ποσότητος μίαν ἡμέραν ὕστερον μετὰ τὴν ἐσχάτην πρὸς Ὑμᾶς ἐπιστολήν μου· μυρίας ἐς ἀεὶ μυρίας ὁμολογῶ χάριτας εἰς τὴν Ὑμετέραν φιλτάτην μοι κορυφήν. Ὡς ὀχληρὰς εἰς τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγενοῦς Ὑμῶν καρδίας δὲν ἐπαναλαμβάνω τὰς ἐκφράσεις τῆς βαθείας εὐγνωμοσύνης μου.

Σᾶς συγχαίρω διὰ τὸν προβιβασμόν Σας τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἡ

A. M. εὑηρεστήθη νὰ Σᾶς ἀποδώσῃ αὐτὴν τὴν δικαιοσύνην αὐθορμήτως et de son propre mouvement.

Ἐπειδὴ σᾶς ἐνδιαφέρουσιν ὡς υἱόν μου τὰ κατ' ἐμέ, Σᾶς ἀναγγέλλω μολονότι ἔπεται πρὸ πολλοῦ νὰ εἰδοποιήθητε, ὅτι ἡ θυγάτηρ μου Εὐφροσύνη συνεζεύχθη μετὰ τοῦ Στάμου Νάκου ἑνὸς ὡς ἠξεύρετε ἐκ τῶν πρώτων τῆς Λιβαδείας οἰκογενειῶν· συμπεραίνω ὅτι ἐγνωρίσατε τὸν νέον χρηματίσαντα ὑπάλληλον εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργεῖον· ἐγνωρίσατε μάλιστα καὶ τὸν πατέρα του, ὅταν ἦτον μέλος τῆς ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς· ὁ νέος ἐξελέγη ἀντιπρόσωπος τῆς Λιβαδείας εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, καὶ πρὸ δύο μηνῶν ἤδη ἐξελέχθη παμψηφεὶ δήμαρχος, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ τὴν δημαρχίαν.

Οὐχ ἧττον χαροποιὰν ἀγγελίαν κομίζω εἰς Ὑμᾶς καὶ τὴν εἰδοποίησιν τοῦ ἀῤῥαβῶνος τοῦ φιλτάτου υἱοῦ μου καὶ φίλου Σας Δημητράκη μετὰ τῆς πρωτοτόκου θυγατρὸς τοῦ Κυρ. Κωνσταντίνου Γ. Σούτζου ἐλθόντος ἐκ Κισνοβίου εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον (1).

Ὡς πατὴρ εὐχέτης
καὶ δοῦλος προθυμότατος
Ι. Ρίζος

---

(1) Πολλαὶ ἐπιστολαὶ ἐντελῶς ἰδιωτικοῦ χαρακτῆρος, εὑρεθεῖσαι ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ Βοϊνέσκου καὶ ὧν δὲν ἐθεωρήσαμεν ἐπιβαλλομένην τὴν δημοσιευσιν, περιέχουσι καὶ ἄλλας τινας εἰδήσεις, λίαν ἀραιάς, περὶ τοῦ πρὸ τοῦ 1847 κοινωνικοῦ βίου τῶν Ἀθηνῶν. Φίλος τις τοῦ Βοϊνέσκου παραστὰς εἰς τὸν γάμον τοῦ υἱοῦ τοῦ στρατηγοῦ Κολοκοτρώνη, Κολίνου, τελεσθέντα ἐν Ἀθήναις τέλος Ἰανουαρίου 1843 τῷ γράφει. «Il n'y a rien de nouveau ici, si ce n'est que le fils de Colocotronis s'est marié dimanche dernier. Il y avait près de cinq cents personnes d'invitées à la noce». Καὶ προσθέτει ἀκόμη: «Nous avons des bals à la Cour presque toutes les semaines, et voilà tout».

ΣΤ

40.—

Ο ΒΟΪΝΕΣΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ ΤΑΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ

ΣΥΣΤΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΡΙΖΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΗΓΕΜΟΝΑ ΜΟΛΔΑΥΙΑΣ

A Son Altesse le Prince Michel Stourdja.

Mon Prince,

Le Roi, Mon Auguste Maître, s'est plu à remplacer son Consul à Jassy, Mr Mano, en lui donnant pour successeur M^r^ le Major Voïnesco.

Cet officier supérieur joint aux qualités nécessaires à l exercice de ces fonctions importants, l'avantage d'être personnellement connu de V. A. et de jouir de son estime et de Sa bienveillance. Je prends la liberté de vous le recommander aussi, mon Prince, plus particulièrement et de prier V. A. de lui accorder l'appui dont il aura besoin pour remplir convenablement l'objet de sa mission.

Je prie V. A. de vouloir bien agréer l'expression de ma plus haute considération avec laquelle j'ai l'honneur d'être de V. A. le très humble et très obéissant serviteur.

Athènes le 4/16 Juin 1842.

J. Rizo

41.—

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΚΩΛΕΤΤΗ

A Monsieur Voïnesco Consul Gal de Grèce à Jassy.

Athènes le 20 Octobre 1844.

Mon cher Voïnesco,

Je vous fais envoyer par le courrier d'aujourd'hui cinq exemplaires des deux premiers numeros du «*Moniteur Grec*»(1) journal qui commence à se publier à Athènes. Il mérite votre attention, car il sera toujours bien informé et parfaitement inspiré. Je vous le recommande donc, et vous prie d'obtenir de vos amis le plus d'abonnements possible. Je désire vivement le succès de ce travail tant à cause des effets qui en doivent résulter pour le pays, que pour être utile à la personne qui le dirige, homme que j'estime et affectionne tout particulièrement. Vous le connaissez aussi du reste; c'st Mr Bertrand; il m'a demandé des recommandations pour mes amis et je les lui ai données de grand cœur; je ne doute pas un instant qu'à ma prière, mon cher Voïnesco, vous ne fassiez remplir une liste d'abonnements qne vous m'enverrez par le plus prochain courrier.

Je saisis cette occasion pour vous adresser l'assurance de mon amitié bien sincère et pour me rappeller à votre souvenir.

Votre bien affectionné

J. Colettis

(1) Ὁ «Moniteur Grec» ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἐν Ναυπλίῳ ὑπὸ τοῦ Γ. Δ. Σχινᾶ τῷ 1832, βραδύτερον δ' ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν ἔτει 1844 ὑπὸ τοῦ Μπερτράν.

42.—

Πρὸς τὸν Κύριον Βοϊνέσκον Ἑλληνικὸν Πρόξενον εἰς Ἰάσιον.

Ἀγαπητέ μοι,

Εἰς ἀπάντησιν τῶν τελευταίων γραμμάτων Σας, Σᾶς ἀποκρίνομαι, ὅτι εἶμαι πρόθυμος νὰ ἐνεργήσω μετὰ πολλῆς μου εὐχαριστήσεως, ὥστε νὰ δοθῇ ἡ βασιλικὴ χάρις εἰς τὸν ἡγεμονόπαιδα Δημήτριον Στούρζαν, ἀλλὰ Σᾶς παρατηρῶ ἰδιαιτέρως ὅτι τὸ νὰ δοθῇ εἰς τὸν ῥηθέντα ἡγεμονόπαιδα τὸ βασιλικὸν διάσημον, τὸ ὁποῖον μὲ σημειῆτε, εἶναι ὑπέρβασις τῆς βαθμολογίας τῶν διασήμων, καὶ ἑπομένως διὰ νὰ γίνῃ τοιαύτη τις ὑπέρβασις εὐλογοφανῶς ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῶσι σημαντικαί τινες προσφοραὶ εἰς τὰ ἐν Ἑλλάδι Ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα οἷον τὴν Ἑταιρείαν τῶν Ὡραίων τεχνῶν, τὸ Πανεπιστήμιον, τὸ καλλιτεχνικὸν σχολεῖον κ.τ.λ.

Τῇ 12 Μαρτίου 1846 Ἀθῆναι.

Σᾶς κατασπάζομαι
Ι. Κωλέττης

43.—

Ἀγαπητέ μοι!

Ἔλαβον τὰ γράμματά Σας, καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἀνέγνωσα αὐτά· εἰς ἀπόκρισιν δὲ Σᾶς ἐκφράζομαι τὴν εὐαρέσκειάν μου, καὶ τὸν δίκαιον ἔπαινον διὰ τὴν ὁποίαν ἐδείξατε ἔμφρονα διαγωγὴν ὡς πρὸς τὰ πράγματα τῆς παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἐκπληροῖτε προξενικὰ καθήκοντα Ἡγεμονίας σύμφωνα μὲ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἐπιθυμούσης ἐνθέρμως τὴν ἁπανταχοῦ διατήρησιν καὶ παγίωσιν τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως· ἐκφραζόμενος δὲ πρὸς Ὑμᾶς τὴν περὶ τούτου ἄκραν εὐχαρίστησίν μου, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπισήμως ὡς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως θέλω ἐκφράσει, Σᾶς παραγγέλλω, καὶ Σᾶς προτρέπω ἐνταυτῷ τὴν αὐτὴν νὰ ἀκολουθῆτε πολιτικήν, συντρέχων ὅλαις δυνάμεσιν ἐν ὀνόματι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὡς ἀντιπρόσωπος Αὐτῆς πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν ἡγεμο-

νικῶν τοῦ τόπου τούτου δικαιωμάτων, καὶ συντελῶν τὸ κατὰ δύναμιν πρὸς διατήρησιν τῆς κατὰ τὸν τόπον τοῦτον ἡσυχίας καὶ τάξεως· ἡ εὐμένεια τοῦ ἡγεμόνος ὑπὲρ τοῦ αὐτόθι Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου καὶ ἡ φιλοφροσύνη τῆς Α. Ὑψηλότητος πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον, αἰσθήματα ἐκπεμπόμενα ἀπὸ ὀρθοδόξου ἡγεμόνος Ἑλληνικὴν καρδίαν ἔχοντος, δὲν ἦτο δυνατὸν βέβαια εἰμὴ καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ εὐαρεστήσωσι καὶ πάντα Ἕλληνα εἰς εὐγνωμοσύνην νὰ διεγείρωσι. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ προσφέρητε εἰς τὸν ἡγεμόνα τὰς προσκυνήσεις μου, διαβεβαιοῦντες τὴν Α. Ὑψηλότητα, ὅτι καιροφυλακτῶ νὰ ἐπιτύχω καταλληλοτέραν περίστασιν διὰ νὰ διακηρύξω, καὶ διατρανώσω καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τῶν Βουλῶν τὰ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου εὐμενῆ φρονήματα τῆς Α. Ὑψηλότητος. Ἐπιθυμῶ δὲ νὰ λάβω ἀφθονωτέραν πρὸς τοῦτο ὕλην ἐντὸς τῆς διαρκούσης βουλευτικῆς συνόδου πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν μου ταύτην.

Τῇ 12ῃ Μαρτίου 1846 Ἀθῆναι.

Σᾶς κατασπάζομαι
Ι. Κωλέττης

44.— ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΤΗΣ ΒΛΑΧΙΑΣ

Λαμβάνω τὸ θάῤῥος νὰ συστήσω τῷ εὐγενεῖ κυρίῳ γενικῷ Προξένῳ τῆς Ἑλλάδος τὸ ἐμπερίκλειστον διὰ τὴν Μεγαλειοτάτην Βασίλισσαν, παρακαλῶν νὰ εὐδοκήσῃ νὰ τὸ διευθύνῃ ἀσφαλῶς, καὶ νὰ δεχθῇ ἐν ταυτῷ τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἰδιαιτέρας ὑπολήψεώς μου.

Τῇ 9ῃ/21 Νοεμβρ.

Στίρβαις

Ἐπευδοκήσατε φίλε, νὰ περάσητε δι' ἓν λεπτὸν εἰς τοῦ Ποστελνιτζίου (1), ὅπου εὑρίσκομαι.

Τετράδη. *Στίρβαις* (2)

(1) Τὸ *Ποστελνίτσιον*, ἀνάλογον πρὸς τὸ Foreign-office, τὸ κατάστημα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

(2) Διατηρῶ τὴν ὀρθογραφίαν αὐτοῦ τούτου τοῦ ἡγεμόνος ἑλληνιστὶ γρά-

45.—

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥ ΚΛΕΟΜΕΝΟΥΣ

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρ. Κύριον Γ. Βοϊνέσκον Πρόξενον Μολδαυΐας κ. τ. λ.

Εἰς Ἰάσιον.

Τῇ 14 Ἰουλίου 1846: Ἀθῆναι.

Ἀδελφέ μου!

Μὲ συγκίνησιν ψυχῆς ἀνέγνωσα τὴν ἀπὸ 24 Μαΐου ἐγκάρδιον ἀπάντησίν σας, πλήρη τῳόντι ἀκραιφνῶν αἰσθημάτων πατριωτισμοῦ καὶ φιλίας. Ἐὰν δὲν εἶχα τὴν εὐτυχίαν νὰ σᾶς γνωρίζω ἤθελα εἰπῇ, ὅτι πρέπει τις νὰ ᾖναι μακρὰν τῆς πατρίδος διὰ νὰ πνέῃ τοιαῦτα αἰσθήματα, ὁποῖα κατὰ δυστυχίαν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος σήμερον σπανίως ἢ διόλου ἀπαντῶνται. Καὶ τῳόντι τίποτε δὲν μᾶς ἔμεινε γλυκύτερον σήμερον, εἰμὴ ν' ἀναπολῶμεν τοὺς παρελθόντας ἐκείνους εὐτυχεῖς καιρούς, καθ' οὓς καὶ ἐν μέσῳ τῶν μεγαλειτέρων κακουχιῶν, ἀνεπτερούμεθα ἀπὸ τὰς πλέον εὐγενεῖς καὶ ὑψηλὰς ἰδέας. Ὀλίγοι διεσώθησαν ἐκ τοῦ ἐπελθόντος ὕστερον κατακλυσμοῦ τῆς διαφθορᾶς, καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων εἶσθε εἷς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐξηρέθητε καὶ ἀπὸ τὰς συνεπείας τῆς σταθερότητος καὶ τῆς εἰλικρινείας τοῦ χαρακτῆρος σας.

Ὑπηρετεῖτε τὴν πατρίδα πρὸ τεσσάρων ἐτῶν καὶ μὲ ἀφοσίωσιν καὶ μὲ μεγάλας ἰδίας θυσίας σας ὡς τὴν ὑπηρετήσατε πάν-

φοντος, οὗ τὸ ὄνομα ἐν τούτοις ρουμανιστὶ συνήθως γράφεται Stirbeĭ καὶ γαλλιστὶ Stirbey. Ὁ Βοϊνέσκος διορισθεὶς τὸ πρῶτον ἐν Μολδαυΐᾳ τῷ 1842 εὗρεν ἐν αὐτῇ ἡγεμόνα τὸν Μιχαὴλ Στούρζαν (Stourdza), ὅταν δὲ διωρίσθη βραδύτερον καὶ παρὰ ταῖς δύο αὐλαῖς συγχρόνως, εὗρεν ἐν μὲν τῇ Βλαχίᾳ τὸν ἀνωτέρω Stirbey (Barbo) ἐν δὲ τῇ Μολδαυΐᾳ τὸν Γρηγόριον Γκίκαν, οἵτινες εἶχον ἀνακηρυχθῇ κοινῇ ἀποφάσει Ρωσσίας καὶ Τουρκίας μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Μπαλτᾶ-Λιμὰν, 1 Μαΐου 1849. (Ὅρ. τὰ περὶ τῶν ἡγεμόνων τούτων ἐν Frédéric Damé, *Histoire de la Roumanie contemporaine*, depuis l'avénement des princes indigènes jusqu'à nos jours (1822-1900) Paris 1900 καὶ A. Ubicini, *Provinces d'origine Roumaine*, Paris, 1856).

τοτε· ὅλα ταῦτα ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν καλῶς τὰ γνωρίζω, καὶ διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸ «*Ἄστρον τῆς Ἀνατολῆς*», καί τοι εὑρισκόμενος ἔρημος μακρὰν εἰς ξένην γῆν, καὶ εἰς τὸν «*Θρίαμβον*» (1) ἔπειτα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς πατρίδος, ἀπὸ αἴσθημα πρὸς τὴν δικαιοσύνην ἐξέφρασα τὰς ὑπὲρ Ὑμῶν ἀληθεῖς ἰδέας μου, μ' ὅλην τὴν ἐκ τούτου κατ' ἐμοῦ καταφορὰν τῶν διεφθαρμένων, καὶ ηὐχήθην πάντοτε νὰ εἶχα μιμητάς, οἵτινες νὰ σέβωνται εἰλικρινῶς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην.

Κρούετε ὅλων τὰς θύρας καὶ δὲν ἀπαντᾶτε ἀκρόασιν· τοῦτο εἶναι λυπηρὸν φαινόμενον τῆς παρούσης ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ ποταπὴ ἰδιοτέλεια τοῦ ἀναστατωθέντος τούτου κόσμου κατέλαβε τὸν τόπον τῶν γενικῶν αἰσθημάτων· ὅλοι βλέπουσιν ἐμπρός των μόνον, καὶ δὲν γνωρίζουσιν οὐδὲ τὸν τρόπον τοῦ νὰ ὠφεληθῶσι βαδίζοντες εὐρυχωροτέραν ὁδόν· οὕτω περιεπλέχθην καὶ ἐγὼ μόλις ἔφθασα· αὐθημερὸν μὲ ὑπεχρέωσαν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ «*Θριάμβου*» καὶ μολονότι κοινῶς ὁμολογοῦσι τὴν ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν τῆς ἐργασίας μου, καὶ μολονότι εἶμαι καθ' ἑκάστην ἐμπρός των, ἡ τυφλὴ ἰδιοτέλεια τοὺς ἔκαμε νὰ μὲ ἀφίνωσιν ἐκτεθειμένον εἰς τοσαύτας δαπάνας καὶ εἰς τοσοῦτον χρέος· πολὺ ὀλιγώτερον λοιπὸν πρέπει νὰ παραπονῆσθε ἡ εὐγενεία σας, ὅστις εἶσθε μακράν. Τὴν πρὸς τὸν Κύριον Κωλέττην γραφήν σας τῷ ἀνέγνωσα ὁ ἴδιος, καὶ ἤλθομεν κατ' ἐπανάληψιν εἰς ἐξηγήσεις περὶ Ὑμῶν καὶ περὶ τῶν αὐτόθι· τῷ ἐδιηγήθην καὶ τὰ περιεχόμενα τῆς πρὸς ἐμὲ ἐπιστολῆς Σας· ὁ Κύριος Κωλέττης εἶναι εἰς ἄκρον εὐχαριστημένος ἐκ μέρους σας, καὶ σώζει τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα πρὸς Ὑμᾶς αἰσθήματα. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν ἐπασχολεῖ ὅλην τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ οὐδὲ καιρὸς τῇ μένει, οὐδὲ αἱ περι-

(1) Πλήρης ὁ τίτλος τῆς ἐφημερίδος εἶναι «Θρίαμβος τοῦ Συντάγματος». Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Μαΐου 1845 καὶ ὁ τελευταῖος τῇ 17 Δεκεμβρίου 1848. Ὁ Κλεομένης (Οἰκονόμου) παλαιὸς ἀξιωματικὸς τῶν χιλιαρχιῶν, ἐνθουσιώδης ὀπαδὸς τοῦ Κωλέττη πρὸς ὑποστήριξιν τῆς πολιτικῆς τοῦ ὁποίου ἵδρυσε τὸν «*Θρίαμβον*», ἐδημοσιογράφει πρὶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Τὸ «Ἄστρον τῆς Ἀνατολῆς» ἐξέδωκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐν τῷ «*Θριάμβῳ*» δημοσιεύονται οἱ λόγοι τοῦ Κωλέττη. Ὁ δημοσιογραφικὸς ἀγὼν διεξάγεται ὑπ' αὐτοῦ μετ' ἀπιστεύτου βιαιότητος.

στάσεις ἐπιτρέπουσι νὰ στρέψῃ ἀκόμη τὴν προσοχήν της εἰς τὰ ἔξω. Ἕνεκα τούτου ὑποφέρετε, καὶ εἶναι ἐπόμενον νὰ ὑποφέρητε ἀκόμη· καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὴν εὐγενείαν σας, ὅστις κυρίως πάσχετε, ἐνῷ ἄλλοι ὠφελοῦνται ἐκ τῆς τοιαύτης ἀδρανείας τῶν πραγμάτων θέλει κατορθωθῇ νὰ λάβῃ μέτρον συντομώτερον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀφοῦ κλείσωσιν αἱ Βουλαί, καθότι ἡ ῥαδιουργία ἀκάματος προξενεῖ πολλοὺς περισπασμούς, τοὺς ὁποίους ἑκάστοτε ἔχει τὴν προσοχήν του ὁ Κύριος Κωλέττης διὰ νὰ διαλύῃ ὅπως διέλθῃ καὶ αὐτὴν τὴν σύνοδον, χωρὶς νὰ καταφύγῃ εἰς δραστήρια μέσα. Διὰ τοῦτο τόσον περὶ τῆς ἀνακουφίσεώς σας ὡς πρὸς τὰς δαπάνας σας, καθὼς καὶ περὶ τῆς ἱκανοποιήσεως τῆς φιλοτιμίας σας, τότε ἐπιφυλαττόμεθα διὰ νὰ ἐνεργηθῇ ὅ,τι πρέπει, καθότι κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἀπέναντι τῶν ἀπλήστων ἀξιώσεων ὅλων αἱ περιστάσεις ὑπαγόρευσαν γενικὸν τὸ μέτρον τῆς ἀποχῆς. Ἂς ὑπομένωμεν ἡμεῖς παρὰ πάντα ἄλλον ὡς τῆς οἰκογενείας μέλη. Θὰ ἔλθῃ ὁ κατάλληλος καιρός. Ἔχω ἐνδόμυχον πεποίθησιν περὶ τῆς μακρᾶς διαρκείας τοῦ Κωλέττου εἰς τὰ πράγματα, καθότι τοιαύτη εἶναι ἡ φύσις αὐτῶν εἰς τὴν συνταγματικὴν αὐτὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἔκπαλαι ἰσχυρὸς ὡς γνωρίζετε, ἀνέπτυξεν ἤδη τεραστίαν ἱκανότητα· ὡμιλήσαμεν καὶ περὶ τῶν παρασήμων τοῦ υἱοῦ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν δύο προξένων τῆς Ρωσσίας καὶ Αὐστρίας, μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι περὶ τούτων ἔμελλε νὰ λάβῃ ταχύτερον μέτρον, ὅπου τῷ ὑπένυξα καὶ ὡς πρέπει καὶ ὡς συμφέρον νὰ συμπεριληφθῇ συνάμα καὶ τὸ Ὑμέτερον. Εἰς τὴν πρὸς τὸν Κύριον Κωλέττην ἐπιστολήν σας, ἀφοῦ ἐξηγήσατε τὰς αὐτάς, ἃς ἐξηγήσατε καὶ πρὸς ἐμὲ ἀληθεῖς δυσκολίας ὡς πρὸς τὴν αὐτόθι διάδοσιν τοῦ «*Θριάμβου*», εἶδα μὲ ἔκπληξίν μου νὰ λέγητε, ὅτι θέλετε ἀναδεχθῇ τὰς 30 συνδρομὰς εἰς βάρος σας μόνος. Ὁ Κ. Κωλέττης εἰς τοῦτο δὲν εἶπε τίποτε, ἂν καὶ προενόει ἴσως, ὅτι ἔμελλε τὸ πρᾶγμα ν' ἀποβῇ σχεδὸν οὕτω· ἀλλὰ τὸ κατ' ἐμὲ γνωρίζων τὰς ἰδιαιτέρας περιστάσεις σας δὲν ἠδυνήθην ν' ἀποδεχθῶ τὴν ἀπόφασίν σας ταύτην, ἥτις ἄλλως δεικνύει τὰ ἔνθερμα αἰσθήματά σας καὶ πρὸς τὸν Κύριον Κωλέττην καὶ πρὸς ἐμέ· διὰ τοῦτο, χωρὶς κἂν νὰ εἰπῶ τίποτε εἰς τὸν Κύριον Κωλέττην, θέλω σᾶς διευθύνει τοῦ λοιποῦ δεκαπέντε σώματα μόνον

καὶ περὶ τῆς διαδόσεως αὐτῶν φροντίσατε πλέον ὅπως δυνηθῆτε. Ἐὰν ἐτυγχάνετε εἰς θέσιν ὡς πρέπει δὲν σᾶς ἐφειδόμην ἐπειδὴ ἠξεύρω τὴν γενναιοψυχίαν σας· ἀλλ' αἱ στενοχωρίαι ἀπέναντι στενοχωριῶν σιωπῶσι (1).

Ἐξακολουθεῖτε νὰ εἶσθε ὑπομονητικός, καὶ μὴν ἀμφιβάλλετε, ὅτι θέλει γενῆ ἐγκαίρως πᾶσα ἐνέργεια πρὸς ἀνακούφισίν σας. Ὑπομένοντες ὑπηρετεῖτε τὴν πατρίδα· πολλοὶ ἀγύρται ἐποφθαλμιῶσι τὴν θέσιν σας καὶ παντοιοτρόπως ἐνεργοῦσι καθ' Ὑμῶν· ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριος Κωλέττης καὶ οἱ φίλοι σας αἰσθάνονται ὁπόσον εἶσθε ἀναγκαῖος αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν τείνοντες πρέπει νὰ ὑπομένωμεν ὅλοι.

Τὰ πράγματά μας βαδίζουσιν ἀσφαλῶς· ἤδη συζητεῖται δραστηρίως ὁ προϋπολογισμός, μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὁποίου θέλουσι κλεισθῆ αἱ Βουλαί, διὰ νὰ δυνηθῇ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐργασθῇ ὡς πρέπει.

Διατελῶ μὲ ὅλον τὸ σέβας
καὶ τὴν ἐγκάρδιον ἀγάπην
ὡς ἀδελφός σας
Κλεομένης

46.—

ΒΛΑΧΟΥΤΣΗΣ ΠΡΟΣ ΒΟΪΝΕΣΚΟΝ (2)

Μεγάτιμε καὶ τρισεπέραστε φίλε,

Ἐξ ὅσων ἀλλεπαλλήλως ἔγραψα, ἀναμένω σήμερον γράμμα σας μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν δικαίων παρακλήσεών μου· εἴθε νὰ ἀπαλλαγῶ ἅπαξ ταύτης τῆς ἧς ὑπέφερον καὶ ὑποφέρω πρὸ τόσου καιροῦ ταραχῆς καὶ θλίψεως· ἐξήντλησα ὅσα εἶχον νὰ εἰπῶ, καὶ περιττὸν πλέον νὰ εἰπῶ ὅσα εὐκόλως ἐννοεῖτε.

Λυποῦμαι ἀκούων τ' ἀδόμενα κατὰ τῆς εὐγενείας σας· λέγεται ὅτι

(1) Ὁ Βοϊνέσκος φαίνεται ὑποστὰς ζημίας κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος εἰς τὰ κτήματά του, ἦτο δ' ἠναγκασμένος ν' ἀντιμετωπίζῃ ὅπως ἠδύνατο τὴν ἀφόρητον πολυτέλειαν τῆς αὐλῆς καὶ τῶν βογιάρων.

(2) Αἱ δύο ἑπόμεναι ἐπιστολαὶ καὶ τὸ ἔγγραφον τοῦ Κωλέττη ἀνάγονται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, τὰς ἐναντίον τοῦ Βοϊνέσκου προσβολὰς τοῦ Μολδαυοῦ ὑπηκόου Σακελλαρίου.

ἔχοντες τὴν εὐνοϊκὴν τοῦ Ἡγεμόνος διάθεσιν, φέρεσθε περιφρονητικῶς πρὸς τοὺς Ἄρχοντας τοῦ Τόπου· ὁ Γκίκας φαίνεται ὁ πρῶτος ἐχθρός σας καὶ ὁ δεινὸς κατήγορος· ὡς εἰλικρινὴς φίλος σας λυποῦμαι διὰ ταῦτα, καὶ μ' ὅλον ὅτι εἶναι ἐχθρικαὶ συκοφαντίαι, ἐπεθύμουν νὰ μὴ συμβαίνωσι δυσάρεστα, ἢ νὰ θεραπεύωνται συμβιβαζόμενα, διὰ νὰ μὴ διαδίδωνται κακαὶ φῆμαι· ὕστερον πανταχοῦ ὑπάρχουσι χαιρέκακοι καὶ πειρασμοὶ ἀρεσκόμενοι εἰς ῥαδιουργίας.

Ἂν ἐπιτύχῃ ὁ φίλτατός μου, ἡ οἰκογένειά μου ἐπὶ ζωῆς θέλει εὐγνωμονεῖ πρὸς τὴν εὐγένειάν σας, τὸν οὕτως εἰλικρινῆ φίλον, τὸν εὐαίσθητον καὶ ὑπὲρ πάντα στενὸν συγγενῆ εὐσυμπαθῆ καὶ καλοθελήτην.

Κύριος οἶδε πῶς ἠκούσθη καὶ διεφημίσθη ὁ εἰς Λονδῖνον διορισμὸς τοῦ Πρίγκηπος Α. Καλλιμάχη.

Τῇ 23 Ἰουλίου . . . .

Διατελῶ ἰσοβίως
ἀδελφός, φίλος καὶ δοῦλος
Κ. Βλαχούτσης

47.—

ΑΥΘΕΝΤΟΥ ΜΠΑΛΣΑ ΑΝΘΗΓΕΜΟΝΟΣ (1)

Ἰάσιον τὴν 6 Ἰανουαρ. 1847.

Ἀκριβέ μου φίλε Κύριε Βοϊνέσκο,

Πρὶν ἤδη λάβω τὴν διὰ τοῦ Κ. Κυριακοῦ σταλεῖσαν μοι Ὑμετέραν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ ἐν ἐκτάσει περὶ τῶν λαβόντων δυστυχῶς χώραν ἐπραγματεύθητε, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰ ἀναφερθέντα μοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου τηλεγραφικῶς διέταξα τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν, ἵνα ἐνεργήσῃ τὰ εἰκότα πρὸς πλήρη Ὑμῶν ἱκανοποίησιν. Ἐστὲ βέβαιος φίλε Κύριε Βοϊνέσκο, ὅτι δὲν θέλω ποτὲ ἀνεχθῆν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου νὰ προσβληθῇ φίλος μου παλαιὸς καὶ φίλος οἷος Ὑμεῖς· μολονότι καθῆκον μου σήμερον εἶναι νὰ ἀπονέμω δικαιοσύνην εἰς ἕκαστον δικαιούμενον νὰ αἰτήσῃ αὐτήν.

(1) Ἡ ἐπιστολὴ εἶναι γεγραμμένη ἑλληνιστὶ ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος.

Τὸ δυστυχὲς τοῦτο περιστατικόν, ὡς Ὑμεῖς τὸ ἐχαρακτηρήσατε, καὶ ὡς ἀναντιῤῥήτως δεῖ ἔχειν, μὲ ἐλύπησεν καὶ μὲ δυσηρέστησεν ὑπερβολικά. Σᾶς λέγω λοιπὸν ἐπαναληπτικῶς, ὅτι θέλετε πληρέστατα ἱκανοποιηθῇ. Ἐζητήθησαν πρὸς τὸ παρὸν καὶ κατὰ τὴν τάξιν, ἐξηγήσεις τινὲς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπὸ τὴν ἱσπραβνιτσίαν (1)· τούτων ἀφιχθεισῶν θέλουσι πάραυτα διαταχθῆ τὰ περαιτέρω.

Ὑγειαίνετε φίλε Κ. Βοϊνέσκο, καὶ μὴ ἀμφιβάλλετε περὶ τῆς ἀπαραμειώτου ἀγάπης καὶ τῶν φιλικῶν αἰσθημάτων μου, ἅτινα σώζω πρὸς Ὑμᾶς. Ἐπωφελούμενος δὲ τῆς περιστάσεως, καίτοι δυσαρέστου, Σᾶς ἐναγκαλίζομαι νοερῶς καὶ διατελῶ

Προθυμότατος φίλος Σας
Θεόδωρος Ν. Μπάλσας
(ἀνθηγεμὼν)

Αριθ. 4340. 48.—

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ ἐπὶ τοῦ Βασ. Οἴκου καὶ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων Ὑπουργεῖον Πρὸς τὸν Ἀντισυνταγματάρχην Κύριον Βοϊνέσκον Πρόξενον τῆς Α. Μεγαλειότητος εἰς Ἰάσιον.

Διεξήλθομεν τὰ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμὸν 1422 ἀναφορᾷ σας διαλαμβανόμενα καὶ εἴδομεν εὐχαρίστως ὅτι τὰ εἰς Ὑμᾶς παρὰ τοῦ Κυρίου Τριανταφύλλου Σακελλαρίου προσαπτόμενα εἰσὶ πάντῃ ἀνυπόστατα.—Ὡς πρὸς τὴν ἱκανοποίησιν ἥτις σᾶς ὀφείλεται διὰ τὰς προσβαλὰς ταύτας παρὰ τοῦ ῥηθέντος Τριανταφύλλου Σακελλαρίου, ἐπειδὴ οὗτος εἶναι, ὡς παριστᾶτε, Μολδαυὸς ὑπήκοος, δύνασθε νὰ ἐνεργήσετε πρὸς τοῦτο αὐτόθι ὅ,τι οἱ ἐγχώριοι νόμοι ἐπιτρέπουσιν.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 13/25 Φεβρουαρίου 1847.

Ὁ Ὑπουργὸς
Ι. Κωλέττης

(1) Τὸ νομαρχεῖον.

49.—

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΟΘΩΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΗΓΕΜΟΝΑ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΥΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΟΥΡΖΑΝ(1)

: Ἡ ἐπιστολὴ τὴν ὁποίαν ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης Μᾶς ἔπεμψε πρό τινος ὅπως γνωστοποιήσῃ Ἡμῖν τὴν ἐξιδιασμένην εὐχαρίστησίν Της διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά του ὁ κατὰ τὴν Ἡγεμονίαν Της Ἡμέτερος Πρόξενος ἐπέφερε διπλῆν καὶ εἰς Ἡμᾶς τὴν εὐχαρίστησιν, τὸ μὲν δι' ὅσα ὑπὲρ ἀνωτέρου ὑπαλλήλου τῆς Ἡμετέρας Κυβερνήσεως ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης ἐξεφράσατο, τὸ δὲ διὰ τὰς ὑπ' Αὐτῆς κατ' ἐπανάληψιν διδομένας διαβεβαιώσεις περὶ τῶν ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς προόδου τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου κατὰ τὴν Ἡγεμονίαν Της προσπαθειῶν της.

Ἐπεφυλαττόμεθα δέ, ἀπαντῶντες εἰς τὴν πρὸς Ἡμᾶς ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος, νὰ δώσωμεν Αὐτῇ συγχρόνως δεῖγμα τῆς ἀξίας ἣν ἀποδίδομεν εἰς τὴν σύστασίν της. Εὐδοκήσαντες ὅθεν νὰ χαρακτηρίσωμεν κατὰ τὴν 25 τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου Ἀντισυνταγματάρχην τὸν ἤδη ἐν Ἰασίῳ Ἡμ. Πρόξενον Ταγματάρχην Κύριον Γ. Βοϊνέσκον, σπεύδομεν νὰ γνωστοποιήσωμεν τοῦτο τῇ Ὑμετέρᾳ Ὑψηλότητι, παρατηροῦντες ὅτι προετράπημεν ἰδίως εἰς τὴν ὑπὲρ τοῦ Κυρίου Βοϊνέσκου ἀπόφασίν Μας ταύτην ἐκ τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ συστάσεώς Της καὶ ἐκ τῶν ἐκδουλεύσεων ἃς εὐτύχησε νὰ εὑρεθῇ εἰς θέσιν νὰ Τῇ προσφέρῃ.

Παρακαλοῦμεν ἐπὶ τούτοις τὸν Ὕψιστον νὰ διατηρῇ τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα, ὑπὸ τὴν θείαν καὶ ἁγίαν αὐτοῦ σκέπην.

Ἀθῆναι τὴν α΄ Φευρουαρίου 1847.

Ὄθων

(1) Ἡ πρὸς τὸν Ἡγεμόνα ἐπιστολὴ εἶναι ἑλληνιστὶ γεγραμμένη.

50.—

ΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΜΟΥΣΟΥΡΟΥ(1)

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΒΟΪΝΕΣΚΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΩΛΕΤΤΗΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΡΗΞΕΩΣ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Τὴν 4 Αὐγ. 1847.

Ἐξοχώτατε,

Καθ' ὃν καιρὸν ἔφθασεν εἰς Ἰάσιον ὁ ὑπουργικὸς γραμματεὺς Κύριος Σακελλαρίδης, εἶχον μεταβῆ μετὰ τῆς πασχούσης συζύγου μου εἰς τὰ λουτρὰ τῶν Ὀκνῶν (2) διὰ νὰ εὕρῃ θεραπείαν τινὰ μὲ τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Ἅμα ὁ Κύριος Σακελλαρίδης μὲ εἰδοποίησεν ὅτι εἶναι ἐπιφορτισμένος παρὰ τοῦ Βασιλικοῦ Ὑπουργείου μὲ ὑπηρεσίαν ἀφορῶσαν τὰ διατρέξαντα μεταξὺ τῶν Προξενείων Ἰασίου καὶ Γαλατζίου καὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ Κυρίου Γ. Σούτζου, ἔσπευσα νὰ ἐπιστρέψω εἰς Ἰάσιον διὰ νὰ συμμορφωθῶ μὲ τὴν διαταγὴν τοῦ Βασιλικοῦ Ὑπουργείου, συγχρόνως ἔλαβον ἔγγραφον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμπορικοῦ γραφείου Ἡμῶν διὰ τοῦ ὁποίου μὲ εἰδοποιεῖ ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα διέταξεν τὴν παῦσιν τῶν σχέσεών της μὲ τὰ Ἑλληνικὰ Προξενεῖα, καθ' ὅλον τὸ κράτος Αὐτῆς, καὶ μὲ προσκαλεῖ νὰ παραδώσω ἄνευ ἀναβολῆς τὴν προστασίαν τῶν ὑπηκόων Ἑλλήνων εἰς τοὺς Κυρίους Προξένους τῶν τριῶν Προστατίδων Δυνάμεων. Δὲν ἐνέκρινον νὰ ἐνεργήσω τὴν πρόσκλησιν ταύτην ὡς ἀντιβαίνουσαν εἰς τὰς διαταγὰς καὶ ὁδηγίας τοῦ Βοῦ Ὑπουργείου, ἀλλὰ νὰ περιμείνω νὰ ἰδῶ

(1) Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1847 ἡ ἐκ τοῦ ἐπεισοδίου Μουσούρου ῥῆξις εὑρηται εἰς τὸ ὀξύτατον αὐτῆς σημεῖον καὶ ἡ Πύλη ἐπιβάλλει εἰς τὰς ὑποτελεῖς αὐτῇ παραδουναβίους Ἡγεμονίας τὴν διακοπὴν τῶν σχέσεων μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ἀαλῆς ἐζήτει παρὰ τοῦ Κωλέττη νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτοπροσώπως τὸν πρέσβυν τοῦ Σουλτάνου καὶ νὰ ἐκφράσῃ αὐτῷ τὴν λύπην του περὶ τῶν συμβάντων «ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως». Ὅρ. *Τὰ κατὰ Μουσοῦρον ἢ Ἑλληνοτουρκικὴ Διαφορά*.—Affaire Musurus ou le Differend Greco-Turc.— Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπ. Κ. Ἀντωνιάδου. 1847.

(2) Ἐννοεῖ τὴν Târgu-Ocna, διαμέρισμα Bacău ἢ Ocnele-Mari ἐν Vâlcea, ἔνθα καὶ τὰ ρουμανικὰ ἁλατωρυχεῖα.

ποῖον μέτρον θὰ λάβῃ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἡ Α. Υ. ὁ Ἡγεμών. Ἐπὶ τούτου ἔλαβον μίαν συνέντευξιν μετὰ τῆς Α. Υ. διὰ νὰ γνωρίσω τὸ φρόνημα καὶ τὸν σκοπὸν Αὐτῆς. Εἰς τὴν συνομιλίαν ταύτην ὁ Ἡγεμὼν μ' ἐφανέρωσεν ὅτι ἔλαβεν πρόσκλησιν παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας νὰ παύσῃ τὰς σχέσεις του μὲ τὰς κατὰ τὴν Ἡγεμονίαν του Προξενικὰς Ἑλληνικὰς ἀρχάς, ἀλλ' ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ βραδύνῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον καιρὸν εἰς τὸ νὰ φέρῃ εἰς ἐκτέλεσιν τὴν πρόσκλησιν ταύτην, ὠφελούμενος καὶ ἀπὸ τὰς ἀντιφάσεις ἃς ἀπήντησεν εἰς τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἔγγραφα. Αἱ ἀντιφάσεις εἶναι αἱ ἀκόλουθοι: Ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα προσκαλοῦσα τὸν Ἡγεμόνα νὰ παύσῃ τὰς σχέσεις του μὲ τὸ Προξενεῖον, ἐπισυνάπτει καὶ σχέδιον διακοινώσεως, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ διευθύνῃ εἰς τὸ Προξενεῖον· καὶ εἰς μὲν τὴν πρόσκλησιν λέγει ὅτι οἱ ὑπήκοι Ἕλληνες μένουν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν τριῶν Συμμάχων Δυνάμεων, εἰς δὲ τὸ σχέδιον τῆς διακοινώσεως, ὅτι οἱ ὑπήκοοι μένουν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν· ἐξ αὐτῆς τῆς ἀντιφάσεως ὠφελούμενος ὁ Ἡγεμὼν ἐζήτησε νέας ὁδηγίας καὶ παρέσιησεν εἰς τὴν Πόρταν ὅτι δὲν δύναται νὰ διευθύνῃ εἰς τὸ Προξενεῖον διακοίνωσιν τοιαύτην, ὡς τὸ σχέδιον ὅπερ ἔλαβε, διότι, καθ' ἃς ἔλαβε πληροφορίας, τὸ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον ἔχει ὁδηγίας νὰ ζητήσῃ, εἰς τοιούτην περίστασιν, τὴν προστασίαν τῶν Προξένων τῶν τριῶν Συμμάχων Δυνάμεων, ἐπομένως, ἕνεκα τῆς διακοινώσεως ταύτης, θὰ εὑρεθῇ εἰς ἀντίκρουσιν μὲ τοὺς εἰρημένους Κυρίους Προξένους, καὶ εἰς πολλὰ δυσάρεστον θέσιν. Ὅθεν ζητεῖ νέας καὶ σαφεστέρας ὁδηγίας· τὰς παρατηρήσεις ταύτας διηύθυνεν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρομείου.

Ἐν τοσούτῳ ἡ Α. Υ. διὰ νὰ κερδίσῃ περισσότερον καιρόν, ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ μίαν περιοδείαν μέχρι τῶν συνόρων ὅπου διαχωρίζουν τὰς δύο Ἡγεμονίας ἐπὶ προφάσει νὰ λάβῃ προφυλακτικὰ μέτρα διὰ τὴν ἐπιπολάζουσαν ἐπιζωοτίαν εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ νὰ προφυλάξῃ τὴν Ἡγεμονίαν του ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ταύτην. Ἀπὸ ἐκεῖ θέλει μεταβῇ διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ διάφορα ὑποστατικά του. Ὅλη αὐτὴ ἡ περιοδεία θὰ διαρκέσῃ ἕνα περίπου μῆνα, καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἐλπίζει καὶ ἂν λάβῃ διάλυσιν ἀπὸ

τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ εὕρῃ καὶ ἄλλα μέσα ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας· μὲ εἶπεν πρὸς τούτοις ὅτι περιμένει νὰ ἰδῇ τί θὰ κάμῃ ὁ Ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, διὰ νὰ μὴν εὑρεθοῦν εἰς ἀντίφασιν ἀμφότεροι.

Ταῦτα πάντα μ' ἐπαρεκάλεσε ἡ Α. Υ. νὰ τὰ ἐκθέσω ἰδιαιτέρως, καὶ ὄχι ἐπισήμως εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, καὶ νὰ Σᾶς παρακαλέσω ἀπὸ μέρους Αὐτῆς, νὰ τὰ θέσητε ὑπ' ὄψιν μόνον τῆς Α. Μ. τοῦ μυριοσεβάστου Ἡμῶν Βασιλέως καὶ Κυρίου, καὶ νὰ μὴ γείνουν γνωστὰ εἰς ἄλλον τινά, διὰ νὰ μὴ δημοσιευθῶσι καὶ ἐπιφέρουν ἑπομένως περισπασμοὺς εἰς τὴν Α. Υ.

Καθ' ἃς ὅμως ἔλαβον πληροφορίας, ἀλλ' ὄχι θετικάς, ὁ Ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας ἐζήτησε διάλυσιν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Πετρουπόλεως, καὶ στοχάζομαι ὅτι τὸ ἔκαμε καὶ ὁ ἐνταῦθα ἡγεμονεύων· δὲν μὲ τὸ εἶπεν ῥητῶς, ἀλλ' εἰς τὴν συνομιλίαν μας μὲ ἠρώτησεν ἂν στοχάζομαι ἐγὼ ὅτι εἶναι καλὸν νὰ γράψῃ περὶ τούτου εἰς τὴν Πετρούπολιν· τὸν ἀπεκρίθην ὅτι φρονίμως θὰ τὸ κάμῃ, διότι ἡ Ρωσσία θὰ κολακευθῇ μὲ τὸ κίνημα τοῦτο, καὶ ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης θὰ ὁδηγηθῇ καλήτερα εἰς τὸν δρόμον ὅπου μέλλει νὰ βαδίσῃ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν.

Ἡ Α. Υ. ἀναχωρεῖ μεθαύριον εἰς τὰς 6 τοῦ τρέχοντος διὰ νὰ κάμῃ ὡς εἴρηται τὴν περιοδείαν του· εἶμαι καὶ ἐγὼ ἀναγκασμένος νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ κτῆμα μου, ὅπου ἄφησα τὴν σύζυγόν μου πάσχουσαν, καὶ ὅποῦ τὴν εἶχον μεταφέρει ἀπὸ τὰ λουτρὰ τῶν Ὀκνῶν πρὶν μεταβῶ εἰς Ἰάσιον, καὶ θὰ εἶμαι 15 ἢ 20 ἡμέρας ἀπών· κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου ταύτην, ἔκρινα ἀναγκαῖον καὶ συμφέρον διὰ τὴν περίστασιν, νὰ παρακαλέσω τὸν Πρόξενον τῆς Ρωσσίας Κύριον Τουμάνσκην νὰ μὲ ἀναπληρώσῃ, ὥστε ἂν ἐπαναληφθῇ ἡ διαταγὴ τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας περὶ τῆς παύσεως τῶν σχέσεων τοῦ Προξενείου μετὰ τῆς τοπικῆς Διοικήσεως, νὰ εὑρεθοῦν οἱ ὑπήκοοι τῆς Α. Μ. ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ρωσσίας· τὸ μέτρον τοῦτο ἐλπίζω ὅτι θέλει τύχει καὶ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος ὡς συντεῖνον εἰς τὸ ν' ἀποφύγωμεν κάθε δυσάρεστον, ἂν ἐπαναληφθῇ ἡ διαταγὴ νὰ κρατῇ ἡ τοπικὴ ἐξουσία τοὺς ὑπηκόους Ἕλληνας ὑπὸ τὴν προστασίαν της.

Δεχθῆτε, Ἐξοχώτατε, τὴν διαβεβαίωσιν τῶν αἰσθημάτων μου, καὶ τοῦ βαθυτάτου σέβασμοῦ, μετὰ τῶν ὁποίων ὑποσημειοῦμαι.

Γ. Βοϊνέσκος

51 —

Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΗΣ ΜΟΛΔΑΥΪΑΣ

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον Ἀντισυνταγματάρχην Κύριον Γεώργιον Βοϊνέσκον, τὸν ἐν Ἰασίῳ Πρόξενον τῆς Αὐτοῦ Ἑλληνοβασιλικῆς Μεγαλειότητος κ.τ.λ. (1)

Κύριε Πρόξενε!

Μετὰ τὴν μεσολαβήσασαν ἱκανήν, καὶ σπουδαίαις παρατηρήσεσιν ἀνάμικτον, Ἡμετέραν Ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Παραστάτου Ἡμῶν, Πρίγκηπος τῆς Σάμου, ἐκ νέου λαβόντες ἤδη τὰς αὐτὰς κατ' ἐπανάληψιν διαταγάς, περὶ καταπαύσεως ἁπάσης ἐπισήμου καὶ ἐπαγγελματικῆς σχέσεως τῆς Τοπικῆς Ἀρχῆς πρὸς τὸ Ἑλληνοβασιλικὸν ἐνθάδε Προξενεῖον, συγχρόνως ἐκομισάμεθα καὶ σχέδιον Ὀθωμανικόν, μεταπεφρασμένον τὸ αὐτὸ καὶ Γαλλιστί, καθ' ὃ ὑποχρεούμεθα, ἵν' ἀπαραποιήτως ἀπευθύνωμεν πρὸς Ὑμᾶς ἐπίσημον Διακοίνωσιν περὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀντικειμένου, ἥτις καὶ ἀποστέλλεται νῦν παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Γραμματείας.

Ἐν συνοχῇ καρδίας περισκοποῦντες τὴν τοιαύτην δυσάρεστον θέσιν, ἐπισπεύδομεν, Κύριε Πρόξενε, ὅπως διὰ τῆς παρούσης ἐπιστολῆς διομολογήσωμεν τὴν ἐντελῆ Ἡμετέραν εὐαρέσκειαν ἐκ τῆς ἐχέφρονος καὶ ἀξιεπαίνου συμπεριαγωγῆς Ὑμῶν, ἣν ἀνέκαθεν ἐπεδείξασθε, καὶ τῆς ἀρίστης ἁρμονίας, ἣν ἀείποτε ἀπαραχόρδως

(1) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἐξ ἀρχῆς ἑλληνιστὶ συντεταγμένη, παρέχει ἐνδιαφέρον ὑπόδειγμα γραφειοκρατικοῦ ὕφους ὡς εἶχε διαμορφωθῇ ἐν τῇ ἑλληνιζούσῃ τότε ἀκόμη αὐλῇ τῆς Μολδαυΐας.